

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg.

Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego Gminy Kruszwica na lata 2021 - 2028

- Projekt -

Kruszwica, listopad 2021r.

Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego został opracowany w ramach projektu „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem”

Finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Dokument opracowany przez:

Justynę Pankowską, Specjalista ds. rozwoju przedsiębiorczości, Gmina Kruszwica

Agatę Marciszewską, Specjalista ds. rozwoju przedsiębiorczości, Gmina Kruszwica

We współpracy z:

Rafał Kasprzak, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Grzegorz Maśloch, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Małgorzata Wojakowska-Żeglińska, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Michał Matuszewicz, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Aleksandra Szafranko, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział 1. Sytuacja gospodarcza w gminie: diagnoza, analiza i płynące z nich wnioski.....	11
1.1. Diagnoza sytuacji gospodarczej w gminie.....	11
<i>Podstawowe informacje o gminie i sytuacji demograficznej</i>	<i>11</i>
<i>Uwarunkowania lokalizacyjne i rozwojowe gminy</i>	<i>15</i>
<i>Infrastruktura komunikacyjna</i>	<i>16</i>
<i>Komunikacja autobusowa</i>	<i>22</i>
<i>Infrastruktura transportowa.....</i>	<i>22</i>
<i>Komunikacja kolejowa</i>	<i>24</i>
<i>Komunikacja wodna.....</i>	<i>24</i>
<i>Dostępność energetyczna</i>	<i>25</i>
<i>Infrastruktura ciepła</i>	<i>28</i>
<i>Sieci elektroenergetyczne.....</i>	<i>30</i>
<i>Zapotrzebowanie na ciepło</i>	<i>32</i>
<i>Media wodno-kanalizacyjne</i>	<i>33</i>
<i>Inicjatywy edukacyjne ukierunkowane na współpracę z biznesem</i>	<i>34</i>
<i>Kapitał ludzki w gminie</i>	<i>36</i>
<i>Nieruchomości i tereny inwestycyjne</i>	<i>36</i>
<i>Kierunki rozwoju gminy (do omówienia z zespołem roboczym).....</i>	<i>40</i>
<i>Kierunki wsparcia lokalnego biznesu.....</i>	<i>42</i>
<i>Unikalne cechy gminy</i>	<i>42</i>
<i>Przynależność gminy do stowarzyszeń i organizacji</i>	<i>47</i>
<i>Podmioty ekonomii społecznej na terenie gminy</i>	<i>49</i>
1.2. Wskaźniki charakteryzujące sytuację gospodarczą w gminie	50
<i>Gmina na tle województwa</i>	<i>50</i>
<i>Sektor małych i średnich przedsiębiorstw w gminie</i>	<i>50</i>
<i>Płatnicy składek oraz osoby ubezpieczone w gminie.....</i>	<i>52</i>
<i>Przedsiębiorstwa płacące podatki w gminie</i>	<i>55</i>
<i>Przychody i dochody podatników prowadzących działalność gospodarczą w gminie.....</i>	<i>56</i>
1.3. Kluczowi interesariusze gospodarki w gminie	58
<i>Instytucje otoczenia biznesu</i>	<i>58</i>
<i>Powiązania kooperacyjne na terenie gminy.....</i>	<i>59</i>
1.4. Analiza SWOT i wnioski z diagnozy	60
<i>Mocne strony</i>	<i>60</i>
<i>Słabe strony</i>	<i>61</i>
<i>Szanse.....</i>	<i>63</i>
<i>Zagrożenia</i>	<i>64</i>
Rozdział 2. Cele i Priorytety Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego	65
2.1. Wizja LPRG.....	65
2.2. Cele strategiczne LPRG	66
Rozdział 3. Inicjatywy Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego	70
3.1. Proces składania i zatwierdzania propozycji inicjatyw	70
3.2. Lista inicjatyw planowanych do realizacji w ramach LPRG	71

Rozdział 4. Powiązanie Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego z dokumentami o charakterze strategicznym	72
Rozdział 5. System wdrażania, monitorowania, ewaluacji Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego.....	77
5.1. System wdrażania Programu	77
5.2. Plan finansowy wdrożenia LPRG.....	78
5.3. Monitoring programu	85
5.4. Ewaluacja programu	87
Spis rysunków.....	89
Spis tabel	89
Załączniki	91
Załącznik 1. Fiszki projektowe do realizacji w ramach LPRG.....	91
Załącznik 2. Oferta organizacji wspomagających sektor MSP.....	117

Wstęp

Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego dla Gminy Kruszwica powstał w ramach Projektu „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem (REGIOGINA)” realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Jest on finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z Programu Strategicznego GOSPOSTRATEG.

Ideą przyświecającą Lokalnemu Programowi Rozwoju Gospodarczego Gminy Kruszwica na lata 2021-2028 (LPRG) jest stworzenie miejsca, w którym można i chce się rozwijać biznes.

Projekt zakłada wypracowanie metod i instrumentów wsparcia dla wzrostu konkurencyjności i innowacyjności MŚP ze strony samorządów lokalnych działających w ramach wielopoziomowego zarządzania z samorządem województwa i jego instytucjami.

Przedsiębiorczość jest aktywnością społeczną, która zapewnia lokalnemu środowisku rozwój w wymiarze zarówno społecznym jak i finansowym a z badań wynika, że obszary, na których działają aktywni gospodarczo mieszkańcy, charakteryzują się niższym bezrobociem, wyższymi dochodami budżetowym i skutecznie przyciągają inwestorów zewnętrznych.

Proponowane działania odpowiadają na zmiany zachodzące w krajobrazie gospodarczym, jak i społecznym. Z jednej strony zaplanowane są działania prewencyjne, mające minimalizować negatywne skutki niektórych tendencji. Przede wszystkim jednak odpowiedź to próba czerpania z potencjału zmian, nie tylko nadążania za trendami, lecz ich wyznaczania.

U podstaw LPRG leżą doświadczenia z realizacji działań w poprzednich latach, dane statystyczne, wartości i założenia strategii rozwoju gminy Kruszwica. Przede wszystkim jednak LPRG to efekt zaangażowania specjalistów ds. rozwoju przedsiębiorczości, przedsiębiorców i młodych ludzi, którzy dzielili się swoimi doświadczeniami, pomysłami i marzeniami związanymi z rozwojem własnej kariery i biznes w gminie Kruszwica.

Pełne zrozumienie zasadności proponowanych działań wymaga zapoznania się z ich celami, przyświecającą im ideą, wpisanymi w nie wartościami, jak również leżącymi u ich podstaw potrzebami odbiorców.

Z uwagi na charakterystykę Gminy Kruszwica, która jest gminą miejsko - wiejską Program jest koncepcją systemowego wsparcia przedsiębiorczości zarówno miejskiej jak i wiejskiej, a podstawowym warunkiem jej rozwoju jest wzrost różnorodności pozarolniczych funkcji gospodarczych, tj. usług, turystyki, mieszkalnictwa, leśnictwa, rzemiosła, produkcji i drobnej wytwórczości i innych.

LPRG jest ponadto opracowaniem wspierającym rozwój przedsiębiorczości rozumianej nie tylko jako zdolność do założenia i prowadzenia własnej firmy, lecz także jako zespół cech osobowych, takich jak: aktywność, wytrwałość, zapał do pracy, inicjatywa, kreatywność, zdolność do koncentracji, pewność siebie i wiara we własne siły, samodyscyplina, uczciwość, skłonność do wyważonego ryzyka oraz brania odpowiedzialności za siebie i innych oraz posiadana intuicja i umiejętności.

Program w swoich założeniach jest także spójny z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, w tym, m.in. ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko - Pomorskiego oraz strategią Unii Europejskiej „Europa 2020”. W obydwu tych dokumentach promowana jest filozofia zakładająca konieczność koncentracji na obszarach tematycznych powiązanych z daną gospodarką. W wymiarze lokalnym oznacza to wykorzystywanie w większym stopniu lokalnej specyfiki przyrodniczej i społeczno-gospodarczej, co będzie sprzyjało większej efektywności i różnorodności przedsiębiorstw działających na tych obszarach.

Niniejszy dokument służy przede wszystkim wytyczeniu jasnej i przejrzystej ścieżki długofalowych, kompleksowych działań dążących do całościowego, równomiernego rozwoju podmiotów gospodarczych mających siedzibę i prowadzących działalność na obszarze gminy Kruszwica. Ścieżka tego rozwoju uwzględnia zarówno własny potencjał obszaru, jak i sytuacje zachodzące i mogące zajść w sferach niezależnych od działań Gminy. Jak każdy dokument planistyczny, tak i niniejszy Program Rozwoju Gospodarczego analizuje i ocenia aktualną sytuację, identyfikuje aktualne problemy, diagnozuje potrzeby lokalnej społeczności (przede wszystkim przedsiębiorców jako głównych interesariuszy LPRG) oraz określa kierunki działań zmierzających do poprawy stanu istniejącego. Sformułowanie w tym dokumencie cele strategiczne oraz propozycje konkretnych działań pozwolą w nadchodzącym okresie programowania na skoncentrowanie środków i zasobów na najważniejszych działaniach, które zapewnią osiągnięcie założonej wizji gminy w zakresie rozwoju gospodarczego.

Etapy tworzenia LPRG:

Ramy czasowe opracowywania LPRG: I kwartał 2021 r. – IV kwartał 2021 r.

ETAP PIERWSZY

Prace analityczne, diagnostyczne:

- ✓ analiza sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie
- ✓ przeprowadzenie analiz w oparciu o dane statystyczne, analiza wykonanych ekspertyz i badań, w tym ewaluacyjnych, przeprowadzenie warsztatów i spotkań konsultacyjnych z jednostkami samorządu terytorialnego w subregionach, z wyodrębnieniem obszaru GZM w zakresie wyznaczenia potencjałów, wyzwań i barier rozwojowych
- ✓ analiza zapisów dokumentów unijnych i krajowych
- ✓ analiza zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz przyjmowanych sukcesywnie krajowych dokumentów sektorowych, jak również rozporządzeń unijnych w zakresie nowej polityki spójności po 2020
- ✓ określenie prognoz i trendów kształtujących procesy rozwoju regionu wypracowanie prognoz i trendów w oparciu o analizy eksperckie, fora dyskusyjne

Rezultat: opracowanie szerokiej diagnozy społeczno-gospodarczej, identyfikacja obszarów strategicznej interwencji.

Ramy czasowe: I- II kwartał 2021r.

ETAP DRUGI

Przeprowadzenie wstępnych konsultacji społecznych poprzez ogłoszenie informacji o przystąpieniu do opracowania LPRG i możliwości zgłaszania uwag, opinii i wniosków.

Rezultat: wstępne zebranie wniosków i postulatów w związku z opracowaniem LPRG.

Ramy czasowe: II kwartał 2021r.

ETAP TRZECI

Prace wizyjno-koncepcyjne

- ✓ określenie ustaleń strategicznych
- ✓ prace związane z określeniem wizji rozwoju gminy, obszarów priorytetowych strategii, celów i kierunków działań, przedsięwzięć.
- ✓ określenie systemu wdrażania, monitoringu i ewaluacji

Prace związane z określeniem wskaźników monitorowania dokumentu, instrumentów wdrożeniowych i ram finansowych.

Rezultat: opracowanie części strategicznej wdrożeniowej i monitoringowej LPRG.

Ramy czasowe: II kwartał 2021r.

ETAP CZWARTY

Opracowanie projektu LPRG na podstawie wyników prowadzonych prac w ramach etapu drugiego i trzeciego.

Ramy czasowe: II - III kwartał 2021r.

ETAP PIĄTY

Konsultacje społeczne

przeprowadzenie procesu konsultacji społecznych i opiniowania projektu LPRG

Konsultacje społeczne zostaną przeprowadzone z udziałem m. in.:

- jednostek lokalnego samorządu terytorialnego z obszaru województwa oraz samorządu gospodarczego i zawodowego;
- administracji rządowej, szczególnie wojewody;
- innych województw;
- organizacji pozarządowych;
- szkół wyższych i jednostek naukowo-badawczych.

Analiza zgłoszonych uwag i wniosków oraz uwzględnienie zmian w projekcie Strategii.

Rezultat: opracowanie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji społecznych oraz podsumowania i uzasadnienia.

Ramy czasowe: IV kwartał 2021r.

ETAP SZÓSTY

Uchwalenie LPRG przez Radę Miejską w Kruszwicy.

Ramy czasowe: IV kwartał 2021r.

Rozdział 1. Sytuacja gospodarcza w gminie:

diagnoza, analiza i płynące z nich wnioski

1.1. Diagnoza sytuacji gospodarczej w gminie

Podstawowe informacje o gminie i sytuacji demograficznej

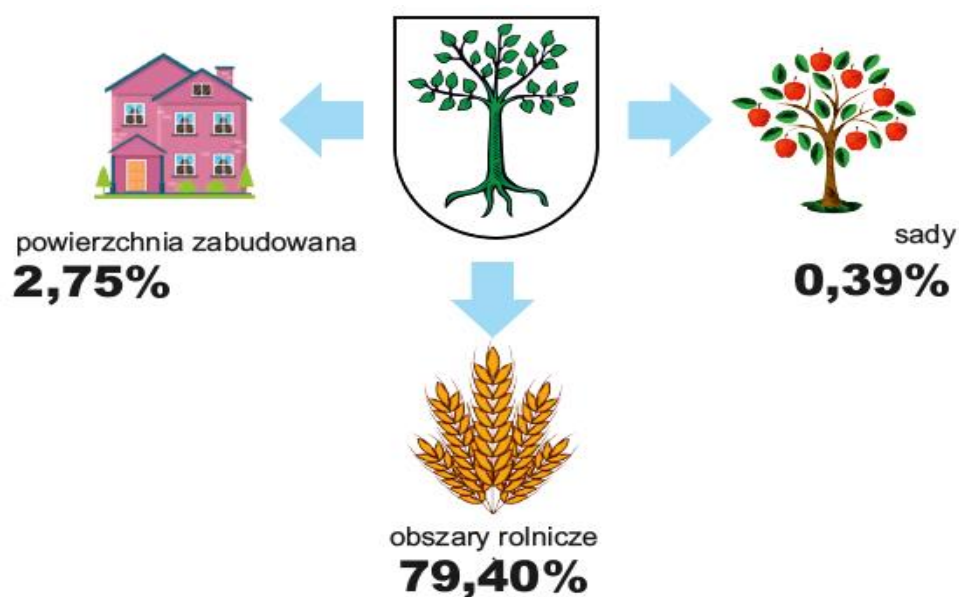
Gmina (w tym miasto Kruszwica) kojarzone jest przede wszystkim z historią, walorami przyrodniczymi, rolnictwem, krótko pobytową turystyką, jeziorem Gopło (największe jezioro na Kujawach), zabytkami (Mysia Wieża, Kolegiata), olejem Kujawski (wytwarzanym w Zakładach Tłuszczowych Kruszwica S.A.) oraz cukrownią Kruszwica. Gmina silna rolniczo, z rozwiniętym przemysłem rolno-spożywczym. Ma nie do końca wykorzystany potencjał turystyczny. Siedziba gminy (miasto Kruszwica) przyciąga turystów głównie z uwagi na swoją historię, związaną z początkami polskiej państwowości. Niestety, niewielka liczba atrakcji w mieście powoduje, że są to zwykle turyści jednodniowi.

Miasto jest częstym miejscem jednodniowych wycieczek szkolnych lub też miejscem przelotowym dla wycieczek realizowanych do Gniezna, Torunia czy Poznania (większość z takich wycieczek opiera się jedynie na zwiedzeniu Mysiej Wieży i odbyciu rejsu Rusałką). Gmina położona jest w niewielkich odległościach od większych miast regionu (Inowrocław, Toruń, Bydgoszcz, Włocławek, Konin), na ważnym szlaku komunikacyjnym. Postrzegane jest to jako jej mocna strona. Na jej terenie przebiega Nadgoplański Park Tysiąclecia z jeziorem Gopło, obszar chroniony, częściowo funkcjonujący jako park krajobrazowy, a częściowo jako rezerwat przyrody, stanowiący dodatkowo obszar Natura 2000. Obecność terenów objętych programem Natura 2000 z jednej strony sprzyja utrzymywaniu wysokich walorów przyrodniczych terenów gminy, z drugiej strony jest jednak hamulcem dla rozwoju wielu inwestycji. Brak atrakcyjnych miejsc pracy powoduje dodatkowo odpływ z terenu gminy młodych ludzi.

Jest to gmina miejsko- wiejska należąca do największej liczebnie grupy 61 gmin, z dużym udziałem gmin miejsko- wiejskich i miejskich, w tym również siedziby powiatów. Są to gminy, w których liczba ludności jest większa od mediany, w gminach tych jest nieco wyższy udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie populacji. W tej grupie dochody własne na mieszkańca są niższe niż średnia. Przeciętne zatrudnienie na przedsiębiorstwo w sektorze MŚP jest zbliżone do średniej w województwie, przeciętne zarobki są również zbliżone do średniej, a w przypadku średnich

przedsiębiorstw poniżej średniej. Przychody podatkowe na przedsiębiorstwo są poniżej średniej.
Liczba przedsiębiorstw MŚP na 10 tys. mieszkańców jest poniżej średniej.

Rysunek 1. Wybrane typy powierzchni w gminie (w %)

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 1. Podstawowe dane demograficzne dla gminy

Rok		2017	2018	2019
Ludność ogółem	liczba osób	19 511	19 307	19 213
Mężczyźni	liczba osób	9 551	9 451	9 427
Kobiety	liczba osób	9 960	9 856	9 786
Ludność w wieku 0-17	liczba osób	3 397	3 304	3 324
Ludność w wieku 18-59/64	liczba osób	12 183	11 973	11 753
Ludność w wieku 60/65+	liczba osób	3 931	4 030	4 136

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 2. Podstawowe informacje charakteryzujące sytuację na rynku pracy w gminie

Rok		2017	2018	2019
Liczba bezrobotnych	liczba osób	1 038	934	805
Bezrobotni do 25 r.ż.	liczba osób	163	143	115
Bezrobotni powyżej 50 r.ż.	liczba osób	247	214	177
Bezrobotne kobiety	liczba osób	626	588	520
Bezrobotni mężczyźni	liczba osób	412	346	285
Długotrwale bezrobotni	liczba osób	638	529	436
beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	liczba osób	668	575	494
Pracujący na 1000 ludności	liczba osób	166	168	169

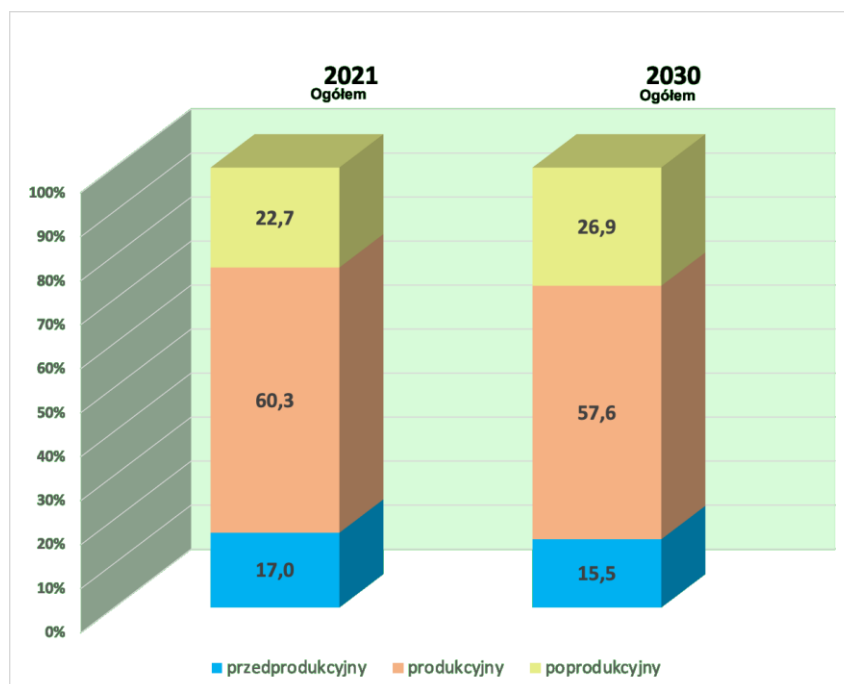
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 3. Statystyka bezrobocia w gminie Kruszwica w latach 2010 do 2021

Statystyka bezrobocia w gminie Kruszwica wg stanu na koniec roku								
Rok	Zarejestrowani bezrobotni w końcu okresu sprawozdawczego		Przedział wiekowy			Długotrwale bezrobotni		Ilość wydanych pozwoleń na pracę
	Ogółem	w tym kobiety	do 25 r.ż.	od 25 do 50 lat	pow. 50 r. ż.	Ogółem	w tym kobiety	
2010	1654	997	414	953	287	951	637	0
2011	1690	1037	411	999	280	991	688	0
2012	1813	1033	406	1097	310	1064	697	0
2013	1803	1003	385	1066	352	1119	693	0
2014	1492	860	303	865	324	904	580	0
2015	1344	799	238	792	314	811	544	0
2016	1323	775	224	789	310	767	512	0
2017	1038	626	163	628	247	638	428	0
2018	934	588	143	577	214	529	377	2
2019	805	520	115	513	177	436	321	2
2020	919	585	130	592	197	534	372	8
mar-21	1015	617	139	737	139	563	382	5

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu.

Rysunek 2. Prognoza ludności w gminie

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Prognoza ludności w gminie wskazuje na niewielkie zmiany w strukturze ludności w perspektywie do 2030 roku.

Tabela 4. Zmiany w strukturze ludności w świetle prognozy GUS

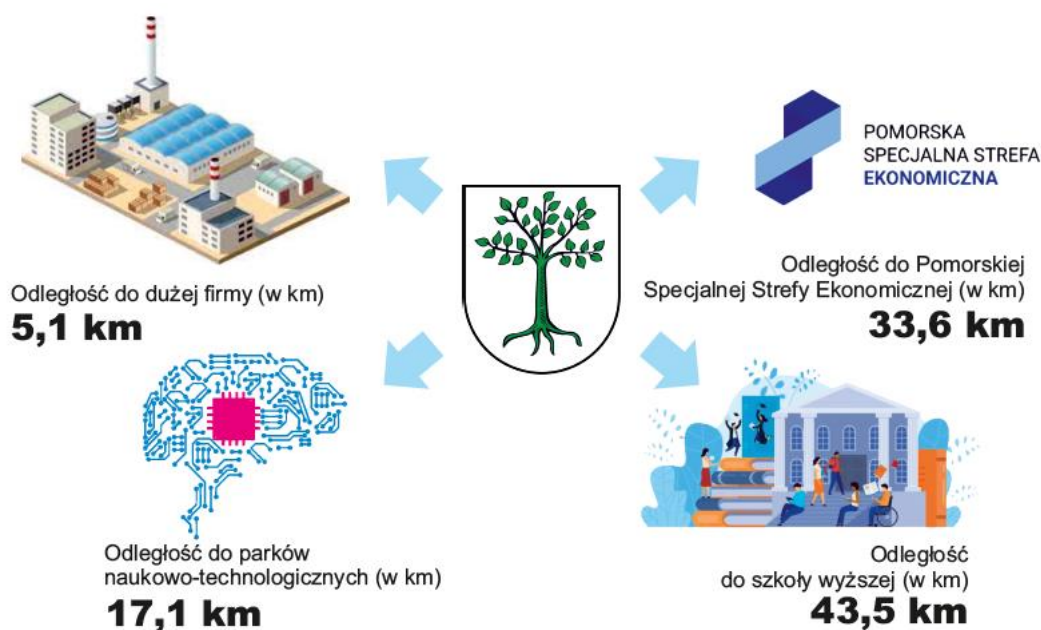
Płeć	Wiek	2021	2030	zmiana w %
Ogółem	Ogółem	19064	18069	94,78%
	przedprodukcyjny 0-17	3238	2803	86,57%
	produkcyjny 18-59/64	11493	10408	90,56%
	mobilny 18-44	6915	5729	82,85%
	niemobilny 44-59/64	4578	4679	102,21%
	poprodukcyjny 60+ / 65+	4333	4858	112,12%
	0-14	2675	2348	87,78%
	15-59	11372	10313	90,69%
	60+	5017	5408	107,79%
	15-64	12773	11430	89,49%
	65+	3616	4291	118,67%
	80+	803	1060	132,00%
Mężczyźni	Ogółem	9326	8856	94,96%
	przedprodukcyjny 0-17	1631	1435	87,98%
	produkcyjny 18-64	6219	5633	90,58%
	mobilny 18-44	3593	2952	82,16%

	niemobilny 44-64	2626	2681	102,09%
	poprodukcyjny 65+	1476	1788	121,14%
	0-14	1360	1210	88,97%
	15-59	5806	5308	91,42%
	60+	2160	2338	108,24%
	15-64	6490	5858	90,26%
	65+	1476	1788	121,14%
	80+	234	345	147,44%
Kobiety	Ogółem	9738	9213	94,61%
	przedprodukcyjny 0-17	1607	1368	85,13%
	produkcyjny 18-59	5274	4775	90,54%
	mobilny 18-44	3322	2777	83,59%
	niemobilny 44-59	1952	1998	102,36%
	poprodukcyjny 60+	2857	3070	107,46%
	0-14	1315	1138	86,54%
	15-59	5566	5005	89,92%
	60+	2857	3070	107,46%
	15-64	6283	5572	88,68%
	65+	2140	2503	116,96%
	80+	569	715	125,66%
	15-49	4259	3714	87,20%

Źródło: GUS.

Uwarunkowania lokalizacyjne i rozwojowe gminy

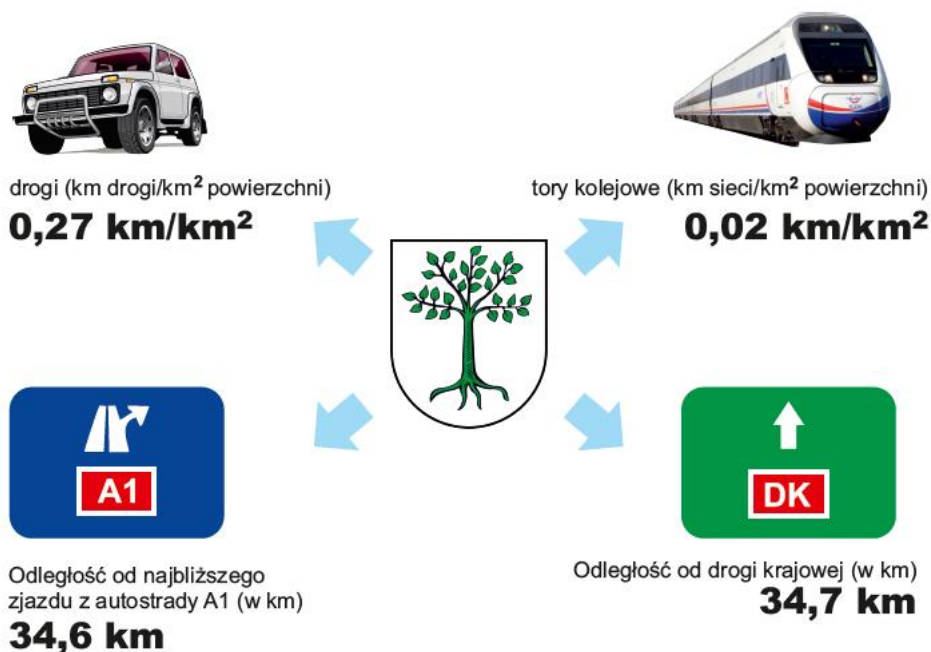
Rysunek 3. Odległości od wybranych ośrodków w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Infrastruktura komunikacyjna

Rysunek 4. Powierzchnia infrastruktury komunikacyjnej i kluczowe odległości od punktów komunikacyjnych

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Teren miasta i gminy Kruszwica obsługują drogi zaliczane do kategorii dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Na podstawie uwarunkowań rozwoju miasta i gminy założono podział funkcjonalny dróg na układ:

- nadrzędny,
- podstawowy,
- uzupełniający.

W układzie nadrzędnym łączącym obszar gminy z systemem drogowym kraju i województwa znajduje się droga krajowa nr 62 (Strzelno – Radziejów – Brześć Kujawski – Włocławek – Płock – Anusin) posiadająca klasę techniczną G oraz droga wojewódzka nr 412 (posiadająca klasę techniczną G) łącząca drogę krajową nr 62 z drogami krajowymi nr 15 (Toruń – Inowrocław – Gniezno) i nr 25 (Bydgoszcz – Inowrocław – Strzelno – Konin – Oleśnica). Droga krajowa nr 62 posiada klasę techniczną G.

W układzie podstawowym obsługującym bezpośrednio wydzielone jednostki funkcjonalne znajdują się następujące drogi.

Tabela 5. Wykaz dróg powiatowych na terenie miasta i gminy Kruszwica

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Klasa techniczna	Długość drogi [km]
1.	2548 C	Stodoły-Książ-Sukowy	L	1,820
2.	2550 C	Stodoły- Kraszyce-Polanowice	Z	4,861
3.	2551 C	Młynice-Sukowy-Baranowo	Z	4,488
4.	2568 C	Sikorowo-Kruszwica	G	7,592+1,393 (Kruszwica ul.Centralna)
5.	2569 C	Szarlej-Karczyn-Dulskdroga nr 252	Z	9,673
6.	2570 C	Pieranie-Papros	Z	4,826
7.	2574 C	Kruszwica-Papros-Bronosław-Dobre	G	13,142+0,475 (ul. Tryszczyńska)
8.	2575 C	Wola Wapowska-Skotniki-Szostka Duża-Broniewo	L	3,048
9.	2576 C	Piecki-Piaski-Wola Wapowska	L	5,162
10.	2577 C	Bródki-Bachorce	L	2,569
11.	2578 C	Bródki-Głębokie	L	6,476
12.	2579 C	Gocanowo-Janocin	L	2,363
13.	2580 C	Rzepiszyn-Łagiewniki	L	3,187
14.	2581 C	Kruszwica-Włostowo-Krzywe Kolano	G	9,128+1,15 (ul.Poznańska)
15.	2582 C	Kruszwica-Racice	L	4,657
16.	2583 C	Baranowo-Racice	L	2,025
17.	2584 C	Polanowie-Gizewo	L	0,905
18.	2585 C	Sławęcín-Baranowo	L	1,386
19.	2586 C	Racice-Lachmirowice	L	3,702
20.	2587 C	Gocanowo-Rusinowo-droga nr. 62	L	3,510
21.	2588 C	Chełmce-Chełmce stacja kolejowa	L	1,537
22.	2589 C	Chełmce-Kobylnica-Witowice	L	5,468
23.	2590 C	Kicko-Brześć-Kaspral - Piotrków Kujawski	Z	6,555
24.	2591 C	Ostrowo-Witowaczki	L	2,832
25.	2592 C	Ostrowo-Złotowo-Brześć	L	6,434
Łączna długość dróg				120,364 km

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
Miasta i Gminy Kruszwica.

Tabela 6. Drogi powiatowe na terenie miasta Kruszwica

Lp.	Nr drogi	Nazwa ulicy	Długość [km]
1.	2568 C	ul. Cmentarna	1,393
2.	2574 C	ul. Tryszczyńska	0,475
3.	2580 C	ul. Poznańska	1,150
Łączna długość ulic			3,018 km

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Kruszwica.

Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania podstawowego układu drogowego, przewidziana są modernizacje następujących dróg powiatowych:

1. Drogi powiatowej nr 2591C Ostrowo – Witowiczki – przebudowa planowana na rok 2010;
2. Drogi powiatowej nr 2592C Brześć – Złotowo – przebudowa planowana na rok 2011;
3. Drogi powiatowej nr 2580C Rzepieszyn – Łagiewniki – przebudowa planowana na rok 2012;

Układ uzupełniający tworzą drogi gminne, pełniące funkcje dojazdowe do jednostek osadniczych i nieruchomości. Na terenie gminy jest 60 km dróg gminnych utwardzonych, a w samym mieście Kruszwica dodatkowe 13 km ulic miejskich.

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa Kujawsko – Pomorskiego w ciągu drogi krajowej nr 62 ma powstać obwodnica miasta Kruszwica i wsi Sławsk Wielki, planowana jest modernizacja drogi krajowej nr 62 do klasy technicznej GP – droga główna ruchu przyspieszonego oraz przebudowa w klasie technicznej G drogi wojewódzkiej nr 412.

Większość dróg tworzących w gminie układ podstawowy i uzupełniający wymagają poprawienia stanu technicznego dla prawidłowego funkcjonowania gminy i prawidłowej obsługi mieszkańców.

Działania modernizacyjne powinny spełniać warunki techniczne określone przepisami Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U z 1999r. Nr 43, poz. 430).

Tabela 7. Wykaz dróg gminnych

L.p.	Droga:	Długość:	Przebieg:
1.	150801	1,124km	Sławsk Wielki – Sławsk Górny
2.	150802	0,791km	Sławsk Górny – Żerniki
3.	150803	2,635km	Rzepiszyn – Zakupie
4.	150804	1,751km	Kraszyce – Stodółno
5.	150805	2,703km	Sokolniki – Janikowo
6.	150806	7,705km	Polanowice – Chrosno
7.	150807	0,452km	Sukowy – Słabęcin
8.	150808	3,652km	Sukowy – Chrosno – P2586C
9.	150809	0,940km	Racice – Cykowo
10.	150810	2,035km	Wróble – Piecki
11.	150811	1,552km	P2547C – Skotniki
12.	150812	2,695km	Skotniki – P2574C
13.	150813	2,413km	Piaski – Skotniki
14.	150814	4,081km	Bachorce – Szostka
15.	150815	1,793km	Marcinki – Wola Wapowska
16.	150816	1,744km	Bachorce – Głębokie
17.	150817	0,572km	Piecki – Bachorce
18.	150818	2,521km	Głębokie – Bachorce
19.	150819	1,719km	Bachorce – Tarnowo
20.	150820	1,777km	Gocanowo – Gocanówko
21.	150821	1,391km	Rusinowo – wieś
22.	150822	0,763km	Tarnówko – Kicko
23.	150823	3,598km	Chełmiczki – Ostrowo
24.	150824	0,764km	Ostrowo – wieś
25.	150825	2,303km	Ostrowo – Jezioro Gopło
26.	150826	2,840km	Chełmce – Chełmiczki
27.	150827	0,597km	Chełmiczki – wieś
28.	150828	1,489km	Kobylnica – Rzeczycza
29.	150829	0,905km	Karsk – Rzeczycza
30.	150830	2,773km	Ostrowo – Popowo
31.	150831	2,430km	Złotowo – Łuszczewo
32.	150832	2,345km	Złotowo – Mietlica

33.	150833	1,823km	Kobylniki – P2568C
34.	150834	1,586km	Chełmiczki – Kicko
35.	150835	0,407km	Chełmiczki – Janocin
36.	150836	0,778km	Kołtunowo – Janocin
37.	150837	1,503km	Karczyn – Witowy – gr. Gminy
38.	150838	1,223km	Szarlej – Karczyn
39.	150839	2,033km	Karczyn – Szarlej – wieś
40.	150840	3,021km	Chełmce – Morgi
41.	150841	4,225km	Bródzki – Głębokie
42.	150842	0,847km	Piecki – Bachorce
43.	150843	2,300km	Chełmce – Morgi
44.	150843S	1,204km	Chełmce – Morgi
45.	150844	2,048km	Wróble – Wolany
46.	150845	1,310km	Wróble – Las Wróblewski
47.	150846	2,915km	Wróble – Karczyn
48.	150847	1,000km	Wróble – Piaskownica
49.	150848	3,282km	Kobylniki – Rożniaty
50.	150850	1,965km	Rożniaty – Sławsk Górny
51.	150851	3,649km	Sławsk Górny – Żerniki
52.	150852	0,804km	Sławsk Górny – Bożejewice
53.	150853	1,358km	Rechta – Książ – gr. Gminy
54.	150854	2,680km	Karsk – Złotowo – Orpikowo
55.	150854S	1,165km	Karsk – Złotowo – Orpikowo
56.	150855	0,979km	Karsk – Złotowo
57.	150856	2,206km	Karsk – Witowice
58.	150857	3,015km	Łagiewniki – Polanowice
59.	150858	1,549km	Brześć – Kaspral – gr. Gminy
60.		0,765km	ul. Kwiatowa w Grodztwie
KRUSZWICA – MIASTO			
1.		0,402km	ul. Mickiewicza
2.	151702	0,188km	ul. Aleja Dworcowa
3.	151703	0,981km	ul. Cicha
4.	151704	0,515km	ul. Droga Młyńska
5.	151705	0,228km	ul. Goplańska

6.	151706	0,325km	ul. Kasprowicza
7.	151707	0,229km	ul. Kraszewskiego
8.	151708	0,324km	ul. Kolegiacka
9.	151709	0,277km	ul. Przybyszewskiego
10.	151710	0,797km	ul. Kujawska
11.	151710S	0,225km	ul. Kujawska
12.	151711	0,482km	ul. Lipowa
13.	151712	1,201km	ul. Nadgoplańska
14.	151713	0,331km	ul. Ogrodowa
15.	151713S	0,042km	ul. Ogrodowa
16.	151714	0,272km	ul. Osiedle Robotnicze
17.	151715	0,089km	ul. Piasta
18.	151716	0,094km	ul. Podgórna
19.	151717	0,195km	ul. Podzamcze
20.	151718	0,135km	ul. Polna
21.	151719	0,195km	ul. Popiela
22.	151720	0,391km	ul. Portowa
23.	151721	0,222km	ul. Powstańców Wielkopolskich
24.	151722	0,245km	ul. Rybacka
25.	151723	0,339km	ul. Sportowa
26.	151724	0,171km	ul. Stary Rynek
27.	151725	1,352km	ul. Wiejska
28.	151726	0,137km	ul. Wodna
29.	151727	0,249km	ul. Ziemowita
30.	151728	0,292km	ul. Żeglarska
31.	151729	0,692km	ul. Solidarności
32.	151730	0,462km	ul. Spokojna
33.	151731	0,273km	ul. Mieszka I
34.	151732	0,261km	ul. Wspólna
35.		0,214km	ul. Ukośna
Łączna długość:		131,32 km	

Źródło: Urząd Miejski w Kruszwicy.

Komunikacja autobusowa

Na terenie gminy Kruszwica funkcjonuje wyłącznie komunikacja autobusowa oferująca przewozy wykonywane przez prywatnych przewoźników, na podstawie zezwoleń udzielonych przez Burmistrza Kruszwicy oraz Starostę Inowrocławski, zgodnie z przepisami ustawy o transporcie drogowym. Transport autobusowy komunikacji regularnej na terenie gminy Kruszwica realizowany jest obecnie przez dwóch przewoźników, którzy wykonują łącznie 11 linii komunikacyjnych:

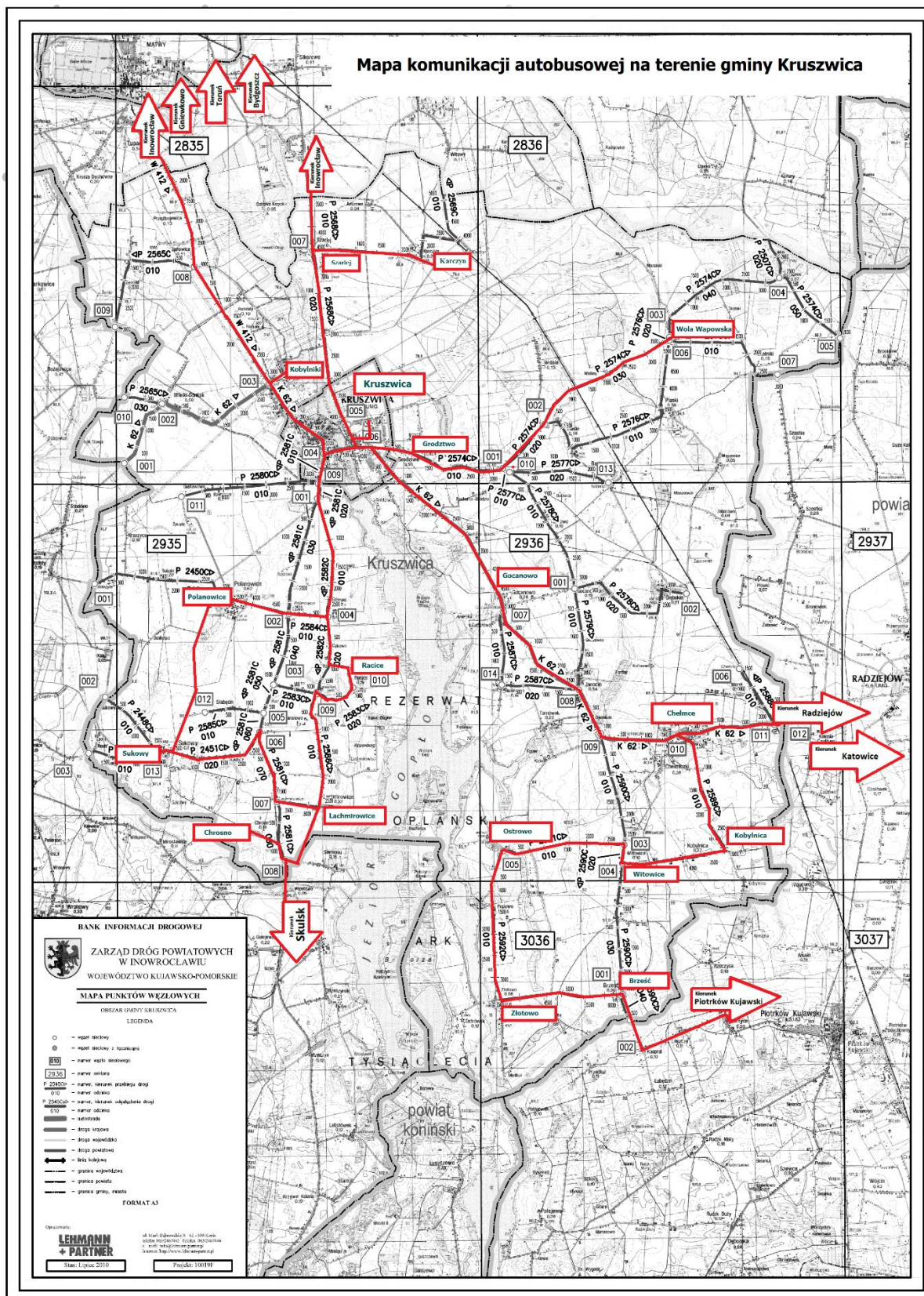
- Przewoźnik: Nadgoplańska Komunikacja Autobusowa w Grodzku, oferowane linie komunikacyjne:
 - Trasa: Kruszwica – Inowrocław – Kruszwica
 - Trasa: Kruszwica – Toruń – Kruszwica
 - Trasa: Brześć – Kruszwica - Inowrocław – Kruszwica – Brześć
 - Trasa: Bycz - Piotrków Kujawski – Kruszwica – Inowrocław - Kruszwica - Piotrków Kujawski – Bycz
 - Trasa: Kruszwica – Gniewkowo - Kruszwica
 - Trasa: Kruszwica - Wola Wapowska - Kruszwica
 - Trasa: Kruszwica - Polanowice – Sukowy – Polanowice – Kruszwica
 - Trasa: Kruszwica - Karczyn – Kruszwica
 - Trasa: Inowrocław – Kruszwica – Katowice – Kruszwica – Inowrocław
- Przewoźnik: Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. O/Inowrocław, oferowane linie komunikacyjne:
 - Trasa: Inowrocław - Kruszwica - Skulsk
 - Inowrocław – Kruszwica – Radziejów

Infrastruktura transportowa

W obszarze gminy Kruszwica zinwentaryzowano łącznie 167 przystanków, zgodnie z załącznikiem do Uchwały Nr X/112/2019 Rady Miejskiej w Kruszwicy z dnia 27 sierpnia 2019r.

Struktura ilościowa przystanków w zależności od kategorii drogi wskazuje, iż najwięcej przystanków zlokalizowano przy drogach powiatowych – 101 przystanków (60,48%) oraz gminnych – 33 przystanki (19,76%). Przy drogach krajowych 23 przystanki (13,77%). Pozostałe 10 (5,99%) stanowią przystanki zlokalizowane poza drogami publicznymi lub przystanki, dla których nie określono kategorii drogi. Obsługa pasażerów na terenie gminy odbywa się na przystankach autobusowych o różnym standardzie, częściowo wyposażonych w wiaty lub zatoki.

Rysunek 5. Mapa komunikacji autobusowej na terenie gminy Kruszwica

Źródło: Opracowanie własne Gminy Kruszwica.

Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przebiegają dwie linie towarowe:

- Nr 231 – Inowrocław – Kruszwica (linia PKP Cargo obsługująca zakłady przemysłowe w Kruszwicy – relacja Kruszwica – Inowrocław)
- Nr 131 - magistrala węglowa Chorzów – Inowrocław – Bydgoszcz – Tczew, dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa znaczenia państwowego przebiegająca przez wschodnią część gminy na osi północ – południe (jest to linia uzupełniająca system głównych europejskich linii kolejowych)

Na terenie gminy Kruszwica są dwie stacje PKP obsługujące pociągi osobowe. Znajdują się one w miejscowości Bachorce oraz Chełmce.

Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa Kujawsko – Pomorskiego w studium przewiduje się przebudowę linii kolejowej nr 131 (Chorzów – Inowrocław – Bydgoszcz – Tczew) do układu AGTC w celu osiągnięcia prędkości pociągów powyżej 120km/h.

Na terenie gminy Kruszwica przewiduje się likwidację nieeksploatowanej linii kolejowej nr 231 na odcinku Kruszwica – Mogilno.

Komunikacja wodna

W Kruszwicy ma swój koniec, uznawany za jeden z najciekawszych szlaków wodnych w Polsce, szlak Warta-Gopło, którym można dostać się z Konina do Kruszwicy. Jest on częścią Drogi Wodnej Warta – Kanał Bydgoski, która wraz z Drogą Wodną Rzeką Warta i Drogą Wodną Wisła – Odra tworzą Wielką Pętlę Wielkopolską. Korzystając wyłącznie z połączeń wodnych można dotrzeć z Kruszwicy m.in. do Gdańska, Szczecina i Poznania.

Ze względu na zły stan techniczny drogi wodnej na rzece Noteć, przewiduje się jej przebudowę i budowę infrastruktury technicznej na w/w drodze wodnej i rozwój komunikacji śródlądowej. Zgodnie z projektem „Goplańskie dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze Kruszwicy bazą dla turystyki, rekreacji, edukacji i sportu” przewiduje się budowę infrastruktury technicznej dla turystyki wodnej na jeziorze Gopło. Postulowane jest stworzenie szlaku wodnego w postaci budowy trzech pomostów (przystani) dla żeglarzy i statków wycieczkowych, pływających po jeziorze Gopło. Pomosty, zlokalizowane nad jeziorem w Popowie, Grodztwie i Złotowie, poprawią dostęp do najbardziej atrakcyjnych przyrodniczo terenów Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia i obszaru NATURA 2000 „Ostoja Nadgoplańska” PLB040004. Szlak wodny, złożony z 5 przystani (dwie istniejące i trzy nowe), stworzy nową usługę turystyczną. W/w pomosty będą ogólnodostępne zarówno dla turystów, jak i mieszkańców Gminy Kruszwica. Nowe pomosty:

- w miejscowości Popowo: Zaprojektowano jeden pomost o długości 37 m i zmiennej szerokości całkowitej 3 m; 6 m. Długość przęsła: 6,0 m. Dla połączenia pomostu z brzegiem, zaprojektowano przęsło przejściowe o długości 7 m. Planuje się także utworzyć po byłej Szkole Podstawowej w Popowie tzw. „Zieloną Szkołę”, której uczestnicy przyplýwaliby do tegoż pomostu statkiem „Rusałką”.
- w miejscowości Grodztwo: Zaprojektowano dwa niezależne pomosty o długości 37 m każdy i zmiennej szerokości całkowitej 3 m; 6 m. Zaplanowano równoległe położenie pomostów względem siebie w odległości 50 m.
- w miejscowości Złotowo: Zaplanowano budowę pomostu rekreacyjnego na Jeziorze Gopło w miejscowości Złotowo o długości 43 m i zmiennej szerokości całkowitej 3 m, 6 m. Długość przęsła wynosić będzie 6 m.

Dostępność energetyczna

Gmina Kruszwica posiada opracowany dokument pn. „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Kruszwica” przyjęty Uchwałą nr XXX/325/2009 Rady Miejskiej w Kruszwicy z dnia 29 stycznia 2009 „w sprawie zatwierdzenia założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Kruszwica”, który w 2019r. został poddany aktualizacji.

Podstawę prawną opracowania „Aktualizacji Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Kruszwica na lata 2019-2034” stanowi art. 18 i 19 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 755 z późn. zm.) oraz art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 506 z późn. zm.).

Aktualizacja została zatwierdzona Uchwałą nr XV/181/2019 Rady Miejskiej z dnia 30 grudnia 2019r.

Celem opracowania jest analiza aktualnych potrzeb energetycznych i sposobu ich zaspokajania na terenie gminy, określenie prognozy oraz wskazanie źródeł pokrycia zapotrzebowania energii na kolejne 15 lat, czyli do 2034 roku z uwzględnieniem planowanego rozwoju gminy i zawiera ono:

- ocenę stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe;
- przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych;
- możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w instalacjach odnawialnego źródła energii, energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych;

- możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej;
- zakres współpracy z innymi gminami.

Zgodnie z zapisami wspomnianego dokumentu stan zaopatrzenia gminy jest stabilny, a zapotrzebowanie na ciepło i energię elektryczną jest zaspokajane. Istnieją, jednakże bariery związane z zaopatrzeniem warunkujące planowany rozwój gminy. Bariery te dotyczą możliwości zastąpienia wysokoemisyjnych źródeł ciepła poprzez źródła niskoemisyjne.

Na terenie gminy Kruszwica w stanie obecnych istnieje szczątkowy system zaopatrzenia w ciepło. Poza terenem miasta i na większym obszarze miasta zaopatrzenie odbywa się w oparciu o źródła indywidualne – najczęściej zasypowe kotły węglowe, co wiąże się z wysoką emisją zanieczyszczeń do powietrza. Stan budynków indywidualnych oraz publicznych ulega stałej poprawie i obecnie można uznać je za dostateczny, jednakże ciągle istnieje możliwość znacznej poprawy. Obecny stan zaopatrzenia w ciepło niesie za sobą wysoki stopień oddziaływania na środowisko poprzez emisję zanieczyszczeń pyłowych i gazów cieplarnianych, a ponadto niską efektywność energetyczną spowodowaną stosowaniem mało efektywnych źródeł ciepła oraz niedostateczną termomodernizacją budynków. Efektem końcowym są zagrożenia dotyczące gminę takie jak np. zjawisko tzw. „ubóstwa energetycznego”, które dotyka część mieszkańców i sprowadza się do niemożności ogrzania powierzchni użytkowej do temperatury komfortu cieplnego (zakładanego jako 20 °C). Taki stan rzeczy jest spowodowany nie tyle ubóstwem majątkowym co względnie dużą powierzchnią budynków (zwłaszcza jednorodzinnych) przy jednocześnie dużych potrzebach energetycznych spowodowanych brakiem termoizolacji czy niską sprawnością urządzeń grzewczych. Problem ubóstwa może być pogłębiany wraz z prognozowanym wzrostem cen nośników energetycznych oraz podniesieniem wymagań w stosunku do urządzeń grzewczych. Konieczne przeciwdziałania to przede wszystkim zmniejszenie zapotrzebowania na energię oraz stosowanie ekonomicznych i czystych nośników energii.

Zaopatrzenie w energię elektryczną na terenie gminy odbywa się poprzez sieć elektroenergetyczną średniego i niskiego napięcia wyprowadzoną z 2 głównych punktów zasilania zlokalizowanych w miejscowościach Kruszwica i Karczyn (GPZ). Stan sieci elektroenergetycznej na terenie gminy można uznać za zadowalający. Zakłada się wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną w gminie w sektorze produkcyjnym.

W odniesieniu do sieci gazowej istniejąc znaczne rezerwy przepustowości gazociągów i możliwość ich rozbudowy.

Gmina Kruszwica zamierza dążyć do wykorzystania ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych w sposób zrównoważony i racjonalny oraz do zabezpieczenia potrzeb mieszkańców na energię. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez:

1. podjęcie działań na rzecz termomodernizacji budynków we własności osób prywatnych oraz budynków publicznych, dostosowanie i modernizację źródeł wytwarzania ciepła do aktualnej sytuacji w zakresie zapotrzebowania na energię ciepłą i wykorzystanie lokalnych zasobów energii,
2. nowe budynki oraz inwestycje w gminie będą spełniały aktualnie obowiązujące normy w zakresie wykorzystania energii, promowane będą budynki niskoenergetyczne oraz montaż urządzeń wysokoefektywnych energetycznie,
3. energia elektryczna będzie użytkowana w sposób efektywny, proces wymiany bądź zakupu nowych urządzeń będzie uwzględniał cykl życia urządzenia, premiowane będą urządzenia o niskim zużyciu energii elektrycznej,
4. oświetlenie ulic i placów będzie prowadzony w sposób ekonomiczny, zakłada się stopniową wymianę oświetlenia na energooszczędne,
5. wsparcie dla rozwoju gazyfikacji gminy Kruszwica,
6. wykorzystanie energii geotermalnej do ogrzewania budynków
7. promowanie wykorzystania nośników energii o niskim współczynniku emisyjności jak energia elektryczna i gaz ziemny, a tym samym ochrona środowiska w gminie,
8. gmina będzie dążyła do rozbudowy infrastruktury gazowej i elektrycznej na terenie gminy,
9. wsparcie i promocja małych źródeł wytwarzania energii z wiatru oraz promieniowania słonecznego,
10. rozwijanie świadomości ekologicznej oraz energetycznej mieszkańców poprzez prowadzenie zajęć w szkołach o tematyce racjonalnego użytkowania energii i jej produkcji oraz organizacja wystaw, przygotowywanie informacji w formie pisemnej, akcja edukacyjna społeczeństwa,
11. realizację zadań zapisanych w „Planie gospodarki niskoemisyjnej”,
12. projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Kruszwica prognozuje niewielki spadek zapotrzebowania na ciepło oraz wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną i paliwa gazowe. Rzeczywiste zapotrzebowanie powinno być monitorowane, a prognozy aktualizowane w odstępie maksimum 3 lat od daty wykonania tych założeń lub ich kolejnych aktualizacji.

Infrastruktura cieplna

Na terenie miasta Kruszwica zbiorowym dostarczaniem ciepła odbiorcom końcowym zajmuje się Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. - Zakład Energetyki Ciepłej. Źródłem ciepła sieciowego jest Ciepłownia „Zagople” zlokalizowana przy ul. Wiejskiej 47 w Kruszwicy.

Tabela 8. Charakterystyka ciepłowni

Cecha	Wartość
lokalizacja/nazwa źródła:	Ciepłownia „Zagople”, ul. Wiejska 47, 88-150 Kruszwica
typ kotła/ urządzenia:	Kotły typu: – WR-5/WR-3, – WR-5, – WR-2,5/WR-1,3
rodzaj urządzeń oczyszczających spaliny:	Multicyklony + filtry tkaninowe
wysokość komina	31 m
rodzaj stosowanego paliwa/paliw (2018 r.):	Miał węglowy
Ilość stosowanego paliwa/paliw (2018 r.):	3 245,2 Mg
Moc nominalna:	10,8 MW
Sprawność nominalna:	84 %
Czas pracy w ciągu roku (2018 r.):	8 604 h

Źródło: dane gminy Kruszwica.

Łączna ilość wyprodukowanego ciepła w 2018 r. wyniosła 60 906 GJ. Natomiast łączna ilość ciepła dostarczonego wyniosła 49 100 GJ. Łączna moc zamówiona wyniosła 6,83 MW. Budynki zaopatrywane w ciepło:

- Kruszwica, ul. Wiejska 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46,
- ul. Kujawska 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8-12, 9, 10, 12, 14, 16 ,17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, ul. Kolegiacka 12c, 26.

Łączna długość sieci ciepłowniczej na terenie miasta wynosi 4,6 km, w tym sieć preizolowana 1,6 km. Straty przesyłowe ciepła wynoszą 13,8 %. Łączna liczba obsługiwanych węzłów wynosi 37 szt., w tym 36 węzłów indywidualnych i 1 grupowy.

Na terenie gminy Kruszwica zlokalizowanych jest kilka większych źródeł ciepła zlokalizowanych na terenie zakładów produkcyjnych oraz budynków wielorodzinnych..

Na terenie miasta działają także trzy duże ciepłownie zakładowe w Cukrowni, Zakładach Tłuszczowych i Zakładach Win – Kon. Kotłownie te produkują ciepło na własne potrzeby.

Na terenie Gminy Kruszwica jednakże to indywidualne źródła ciepła oraz nieliczne kotłownie lokalne są głównym źródłem ogrzewania budynków. Taki stan rzeczy ma negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego na terenie analizowanej jednostki.

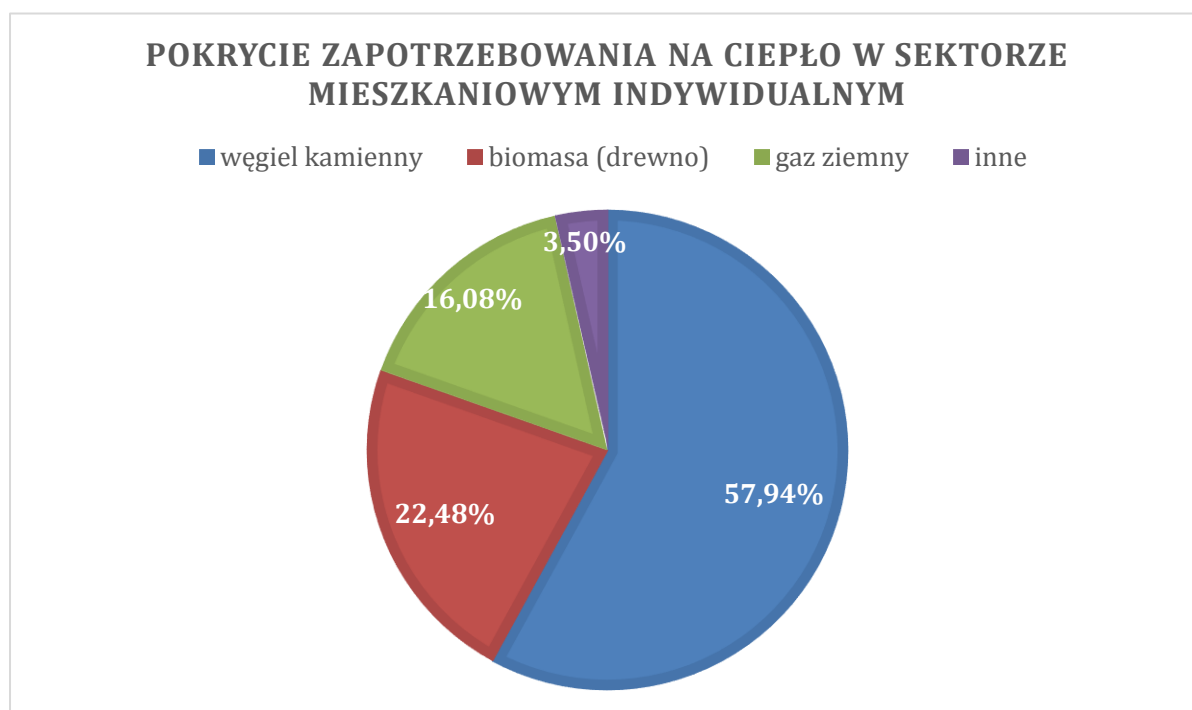
Według danych uzyskanych z ankietyzacji terenowej w budynkach znajdujących się na terenie Gminy Kruszwica jako źródło ciepła zdecydowanie najczęściej wykorzystywany jest kocioł centralnego ogrzewania (74,3 %). Udział pieców kaflowych jako drugiego najpopularniejszego urządzenia grzewczego wynosi 10,9 %.

W 2015 roku na potrzeby przygotowania Planu gospodarki niskoemisyjnej przeprowadzono inwentaryzację potrzeb ciepłych mieszkań na terenie gminy Kruszwica.

W oparciu o ankietyzację i zebrane dane ustalono, że zapotrzebowanie wśród źródeł indywidualnych na poszczególne nośniki przedstawia się następująco:

- węgiel kamienny – 58%,
- biomasa (drewno) – 22,5%,
- gaz ziemny – 16,1%,
- inne – poniżej 3,5 %.

Rysunek 6. Pokrycie zapotrzebowania na ciepło w sektorze mieszkaniowym indywidualnym

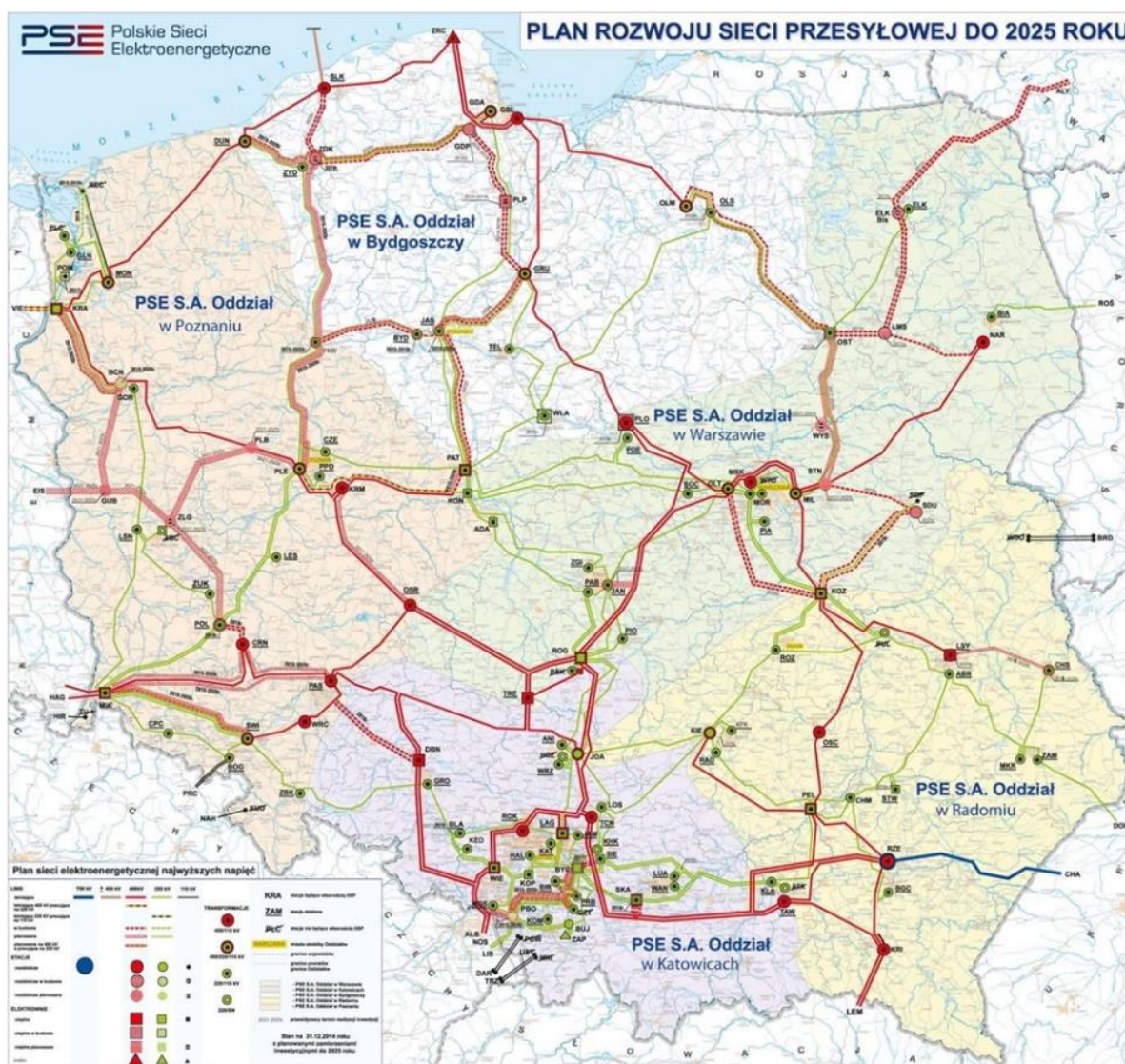
Źródło: dane gminy Kruszwica.

Sieci elektroenergetyczne

Zgodnie z ustawą Prawo Energetyczne za przesyłanie energii elektrycznej w Polsce odpowiedzialny jest Operator Systemu Przesyłowego (OSP), a przedsiębiorstwem wyznaczonym do realizacji zadań OSP jest spółka Polskie Sieci Energetyczne S.A. (PSE S.A.). Przedmiotem działania PSE S.A. jest świadczenie usług przesyłania energii elektrycznej przy zachowaniu wymaganych kryteriów bezpieczeństwa pracy Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE).

W obrębie gminy Kruszwica przebiega linia przesyłowa eksploatowana przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. o napięciu 2x220 kV relacji Jasiniec – Pątnów. Linia ta ma strategiczne znaczenie dla zaopatrzenia miasta Bydgoszczy w energię elektryczną.

Rysunek 7. Schemat Krajowego Systemu Przesyłowego (KSE)

Dystrybucją energii elektrycznej w Polsce zajmują się lokalni Operatorzy Systemów Dystrybucyjnych (OSD). Operatorem Systemu Dystrybucyjnego sieci elektroenergetycznej wyznaczonym przez Urząd Regulacji Energetyki na terenie gminy Kruszwica jest spółka ENEA-OPERATOR Sp. z o.o. Oddział w Bydgoszczy.

Źródłem zasilania gminy w energię elektryczną są główne punkty zasilania (GPZ). GPZ-ty mają połączenie z krajowym systemem sieci elektroenergetycznej za pomocą sieci wysokiego napięcia 110 kV. W punktach zasilania dochodzi do zmiany napięcia na średnie (15 kV), a następnie do dystrybucji energii za pomocą linii średniego napięcia do odbiorców końcowych przyłączonych na średnim napięciu lub do stacji transformatorowych 15/0,4kV, z których poprzez sieć niskiego napięcia zasilani są odbiorcy przyłączeni na niskim napięciu.

Bezpośredni wpływ na zasilanie gminy Kruszwica w energię elektryczną mają główne punkty zasilania:

- GPZ Kruszwica, napow- wewnętrzny 110/15kV
- GPZ Kruszwica, napow- wewnętrzny 110/15kV

Na terenie Gminy Kruszwica znajdują się linie elektroenergetyczne o łącznej długości 543,59 km. Na terenie gminy znajduje się 50,00 km linii napowietrznych wysokiego napięcia 110 kV. Długość łączna linii średniego napięcia na terenie gminy wynosi 259,98 km, w tym 40,58 km wykonane jest w technologii kablowej, natomiast sieć niskiego napięcia liczy 233,61 km, w tym 71,77 km sieci kablowej.

Tabela 9. Długość sieci elektroenergetycznych na terenie gminy Kruszwica

Sieć elektroenergetyczna	Napowietrzna	Kablowa	Razem	Linie kablowe/linie
WN - 110 kV	50,0	0	50	0,00%
SN - 15 kV	219,4	40,58	259,98	15,61%
nN - 0,4 kV	161,84	71,77	233,61	30,72%
razem	431,24	112,35	543,59	20,67%

Źródło: aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Kruszwica na lata 2019 – 2034.

Na terenie gminy Kruszwica usytuowanych jest 152 stacji transformatorowych SN/nN słupowe oraz 19 stacji wewnętrznych.

Produkcja energii elektrycznej

Na terenie gminy Kruszwica istnieją obecnie instalacje wytwarzające energię elektryczną podłączone do sieci, o łącznej mocy przyłączeniowej 24,66 MW. Są to źródła wiatrowe, kogeneracja oraz mikroinstalacje fotowoltaiczne.

Zapotrzebowanie na ciepło

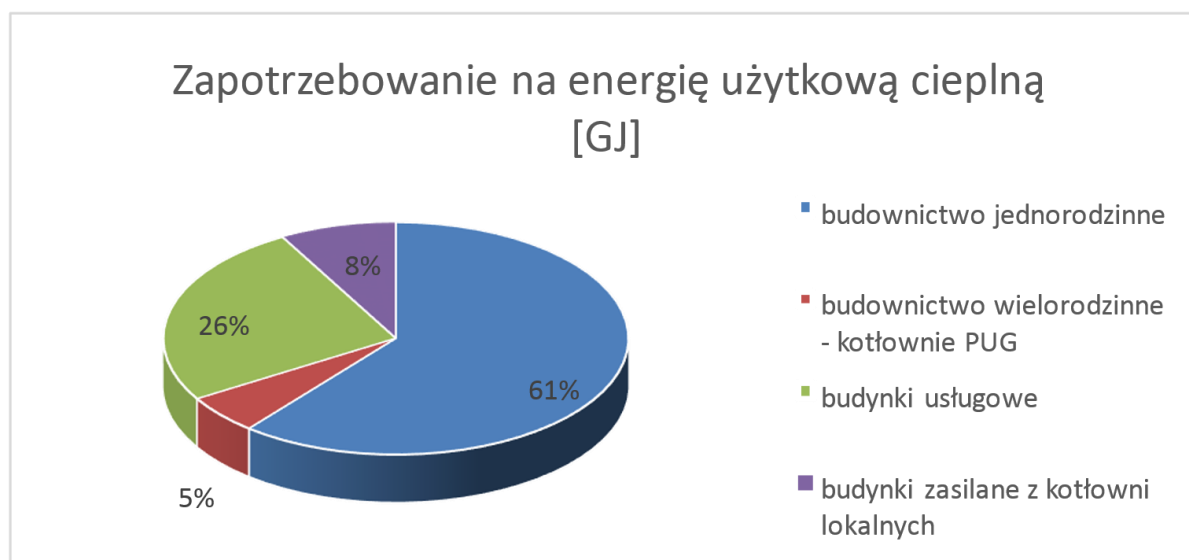
Zapotrzebowanie na ciepło można podzielić ze względu na sektor, w którym występuję oraz na potrzeby, które są zaspokajane:

- w sektorze mieszkaniowym – ogrzewanie i chłodzenie, przygotowanie ciepłej wody użytkowej, przygotowanie posiłków,
- w sektorze publicznym – ogrzewanie i chłodzenie, przygotowanie ciepłej wody użytkowej, przygotowanie posiłków,
- w sektorze produkcyjnym i usługowym – ogrzewanie i chłodzenie, przygotowanie ciepłej wody użytkowej, procesy technologiczne.

Całkowite zapotrzebowanie na energię cieplną użytkową w gminie Kruszwica szacowane jest obecnie na 527 432 GJ, czyli 146 509 MWh, a moc cieplna na 36 MW.

Energia cieplna użytkowa to energia, która powinna zostać dostarczona do mieszkań, aby zaspokoić potrzeby cieplne użytkowników.

Rysunek 8. Zapotrzebowanie na energię użytkową cieplną [GJ]

Źródło: dane gminy Kruszwica.

Faktycznie dostarczana energia w paliwie do układu, w tym wypadku budynku to energia finalna (końcowa), jest ona związana ze stratami energii jakie zachodzą w procesie transformacji energii zawartej w nośniku energii (np. węgla kamiennym) na energię użyteczną, w tym wypadku na ciepło.

Nie występuje zagrożenie zaprzestania dostaw energii ciepłej. Większość budynków i mieszkańców na terenie gminy zaopatrywana jest z lokalnych kotłowni oraz ze źródeł indywidualnych. Ciepło wytwarzane jest lokalnie i nie ma zagrożenia dla ich dostaw. Potencjalnym zagrożeniem jest wzrost cen paliw wykorzystywanych przy produkcji ciepła ze źródeł indywidualnych oraz zjawisko tzw. „ubóstwa energetycznego” przejawiającego się niezdolnością finansową do pokrycia zapotrzebowania budynku na ciepło. Jest ono rezultatem nie tyle słabości finansowej poszczególnych mieszkańców, ale raczej stosunkowi wysokości finansów własnych do zapotrzebowania na ciepło budynku, dlatego stosunkowo najczęściej dotyka ludność zamieszkująca w stosunkowo dużych domach jednorodzinnych o wysokim zapotrzebowaniu na ciepło – nieocieplonych, z kotłami starymi o niskiej sprawności – głównie kotłów zasypowych na paliwa stałe.

Media wodno-kanalizacyjne

W chwili obecnej Gmina Kruszwica opracowuje Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, który zostanie przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Kruszwicy.

Zaspokajaniem potrzeb ludności, przedsiębiorstw i obiektów użyteczności publicznej w zakresie dostawy wody, odprowadzania i oczyszczania ścieków, a ponadto utrzymaniem w należytym stanie technicznym infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Gminie Kruszwica zajmuje się Zakład Wodociągów i Kanalizacji działający w strukturze Przedsiębiorstwa Komunalnego w Kruszwicy Sp. z o.o.

Zgodnie z posiadanymi danymi, z instalacji wodociągowej korzysta 99,9 % mieszkańców gminy Kruszwica w tym na obszarach wiejskich 97,0 %. W praktyce większość zamieszkałych nieruchomości ma możliwość korzystania z sieci wodociągowej. W południowo - wschodniej części Gminy Kruszwica w miejscowościach: Orpikowo, Ostrowo, Mietlica znajdują się pojedyncze posesje wyposażone w studnie, w których w okresach suszy brak jest wody na potrzeby gospodarstw domowych. Ma to miejsce w sytuacji suszy oraz przy wzmożonym deszczowaniu upraw przez rolników.

Długość czynnej sieci wodociągowej wynosi 211,34km. Do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania prowadzi 2973 przyłączy. Gospodarstwom domowym w roku 2021 dostarczono 454,4dam³ wody.

Część Gminy Kruszwica objęta została zasięgiem aglomeracji kanalizacyjnej. Wyznaczono aglomerację Kruszwica o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 22 739 z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną na terenie miejscowości Szarlej, której obszar obejmuje miejscowości: Kruszwica,

Arturowo, Bachorce (w części), Baranowo, Bródzki, Brześć, Chrosno, Cykowo, Giżewo, Głębokie, Gocanowo, Gocanówko, Grodzko (w części), Janocin, Karczyn, Karsk (w części), Kicko, Kobylniki, Lachmirowice, Łagiewniki,

Maszenice, Ostrowo, Piaski, Piecki, Polanowice, Popowo, Racice, Rożniaty, Rzepowo, Słabęcin, Sukowy, Szarlej, Tarnowo, Tarnówko, Witowice, Witowiczki, Wola Wapowska. Według posiadanych danych w roku 2020 r. odsetek mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej wyniósł 73,20 %. W Kruszwicy odsetek ten wynosi 93,5 %, natomiast na obszarach wiejskich 56,1 %.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej gminy Kruszwica wynosi 120,1 km. Do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania prowadzą 1803 przyłącza. W roku 2021 ilość ścieków odprowadzonych wyniosła 415,80 dam³.

W dalszym ciągu konieczny jest rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej dostosowanej do potrzeb mieszkańców. Stan techniczny i funkcjonowanie części sieci kanalizacyjnej wymaga poprawy. Dotyczy to starych odcinków sieci, wybudowanych przed 1990 rokiem, zwłaszcza instalacji sprzed roku 1960.). Na terenie gminy konieczna jest budowa nowych odcinków sieci kanalizacyjnych, w miejscowościach: Chełmce, Chełmiczki, Morgi, Kobylnica, Sławsk Wielki, Bachorce, Grodzko oraz w Kruszwicy.

Inicjatywy edukacyjne ukierunkowane na współpracę z biznesem

W placówkach edukacyjnych na terenie Gminy Kruszwica nie utworzono klas patronackich, niemniej jednak, wskazać należy, iż na poziomie ponadgimnazjalnym podczas tworzenia oferty edukacyjnej w pewnym stopniu analizowane są potrzeby wiodących branż lokalnej gospodarki. W chwili obecnej kształcenie na poziomie ponadpodstawowym realizowane jest w:

1. Liceum Ogólnokształcącym im. Juliusza Słowackiego w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Kruszwicy – w placówce funkcjonują obecnie 4 oddziały (klasy 1-3)
2. Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Kazimierza Wielkiego w Kruszwicy, w ramach którego funkcjonuje:
 - a. Liceum Ogólnokształcące (klasa mundurowa);
 - b. Technikum, kształcące w zawodach:
 - i. technik handlowiec;
 - ii. technik żywienia i usług gastronomicznych;
 - iii. technik fotografii i multimediiów
 - iv. technik spedytor
 - v. technik logistyk (specjalność logistyka wojskowa)
 - vi. technik informatyk

Kształcenie zawodowe w klasach technikum realizowane jest z wykorzystaniem elementów kształcenia dualnego. Poza praktyczną naukę zawodu realizowaną w szkolnych pracowniach specjalistycznych uczniowie okresowo korzystają z kształcenia praktycznego u pracodawców.

- c. Zasadnicza szkoła zawodowa – szkoła branżowa I stopnia (kształcenie dualne w klasach wielozawodowych). W ramach oferty placówki przedmioty najczęściej realizowane w ramach kształcenia praktycznego odbywają się jako kształcenie kursowe w szkole (tak np. sprzedawca, kucharz, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik taboru kolejowego). Poza zawodami, które dominują w ofercie edukacyjnej szkoły, istnieje możliwość kształcenia w zawodach: cukiernik, piekarz, wędliniarz, monter, zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, fryzjer, murarz-tylnik, stolarz, ślusarz, mechanik i operator pojazdów i maszyn rolniczych, monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, rolnik.
3. Zespole Szkół Weterynaryjno-Przyrodniczych w Kobylnikach – szkoła prowadzi kształcenie w następujących kierunkach i rodzajach placówek edukacyjnych:
 - a. Technikum – kształcące we wskazanych niżej zawodach i specjalnościach:
 - i. technika leśnika,
 - ii. technika weterynarii
 - iii. technika rolnika
4. Policealnej Szkoły Weterynaryjnej, umożliwiającej uzyskanie kwalifikacji technika weterynarii absolwentom średnich szkół ogólnokształcących i techników innych specjalności;
5. W toku kwalifikacyjnych kursów zawodowych rolniczych – kształcenie dorosłych na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej rolniczej

Ponadto, na terenie gminy funkcjonuje także Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy dla dziewcząt w Kruszwicy im. Polskich Olimpijczyków.

Co do zasady, współpraca placówek edukacyjnych z rynkiem pracy opiera się na zasadach ogólnie przyjętych lub wynikających z przepisów obowiązującego prawa. Do najczęściej występujących zalicza się kontakty telefoniczne i bezpośrednie, w zakresie przygotowywania i realizacji programów praktycznej nauki zawodu. Jako formę współpracy wskazywano także opiniowanie nowotworzonych kierunków kształcenia przez Powiatową Radę Rynku Pracy, praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach, udział w dniach kariery, targach pracy itp. Inicjatywach.

Kształcenie dualne realizowane jest przede wszystkim na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej. Kształcenie praktyczne dla klas wielozawodowych polega na realizacji zajęć praktycznej nauki zawodu u pracodawców, co sprzyja praktycznemu stosowaniu posiadanej wiedzy. W toku kształcenia

przedmioty teoretyczne realizowane są w czasie zajęć szkolnych, przedmioty zawodowe – w ramach kursów doskonalących, zaś praktyki w wybranych przedsiębiorstwach.

Na poziomie technikum, w ramach kształcenia zawodowego w szkołach tworzone są specjalistyczne pracownie zawodowe, w których częściowo realizowane są także przedmioty zawodowe. Ponadto, w ramach praktycznej nauki zawodu placówka realizuje współpracę z lokalnymi zakładami pracy i instytucjami branżowymi.

Kapitał ludzki w gminie

Analizując strukturę ludności wskazać należy, iż trendem demograficznym wyraźnie obserwowanym w Gminie Kruszwica w ciągu ostatniego dziesięciolecia jest starzenie się społeczeństwa. W tym kontekście, jeszcze do niedawna pracodawcy zgłaszali problemy z zatrudnieniem w ogóle, polegające na trudnościach w znalezieniu wykwalifikowanej kadry pracowniczej w ogóle. Problem ten dotyczył przede wszystkim pracowników dysponujących doświadczeniem zawodowym w danej dziedzinie, w szczególności zaś – kadry z zakresu zawodów technicznych (mechaników, operatorów maszyn i urządzeń, inżynierów itp.).

O ile sytuacja związana z pandemią osłabiła nieco problemy z poszukiwaniem pracowników (z jednej strony pracodawcy dużo ostrożniej podchodzą do tematu zwiększania zatrudnienia, z drugiej zaś – pandemia zwiększyła nieco lokalny zasób pracy np. poprzez powroty z migracji zarobkowej czy ogólny wzrost bezrobocia), o tyle – brak kadry technicznej pozostaje nadal problemem.

Nieruchomości i tereny inwestycyjne

Na chwilę obecną Gmina Kruszwica posiada w swoim zasobie nieruchomości przeznaczone pod działalność inwestycyjną.

Położenie:

1) Nazwa lokalizacji oraz numery działek:

- Kruszwica, obręb 4, dz.nr: 17/2, 18/2, 53/2, 54/2,
- Kobylniki, gm. Kruszwica, w części dz nr: 21/1, 21/45, 21/46,
- Kobylniki, gm. Kruszwica, dz. nr : 27/43, 27/15, 27/13.

2) Miasto / Gmina: Kruszwica

3) Powiat: Inowrocławski

4) Województwo: Kujawsko-Pomorskie

5) Link do mapy lokalizacji: <https://kruszwica.e-mapa.net/>

Powierzchnia nieruchomości:

- Kruszwica, obręb 4, dz.nr: 17/2, 18/2, 53/2, 54/2, powierzchnia ok.10,6317 ha,
- Kobylniki, gm. Kruszwica, w części dz.nr: 21/1, 21/45, 21/46, powierzchnia ok.7,5527ha,
- Kobylniki, gm. Kruszwica, dz. nr : 27/43, 27/15, 27/13 powierzchnia ok. 16,5393ha,

Właściciel / właściciele:

1) Kruszwica, obręb 4, dz.nr:

- 17/2 użytkownik wieczysty Gmina Kruszwica pow. 35854 m2, 18/2 użytkownik wieczysty Gmina Kruszwica pow. 53144 m2,
- 53/2-14213 m2 , 54/2-3106 m2-prywatny właściciel,

2) Kobylniki, gm. Kruszwica, w części dz nr:

- 21/1-Skarb Państwa-KOWR,-23283 m2 ,
- 21/45- 42417 m2, 21/46-9827 m2-KOM-ROL sp. z o.o.

3) Kobylniki, gm. Kruszwica, dz. nr :

- 27/43- 103273m2, 27/15- 49049 m2,Gospodarstwo Rolne Kobylniki Sp.z o.o., 27/13-13071 m2-Powiat Inowrocławski

Aktualny plan zagospodarowania przestrzennego:

- uchwała nr V/46/2019 z 2019-03-28 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu przyległego do ulicy Cmentarnej, Folwarcznej, Działkowej i Cichej w miejscowości Kruszwica wraz z Rozstrzygnięciem Nadzorczym WIR.II.743.4.44.2019.JS z dn. 26.04.2019 (Dz.U Woj. Kujawsko-Pomorskiego z 2019-04-05, poz. 2132),
- uchwała nr X/86/2003 z 2003-06-30 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów w Gminie Kruszwica w miejscowości Kobylniki (Dz.U Woj. Kujawsko-Pomorskiego z 2003-11-13, nr 136, poz.1879).

Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego

- 6UT Teren usług turystycznych ogólnodostępnych,
- 9UT Teren usług turystycznych ogólnodostępnych,
- 1P/U Teren obiektów produkcyjnych, składów i magazynów lub usług,
- 2U Teren zabudowy usługowej

Klasa gruntów wraz z powierzchnią (Informacje z ewidencji gruntów dotyczące całych działek):

- Kruszwica, obręb 4, dz.nr: 17/2-Ba 3.9327ha, dr-0.4925 ha 18/2-Ba-7.5984 ha,53/2-RVI 1.4224 ha,54/2-RVI 0.3129 ha,
- Kobylniki, gm. Kruszwica, w części dz nr: 21/1-RIVa 1.0500ha,RIVb 0.5800ha, RV 0.6500 ha, 21/45-RIVa 0.6300 ha, RIVb 2.7477 ha, RV 0.8700 ha, 21/46-RIVb 0.3435ha, Lzr-RI 3.9639 ha, Lzr-RIVa 10.7292 ha, B 0.1427ha, Bi 0.6194 ha, Bz 0.6828ha, N 0.5784 ha.
- Kobylniki, gm. Kruszwica, dz. nr : 27/43-RI 0.8869ha, RII 5.1014 ha, RIIIa 2.9612 ha, RIVa 0.9600 ha, PsII 3.2198ha, 27/15-ŁIII 0.8055 ha, PsII 2.1143ha, PsIV 0.6750 ha, Lzr-PsII 1.4464ha, Bi 0.0918 ha, N 0.0900 ha, 27/13-Ps II 1.3280 ha, PsIII 5.0000ha, PsIV 0.3850ha, Lzr-PsIII 1.5136 ha.

Klasa gruntów wraz z powierzchnią:

- Kruszwica, obręb 4, dz.nr: 17/2-Ba 3.9327ha, dr-0.4925 ha 18/2-Ba-7.5984 ha,53/2-RVI 1.4224 ha,54/2-RVI 0.3129 ha,
- Kobylniki, gm. Kruszwica, w części dz nr: 21/1-RIVa 1.0500ha,RIVb 0.5800ha, RV 0.6500 ha, 21/45-RIVa 0.6300 ha, RIVb 2.7477 ha, RV 0.8700 ha, 21/46-RIVb 0.3435ha, Lzr-RI 3.9639 ha, Lzr-RIVa 10.7292 ha, B 0.1427ha, Bi 0.6194 ha, Bz 0.6828ha, N 0.5784 ha.
- Kobylniki, gm. Kruszwica, dz. nr : 27/43-RI 0.8869ha, RII 5.1014 ha, RIIIa 2.9612 ha, RIVa 0.9600 ha, PsII 3.2198ha, 27/15-ŁIII 0.8055 ha, PsII 2.1143ha, PsIV 0.6750 ha, Lzr-PsII 1.4464ha, Bi 0.0918 ha, N 0.0900 ha, 27/13-Ps II 1.3280 ha, PsIII 5.0000ha, PsIV 0.3850ha, Lzr-PsIII 1.5136 ha.

Ograniczenia wysokości budynków [m]:

Działka nr 18/2, kruszwica obręb 4 dla terenów oznaczonych na rysunku planu symbolem 2U ustala się maksymalna wysokość zabudowy:

- budynków usługowych – 10 m,
- budynków garażowych, gospodarczych i garażowo – gospodarczych – 6 m,
- pozostałych obiektów budowlanych – 6 m,

Dla terenu oznaczonego na rysunku planu symbolem: 1P/U maksymalna wysokość zabudowy – 15 m, za wyjątkiem budowli, gdzie maksymalna wysokość zabudowy wynosi 20 m,

Działka nr 17/2 Kruszwica obręb 4 Kruszwica dla terenu oznaczonego na rysunku planu symbolem: 1P/U ustala się maksymalna wysokość zabudowy – 15 m, za wyjątkiem budowli, gdzie maksymalna wysokość zabudowy wynosi 20 m,

Działka nr 53/2 Kruszwica obręb 4 dla terenów oznaczonych na rysunku planu symbolem 2U ustala się maksymalna wysokość zabudowy:

- budynków usługowych – 10 m,
- budynków garażowych, gospodarczych i garażowo – gospodarczych – 6 m,
- pozostałych obiektów budowlanych – 6 m,

Działka nr 54/2 Kruszwica obręb 4 dla terenów oznaczonych na rysunku planu symbolem 2U ustala się: maksymalna wysokość zabudowy:

- budynków usługowych – 10 m,
- budynków garażowych, gospodarczych i garażowo – gospodarczych – 6 m,
- pozostałych obiektów budowlanych – 6 m,

Kobylniki, gm. Kruszwica, w części dz nr: 21/1, 21/45, 21/46, Kobylniki, gm. Kruszwica, dz. nr : 27/43, 27/15, 27/13 realizowana zabudowa powinna charakteryzować się dbałością o estetykę i wygląd - dopuszczalna wysokość budynków usługowych do dwóch kondygnacji naziemnych - w tym poddasze użytkowe, dachy wysokie dwu lub wielospadowe o nachyleniu 45° z tolerancją $\pm 10^\circ$, w przypadku realizacji budynków parterowych dopuszcza się dachy o mniejszym nachyleniu połaci; wszystkie obiekty kubaturowe zlokalizowane na terenie winny być zharmonizowane ze sobą zarówno formą architektoniczną jak i materiałami wykończeniowymi oraz zlokalizowane z zachowaniem nieprzekraczalnych linii zabudowy naniesionych na rysunek planu z uwzględnieniem naziemnej i podziemnej sieci uzbrojenia technicznego.

Procent dopuszczalnej zabudowy

- ✚ Kruszwica obręb 4 działka nr 18/2 dla terenów oznaczonych na rysunku planu symbolami 2U ustala się powierzchnia zabudowy maksimum 75% powierzchni działki,
- ✚ Dla terenu oznaczonego na rysunku planu symbolem: 1P/U ustala się maksymalna wysokość zabudowy – 15 m, za wyjątkiem budowli gdzie maksymalna wysokość zabudowy wynosi 20 m,
- ✚ działka nr 17/2 Kruszwica obręb 4 dla terenu oznaczonego na rysunku planu symbolem: 1P/U ustala się powierzchnia zabudowy – maksimum 95% powierzchni działki,
- ✚ działka nr 53/2 Kruszwica obręb 4 -powierzchnia zabudowy maksimum 75% powierzchni działki,
- ✚ działka nr 54/2 Kruszwica obręb 4 -powierzchnia zabudowy maksimum 75% powierzchni działki,
- ✚ Kobylniki, gm. Kruszwica, w części dz nr: 21/1, 21/45, 21/46, Kobylniki, gm. Kruszwica, dz. nr : 27/43, 27/15, 27/13-powierzchnia zabudowy terenu do 20%.

Na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego uchwalono Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Kruszwica na lata 2018-2023.

Zgodnie z w/w programem liczba mieszkań w zasobie Gminy Kruszwica na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosiła:

- 220 lokali mieszkalnych na terenie miasta Kruszwica, w tym 6 lokali socjalnych,
- 119 lokali na terenie wiejskim, w tym 7 socjalnych.

Zarządzaniem gminnym zasobem mieszkaniowym zajmują się Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Kruszwicy na podstawie umowy powierzenia z 12 stycznia 2009 r. W 2020 roku zostały sprzedane łącznie 2 lokale.

Zadłużenie mieszkańców z tytułu czynszu od początku jego powstania do końca 2020 roku wynosi 854.793,73 zł, w tym z tytułu odsetek za nieterminowe regulowanie czynszu 295.097,00 zł.

Na wydatki bieżące związane z gospodarowaniem nieruchomościami w 2020 roku wydano kwotę 1.717.609,47 zł, w tym:

- na zakup materiałów 61.090,17 zł (materiały budowlane do remontów gminnych lokali mieszkalnych i socjalnych, zakup węgla, miału do celów grzewczych),
- na zakup energii 118.036,32 zł,
- zaliczki dla Wspólnot Mieszkaniowych 690.480,04 zł,
- usługi remontowe oraz usługi dotyczące utrzymania budynków gminnych 286.251,20 zł,
- pozostałe koszty 561.751,74 zł.

Polityka czynszowa

Działania polityki czynszowej zmierzają do utrzymania zasobu mieszkaniowego Gminy Kruszwica na zadowalającym poziomie technicznym i estetycznym.

Stawka bazowa czynszu najmu za 1 m² powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego wynosi 3,10 zł. Czynsz ustala się na podstawie stawki bazowej za m² powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego z uwzględnieniem czynników podwyższających i obniżających. Lokal wyposażony w instalację elektryczną, wodociągową i kanalizacyjną to lokal o stawce bazowej. Obniżenie stawki może nastąpić z tytułu kilku czynników, jednak nie więcej niż o 20%. O obniżenie czynszu najmu mogą ubiegać się najemcy, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie ostatnich trzech miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o obniżenie czynszu najmu nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym.

Kierunki rozwoju gminy (do omówienia z zespołem roboczym)

W ramach kierunków rozwoju należy wyodrębnić dwa zasadnicze kierunki:

- kierunek rozwoju samego miasta Kruszwica

- kierunek rozwoju gminy.

Mówiąc o Kruszwicy, większy nacisk powinien być położony na rozwój turystyki w mieście. Nowe rozwiązania powinny pozwolić na przytrzymanie turystów przez więcej dni (tak, aby nie była to jedynie turystyka przelotowa, jednodniowa). Należy zapewnić więcej atrakcji, także poza sezonem („to byłoby impulsem do rozwoju gminy”). Mimo, że w mieście istnieje już dziś infrastruktura dla krótkiego pobytu, to jednak brakuje infrastruktury turystycznej dla pobytów dłuższych. Przykładowo, w mieście brakuje wypożyczalni rowerów (to pozwoliłoby objechać jezioro Gopło). Brakuje także wypożyczalni łodzi, aby móc po jeziorze pływać. Te dwa rozwiązania byłyby atrakcją zarówno dla mieszkańców, jak i dla turystów, którzy mogliby dzięki temu zaplanować sobie dłuższy pobyt w mieście i regionie. Warto wykorzystać dobrą lokalizację gminy w stosunku do innych miast regionu i stworzyć ścieżki rowerowe (np. ścieżka do Inowrocławia). Bardzo oczekiwana jest ścieżka rowerowa wokół jeziora Gopło. Nawet jeśli już dziś istnieją możliwości objechania rowerem jeziora, to jednak ścieżki te nie są dobrej jakości, a dodatkowo brakuje czytelnego ich oznakowania.

Niezwykle potrzebna jest obwodnica dla Kruszwicy. Takie rozwiązanie poprawiłoby komfort życia mieszkańców miasta. Dodatkowo, sprzyjałoby rozwojowi gminy. Wokół obwodnicy można byłoby planować tereny inwestycyjne, o dobry komunikowaniu z innymi terenami („obwodnica stanie się osią dla inwestycji w gminie, przede wszystkim pod przetwórstwo rolne, bo rolnictwo dostosuje się do przemysłu, które powstanie w sąsiedztwie”). Niestety, na dziś brakuje konkretnych rozstrzygnięć co do terminu realizacji budowy obwodnicy i jej przebiegu.

W przypadku rozwoju gminy, częściowo można włączyć tu także postulat rozwoju turystyki (tym bardziej, że w gminie – poza Kruszwicą - jest kilka miejsc atrakcyjnych historycznie, które można odwiedzić płynąc czy objeżdżając jezioro Gopło). Niemniej należy pamiętać, że tereny gminy to przede wszystkim obszary rolnicze, więc kierunki ich rozwoju powinny koncentrować się na rolnictwie i przetwórstwie („tak aby można było lokalnie, na miejscu, przetwarzać te produkty, które lokalne rolnictwo wytwarza”).

Konieczne jest także zaangażowanie większych środków finansowych na poprawę jakości dróg w gminie, których stan z uwagi na wysoką eksploatację przez ciężkie maszyny rolnicze i transport ciężarowy, ulega pogorszeniu. Powinno położyć się także większy nacisk na podniesienie jakości połączenia komunikacyjnego gminy z Poznaniem. Dziś odcinek tej trasy (Kruszwica-Strzelno) jest „wąskim gardłem” – trasa jest bardzo eksploatowana.

Dodatkowo, zmiany powinny być wprowadzone w obszarze szkolnictwa zawodowego. Profil/ kierunki kształcenia szkół zawodowych powinny być ściśle powiązane z aktualnymi potrzebami lokalnego rynku pracy, tj. z profilem działania przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy. Przy okazji, warto silniej promować szkolnictwo zawodowe, tak aby zerwać z jego

postrzeganiem jako kategorii szkolnictwa zapewniającego „gorszy” poziom kształcenia. Utrzymywanie się tego stereotypu powoduje, że osoby kończące szkoły zawodowe są gorzej opłacane i odpływają z gminy do większych miast spoza gminy.

Należy także wspierać rozwój produkcji żywności ekologicznej w mniejszych gospodarstwach rolnych. Potrzeba tutaj między innymi bardziej intensywnej promocji dla takiej idei, a także merytorycznego wsparcia rolników (np. warsztatów), tak aby ich przekonać, że jest to dobry kierunek dla ich rozwoju (jest „szansą na poprawienie warunków ekonomicznych i jakości życia w małych gospodarstwach”).

Dodatkowo, warto w gminie wdrażać „miękkie projekty”, tak aby przełamać bierność lokalnej społeczności i zaktywować ją do większego zaangażowania się w życie społeczno-kulturowe gminy.

Z uwagi na odpływ młodych ludzi, region zamieszkują przede wszystkim osoby starsze. Warto większy nacisk położyć na rozwój opieki senioralnej.

Zdecydowanie większy nacisk powinien być także położony na wsparcie rozwoju współpracy urzędu gminy z przedsiębiorcami.

Kierunki wsparcia lokalnego biznesu

Przed wszystkim należy pomóc małym przedsiębiorcom (rzemieślnikom, mechanikom itp.), którzy mają duże problemy z prowadzeniem dokumentacji, rozliczaniem działalności, pisanem wniosków itd. W gminie brakuje „podstawowej, prostej, lokalnej przyjaznej informatyzacji dla małych firm”. Warto wprowadzić jedno konkretne, uproszczone rozwiązanie, z którego wszyscy przedsiębiorcy reprezentujący małe firmy potrafiliby korzystać, np. rozliczać się podatkowo, aplikować o dotacje, korzystać z platformy e-PUAP, korzystać z podpisu elektronicznego („dzisiaj to wszystko trzeba robić, ale mali przedsiębiorcy sobie z tym nie radzą”).

Aby firmy chciały inwestować na terenie gminy i się rozwijać, należy im zaoferować ulgi. Takie jest oczekiwanie przedstawicieli biznesu.

Unikalne cechy gminy

Kruszwica, zwana legendarną stolicą Polski, stanowi kolebkę wiedzy o historii regionu i kraju. Położone na jej terenie zabytki oraz zasoby dziedzictwa kulturowego wpływają na konieczność wyznaczania kierunków działań umożliwiających ich zachowanie oraz przekazywanie następnym pokoleniom, a także udostępnienie turystom odwiedzającym teren Gminy Kruszwica oraz regionu.

Do najcenniejszych i jednocześnie najbardziej znanych zabytków Kruszwicy należy ceglana, gotycka wieża położona na Wzgórzu Zamkowym u nasady Półwyspu Rzępowskiego, tj. Mysia Wieża. Jest to

ośmioboczna budowla o wysokości 32 m, która wraz z zachowanymi fragmentami murów stanowi pozostałość zamku obronnego z XIV w.

Na wschodnim brzegu Gopła wznosi się Kolegiata pw. św. Piotra i Pawła. Kruszwicka kolegiata jest najstarszą na Kujawach i jedną z najstarszych w Polsce kamienną bazyliką, wybudowaną w stylu romańskim w I połowie XII wieku. Kościół położony na wschodnim brzegu Gopła jest orientowaną bazyliką trójnawową, na rzucie krzyża łacińskiego, zbudowaną z ciosów granitowych i piaskowcowych, z pięcioma absydami wschodnimi.

Na zachodnim brzegu jeziora znajduje się kruszwicka starówka, która skupia się wokół prostokątnego rynku. Zabytkowe Stare Miasto stanowi niepowtarzalną wartość kulturową a jednocześnie wymagający zagospodarowania potencjał, z którego cała gmina czerpać może swą tożsamość i atrakcyjność.

Na terenach wiejskich Gminy Kruszwica znajduje się również wiele obiektów zabytkowych, stanowiących atrakcję turystyczną. Szczególną wartość historyczną, ale również krajoznawczą prezentują założenia dworsko-parkowe zlokalizowane m.in. w następujących miejscowościach: Głębokie, Gocanowo, Janocin, Karczyn, Kobylniki, Lachmirowice, Ostrówek, Polanowice, Sukowy, Szarlej, Żerniki. Na szczególną uwagę zasługuje Kościół w Rechcie, stanowiący przykład drewnianego budownictwa sakralnego z połowy XVIII wieku na terenie Kujaw – wyposażony jest w ołtarz główny przedstawiający patronkę świątyni, natomiast w ołtarzu bocznym umieszczono płaskorzeźbę Zesłania Ducha Świętego wykonaną przez ucznia Wita Stwosza.

Duży potencjał turystyczny na obszarach wiejskich prezentuje także zbudowany w 1832 r. w Chrośnie wiatrak o drewnianej konstrukcji ryglowej, typu koźlak, jedyny w powiecie inowrocławskim zachowujący jeszcze swój wizerunek. Jest on położony na niewielkim wzniesieniu ponad okolicznymi polami - całość tworzy niepowtarzalny widok. Obiekt jest w chwili obecnej poddawany rewitalizacji, co pozwoli zagospodarować obiekt na cele społecznie i gospodarcze.

Gmina Kruszwica prowadzi starania na rzecz rozwoju turystyki krajobrazowej, czemu służą min. wyznaczone drogi rowerowe, przebiegające przez najatrakcyjniejsze obszary i obiekty na tym terenie. Nadgoplański oddział PTTK proponuje turystom 6 dróg rowerowych:

- Trasa 1 – Mała pętla wokół jeziora Gopło (ok. 45 km),
- Trasa 2 – Duża pętla wokół jeziora Gopło (ok. 65 km),
- Trasa 3 – Kruszwica – Inowrocław (Markowice) (ok. 50 km),
- Trasa 4 – Kruszwica – Strzelno (ok. 44 km),
- Trasa 5 – Kruszwica – Płowce (Radziejów) (ok. 62 km),
- Trasa 6 – Kruszwica – Pieranie – Balczewo (ok. 52 km).

W celu ochrony zasobów kulturowych przyjęto Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Kruszwica na lata 2018-2021. Warto podkreślić, iż na terenie całej gminy istnieje wiele zabytków objętych ochroną konserwatorską, które przy odpowiednim wsparciu promocyjno-wizerunkowym mogą w znacznej części przyczynić się do rozwoju przedsiębiorczości w branży turystycznej. Należą do nich:

- 🚩 Chełmce - kościół par. p.w. św. 1843, nr rej.: A/1611 z 16.04.2012.
- 🚩 Chrosno - wiatrak „koźlak”, drewniany, XIX, nr rej.: A/1340 z 4.12.2007.
- 🚩 Głębokie - zespół dworski, 2 poł. XIX, 1913, nr rej.: 140/A z 15.06.1985: dwór (1913), park, kaplica grobowa.
- 🚩 Gocanowo - zespół dworski, 1 poł. XIX-XX, nr rej.: A/1016/1-2 z 15.05.1987: - dwór, l. 20 XX, - park.
- 🚩 Janocin - park dworski, 2 poł. XIX, nr rej.: A/284/1 z 11.10.1991.
- 🚩 Karczyn - park dworski, 2 poł. XIX, nr rej.: A/280/1-3 z 7.10.1991.
- 🚩 Kobylniki - zespół pałacowy, XIX - XX, nr rej.: 93/A z 18.12.1981: - pałac, ok. 1900, - oficyny (rządówka i budynek biurowy), XVIII/XIX, - 2 spichrze, 1 poł. XIX, - park, poł. XIX.
- 🚩 Kruszwica - dzielnica Starego Miasta, nr rej.: A/1415 z 17.09.1957,
- 🚩 Kruszwica - kolegiata p.w. św. Piotra i Pawła, 1120- 1130, nr rej.: A/798 z 8.03.1933 i z 17.06.1959,
- 🚩 Kruszwica - kościół par. p.w. św. Teresy od Dzieciątka Jezus, 1926-28, nr rej.: A/1526 z 24.04.2009,
- 🚩 Kruszwica - ruiny zamku, tzw. Mysia Wieża, poł. XIV, nr rej.: A/866 z 9.02.1933.
- 🚩 Lachmirowice - zespół dworski, 2 poł. XIX, nr rej.: A/218/1- 4 z 5.06.1987: - dwór, 1866, pocz. XX, - park, XIX, - spichrz, 1890.
- 🚩 Ostrowo nad Gopłem - kościół par. p.w. św. Mateusza, XIV, 1720, nr rej.: A/797 z 8.03.1933.
- 🚩 Ostrówek - zespół dworski, 2 poł. XIX, nr rej.: 92/A z 18.12.1981: - dwór (ruina), - park, XIX.
- 🚩 Polanowice - zespół pałacowy, 4 ćw. XIX, nr rej.: A/476/1-2 z 30.09.1996: - pałac, 1870-1880, - park, - kościół par. p.w. św. Marka Ewangelisty nr rej. A/1683 z 28.09.2015 r.
- 🚩 Sławsk Wielki - kościół par. p.w. św. Bartłomieja, 1760, nr rej.: A/796 z 9.03.1933.
- 🚩 Sukowy - zespół dworski i folwarczny, nr rej.: 183/A z 15.06.1986: - dwór, k. XIX, 1915-1920, - park, 4 ćw. XIX, - folwark: - oficyna, ob. remiza strażacka, ok. 1915, - oficyna, ob. dom mieszkalny, ok. 1926, - 2 magazyny zbożowe, pocz. XX, - obora, ob. magazyn zbożowy, ok. 1910.
- 🚩 Rechta - kościół par. p.w. św. Barbary, drewniany, 1753, nr rej.: A/826 z 16.07.1996.

- 🚩 Szarlej - zespół dworski, 2 poł. XIX, nr rej.: 169/A z 15.06.1985: - dwór, k. XIX, - park, - 2 stajnie, 2 poł. XIX, - 2 obory, 2 poł. XIX, - stodoła, 1884, - spichrz, ok. 1870.
- 🚩 Żerniki - zespół dworski, nr rej.: A/281/1-2 z 7.10.1991: - dwór, poł. XIX, XIX/XX, - park k. XIX.

Gmina Kruszwica prowadzi także działania zmierzające do rozwoju turystyki krajobrazowej. Służą temu min. wyznaczone szlaki, przebiegające przez najatrakcyjniejsze obszary i obiekty na tym terenie. Oddział Nadgoplański PTTK proponuje turystom sześć szlaków, w tym najważniejszy - zielony. W sezonie turystycznym na trasie szlaku zielonego organizowane są częste rajdy rowerowe.

Kruszwica jest ważnym ośrodkiem na jednym z najpiękniejszych i najbardziej znanych szlaków autokarowych w Polsce - Szlaku Piastowskim, który od lat należy do najpopularniejszych w kraju tras wycieczkowych. Szlak przebiega przez dwie historyczne dzielnice Polski: Wielkopolskę i Kujawy.

Od kilkunastu lat w wielu krajach Europy pojawiają się piesze i rowerowe szlaki oznaczone symbolem muszli: to Drogi św. Jakuba (Camino de Santiago, Routes of St. James, Chemins de St. Jacques, Jakobswege). Pielgrzym zamierzający przejść odcinek Szlaku św. Jakuba przebiegający przez Województwo Kujawsko – Pomorskie ma do pokonania 255 km. Droga wiedzie z Ławy przez Brodnicę, Golub-Dobrzyń, Toruń, Kruszwicę i Strzelno aż do Trzemeszna.

W gminie funkcjonują przedsiębiorcy oferujący bazę noclegową, np.

- "Pałac" w Kobylnikach;
- Gościniec Nad Gopłem;
- Pałac w Gocanowie;
- Pole namiotowe przy ul. Żeglarskiej w Kruszwicy;
- Pole namiotowe w Złotowie;
- Hotel "Magdalenka" w Kruszwicy;
- Ośrodek Szkoleniowo-Rekreacyjny Zakładów Tłuszczowych "Kruszwica S.A." w Złotowie;
- Kwatery Prywatne Grzegorz Olubiński w Kruszwicy;
- Domki letniskowe przy ul. Sportowej 14 w Kruszwicy;
- Ranczo Bródzki Jagoda Stencel.

Biorąc pod uwagę walory akwenu wodnego, czyli jeziora Gopło, sporym zainteresowaniem wśród turystów odwiedzających Kruszwicę cieszą się rejsy statkiem "Rusałka".

Położenie Kruszwicy nad jeziorem Gopło (największym jeziorem województwa kujawsko-pomorskiego), dodatkowo podnosi atrakcyjność gminy, dając doskonałe warunki do czynnego wypoczynku oraz uprawiania sportów wodnych. Rozgrywają się tu zawody wioślarskie różnych rang m.in. Akademickie Mistrzostwa Europy, Mistrzostwa Europy Juniorów, Centralne Regaty Otwarcia

Sezonu Juniorów, Mistrzostwa Polski juniorów, a także żeglarskich, np. Regaty Żeglarskie o Puchar Polski w klasie Omega czy Regaty o Błękitną Wstęgę Jeziora Gopło.

Środowisko przyrodnicze

Do niewątpliwych atutów gminy należy także dziedzictwo przyrodnicze. Gmina Kruszwica zlokalizowana jest w granicach obszaru Natura 2000 – Jezioro Gopło, którego powierzchnia wynosi 13 459,42 ha. Podstawową formą w granicach obszaru zlokalizowanego w granicach województw kujawsko-pomorskiego i wielkopolskiego, jest rynna Gopła. Obszar ten stanowi cenny zasób zróżnicowanych siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i poddanych ochronie związanych ze środowiskiem wodnym. Z kolei obszar Natura 2000 – Ostoja Nadgoplańska zajmuje obszar 9 815,84 ha. Obszar obejmuje Jezioro Gopło oraz jego otoczenie z grupą jezior: Skulskie (Skulskie, Skulska Wieś, Czartowo). Zaobserwowano na tym obszarze co najmniej 24 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Występuje tu 198 gatunków ptaków; wśród nich 74 związane są z obszarami wodnymi i błotnymi.

Niewątpliwą atrakcją jest także Rezerwat przyrody Nadgoplański Park Tysiąclecia, utworzony na podstawie Zarządzenia Nr 5/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Jest to rezerwat typu faunistycznego i obejmuje obszar gruntów leśnych, rolnych bagien, nieużytków oraz części Jeziora Gopło wraz z wyspami o powierzchni 1 882,65 ha. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych fragmentu ekosystemu wodnobłotnego, łąkowego i leśnego wraz z całą różnorodnością flory i fauny, a w szczególności awifauny występującej na tym obszarze.

Ochronie podlega również unikalny krajobraz. Park Krajobrazowy - Nadgoplański Park Tysiąclecia utworzony został na mocy rozporządzenia nr 252 z dn. 10.12.1992 r. wydanego przez Wojewodę Bydgoskiego. Powierzchnia parku wynosi 9 982,71 ha. W skład parku wchodzi jezioro Gopło wraz z otaczającym je obszarem pól uprawnych, łąk, pastwisk, lasów, bagien i trzcinowisk. Nadgoplański Park Tysiąclecia został powołany nie tylko w celu ochrony ptaków, ale również dla zabezpieczenia wartości historycznych tego regionu związanych z początkami państwa polskiego. W granicach gminy znajduje się także blisko 70 pomników przyrody.

Imprezy gminne stanowiące swoistą turystyczną markę regionu:

1. Nowalijki - Kujawskie Nowalijki – czyli jak żyć długo, zdrowo i szczęśliwie” Gmina Kruszwica i Centrum Kultury i Sportu „Ziemowit” od 2013 r organizują u stóp Mysiej Wieży imprezę plenerową. Głównym założeniem przedsięwzięcia jest promocja produktów i przedsiębiorstw z regionu, propagowanie zdrowego stylu życia, rozpowszechnianie wiedzy na temat prawidłowego odżywiania oraz nauka zdrowego gotowania. Co roku liczba wystawców z przeróżnymi asortymentem się zwiększa (w 2019 r. – 70 stoisk).

2. Aquathlon - to impreza sportowa, której celem jest promowanie zdrowego trybu życia oraz zachęcanie coraz większej grupy osób do udziału w sportach wytrzymałościowych. Organizowany jest przez Nadgoplańskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Kruszwicy oraz Gminę Kruszwica. Zawody mają charakter indywidualny i przeprowadzane są w formule Aquathlonu. Pływanie w jeziorze Gopło na dystansie 500m (start z brzegu) i bieg na dystansie 5 km. Zawodników obowiązuje dodatkowo limit czasowy pokonania trasy wynoszący 90 minut. Pierwsza edycja odbyła się w 2017 roku.

Przynależność gminy do stowarzyszeń i organizacji

Gmina jest członkiem następujących organizacji:

1. Stowarzyszenie Króla Kazimierza Wlk. – w dniu 29 IV 2008 r. w Kowalu, z inicjatywy władz miasta Kowala, miejscu urodzenia 30 IV 1310 r. przyszłego króla Polski Kazimierza Wielkiego, odbyło się inauguracyjne zebranie przedstawicieli miast Kazimierzowskich oraz innych osób, którym bliska jest postać ostatniego z rodu Piastów na polskim tronie. W gronie członków założycieli znalazła się również Kruszwica. Do statutowych zadań organizacji należy min.:
 - a. Upowszechnianie idei umocnienia państwa polskiego oraz dorobku ostatniego z Piastów, króla Kazimierza III Wielkiego.
 - b. Koordynacja współdziałania jednostek samorządu terytorialnego zmierzająca do podtrzymania i upowszechnienia wspólnych tradycji historycznych, kulturalnych oraz gospodarczych grodów zawdzięczających swoje powstanie lub odbudowę królowi Kazimierzowi III Wielkiemu.
 - c. Udostępnienie możliwości wymiany informacji między jednostkami samorządu terytorialnego, które powstały w czasach panowania króla Kazimierza III Wielkiego.
 - d. Podejmowanie wspólnych przedsięwzięć dotyczących upamiętnienia i popularyzacji osoby króla Kazimierza III Wielkiego z partnerami krajowymi oraz zagranicznymi.
 - e. Prowadzenie działalności typu pożytku publicznego objętej celami statutowymi, w tym również zleczanych przez organy administracji publicznej.
2. Związek Miast Polskich - Związek Miast Polskich od 90. roku tworzy najnowszą historię polskiej, odrodzonej samorządności. Jest największą tego typu organizacją w Polsce, skupiającą ponad 330 miast, w których mieszka ponad 73% miejskiej ludności kraju. ZMP jest stowarzyszeniem miast, mającym na celu wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz dążenie do gospodarczego i społeczno-kulturalnego rozwoju miast polskich. Wybrane cele społeczno-gospodarcze organizacji to:
 - a. reprezentowanie miast we wszystkich wspólnych sprawach na forum ogólnopolskim i międzynarodowym,

- b. inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw gospodarczych oraz projektów, mających wpływ na rozwój i bogacenie się miast polskich, 5) inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw służących społeczno-kulturalnemu rozwojowi miast, nawiązywaniu przez nie korzystnych kontaktów zagranicznych i współpracy międzynarodowej, oraz wymiany naukowej i kulturalnej,
 - c. prowadzenie pracy programowej, informacyjnej, konsultacyjnej i szkoleniowej, mającej na celu wspólne rozwiązywanie problemów w zakresie poszczególnych dziedzin działalności samorządu miejskiego,
 - d. promocję wdrażania wysokich standardów merytorycznych i etycznych w zarządzaniu sprawami publicznymi,
 - e. propagowanie współpracy samorządu z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i sektorem nauki,
 - f. reprezentowanie wspólnych interesów miast jako pracodawców.
3. LGD Czarnoziem na Soli- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Czarnoziem na Soli powstało w wyniku wspólnego działania środowisk z ośmiu gmin powiatu inowrocławskiego: Dąbrowa Biskupia, Gniewkowo, Inowrocław, Janikowo, Kruszwica, Pakość, Rojewo i Złotniki Kujawskie. Spotkanie założycielskie Stowarzyszenia odbyło się 19 czerwca 2008 roku. W Krajowym Rejestrze Sądowym stowarzyszenie zostało zarejestrowane w dniu 8 stycznia 2009 roku. Do celów statutowych LGD w sferze gospodarczej zalicza się min.:
- a. działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich z uwzględnieniem należytej ochrony oraz promocji środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych oraz równości szans;
 - b. aktywizowanie ludności wiejskiej;
 - c. upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich, miejsko-wiejskich i miejskich położonych na obszarze LGD;
 - d. podejmowanie inicjatyw i działań mających na celu pobudzenie aktywności społeczności lokalnych oraz ich czynny udział w opracowaniu i realizacji LSR oraz innych programów pomocowych i w ramach tego wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej;
 - e. udzielanie wsparcia mieszkańcom obszaru objętego LSR w zakresie przygotowania projektów i pozyskania środków na ich realizację, w tym z programów pomocowych oraz innych projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej;
 - f. podejmowanie inicjatyw i działań dla rozwoju Kujaw Zachodnich mających na celu: rozwój produktów regionalnych, turystyki, przedsiębiorczości, zasobów ludzkich, społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego, poprawę estetyki miejscowości na

obszarze działania LGD i bezpieczeństwa mieszkańców, edukację estetyczną i artystyczną mieszkańców, aktywizację gospodarczą i zawodową, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i patologiom społecznym, propagowanie zdrowego trybu życia oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego na obszarze działania LGD;

- g. kreowanie lokalnych produktów i usług, w szczególności turystycznych, tworzenie infrastruktury turystycznej Kujaw Zachodnich;

4. Stowarzyszenie Europa Kujaw i Pomorza – Kujawsko - Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Europa Kujaw i Pomorza”, którego członkiem zwyczajnym jest Gmina Kruszwica, jest formą partnerstwa regionalnego jednostek samorządu terytorialnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Swoje zadania Stowarzyszenie „Europa Kujaw i Pomorza” realizuje w oparciu o Biuro Informacyjne Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Brukseli oraz Biuro Stowarzyszenia w Toruniu, gdzie mieści się jego siedziba. Do celów organizacji zalicza się:

- a. reprezentowanie interesów samorządów województwa kujawsko-pomorskiego w kraju i zagranicą, ze szczególnym uwzględnieniem krajów Unii Europejskiej;
- b. promowanie społecznych, gospodarczych, kulturowych oraz środowiskowych walorów regionu;
- c. wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych w budowaniu potencjału administracyjnego organów administracji publicznej oraz innych jednostek i organizacji z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, które posiadają osobowość prawną, w kontekście sprawnego i efektywnego wykorzystania środków finansowych Unii Europejskiej poprzez organizacje staży i szkoleń;
- d. działanie na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami poprzez udział w projektach międzynarodowych służących budowaniu silnej pozycji województwa kujawsko-pomorskiego w Unii Europejskiej;

Podmioty ekonomii społecznej na terenie gminy

Na terenie gminy działają różnorodne podmioty ekonomii społecznej:

- stowarzyszenia rejestrowane (KRS) w łącznej liczbie 29 (w tym 3 stowarzyszenia kultury fizycznej);
- 5 Stowarzyszeń zwykłych;
- kółka rolnicze (5 podmiotów);
- związki zawodowe (2 podmioty o charakterze zakładowym);
- 3 fundacje

- 7 Kół Gospodyń Wiejskich zarejestrowanych w ARiMR.

W Gminie utworzono także spółdzielnie, w łącznej licznie 11. Dwie z nich to przedsiębiorstwa społeczne tj. spółdzielnie socjalne. Niemniej jednak, jak informacji uzyskanych w toku wywiadów swobodnych bezpośrednich wynika, iż podmioty te na chwilę obecną nie prowadzą działalności statutowej, w stosunku do jednego z nich trwa proces likwidacyjny.

Podkreślić należy, iż znacząca większość organizacji prowadzi działania z zakresu aktywizacji społecznej oraz edukacji mieszkańców. Nieliczne z nich: Stowarzyszenie LGD Czarnoziem na Soli, Fundacja Hodowców Polskiej Białej Gęsi oraz częściowo PTTK angażują się w inicjatywy na rzecz wspierania przedsiębiorczości.

1.2. Wskaźniki charakteryzujące sytuację gospodarczą w gminie

Gmina na tle województwa

Tabela 10. Podstawowe wskaźniki finansowe gminy na tle województwa i grupy podobnych gmin (2018)

2018	W złotych	Jako % średniej w grupie podobnych gmin	Jako % średniej w województwie
Dochody gminy na 1 mieszkańca	4203,31	87,5	81,2
Dochody własne gminy na 1 mieszkańca	1849,21	109,5	77,0
Wydatki gminy na 1 mieszkańca	4277,23	83,9	80,1
Zobowiązania gminy na 1 mieszkańca	760,74	70,6	579,5

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS.

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw w gminie

W 2018 r. w gminie zarejestrowanych było 1409 przedsiębiorstw zgodnie z bazą danych REGON. W grudniu 2018 r. w gminie było 618 płatników składek ZUS oraz 1045 podatników osiągających przychody z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Gmina Kruszwica ma charakter rolniczy. Jej użytki rolne stanowią większość jej ogólnej powierzchni. Z charakterem gminy związane są sektory działalności największych przedsiębiorstw na tym terenie, czyli:

- Kom-Rol-u Kobylniki Sp. z o.o.,
- Zakłady Tłuszczowe Kruszwica Sp. z o.o.,
- Zakłady Przetwórstwa Zbożowo-Młynarskiego Sp. z o.o.,
- Cukrownia Kruszwica S.A.

Tabela 11. Liczba przedsiębiorstw według rodzaju rejestru (2018)

	samodzielna działalność	mikro	małe	średnie	Razem mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
Podatki (podatnicy)	706	308	23	8	339
ZUS (płatnicy składek)	308	245	49	15	309
REGON		1341	57	11	1409

Źródło: GUS.

Liczba podmiotów różni się w zależności od źródła informacji. Dane w bazie REGON zawierają największą liczbę podmiotów, zawiera ona jednak informacje, które mogą nie być w pełni aktualne (np. nie uwzględniają przedsiębiorstw, które zawiesiły swoją działalność). Liczba podatników różni się od liczby płatników składek, przede wszystkim w grupie przedsiębiorców prowadzących działalność na własny rachunek – część z tych osób łączy tę działalność z pracą etatową, w związku z tym nie są płatnikami składek. Występują również różnice w liczbie przedsiębiorstw w zależności od wielkości. Klasyfikacja przedsiębiorstw w przypadku danych ZUS jest określona jest na podstawie liczby osób ubezpieczonych (tj. takich, za które przedsiębiorstwo opłaca składki na ubezpieczenia społeczne). W przypadku danych podatkowych, klasyfikacja wynika z deklaracji przedsiębiorców przekazanych do urzędów skarbowych.

Płatnicy składek oraz osoby ubezpieczone w gminie

Tabela 12. Liczba płatników składek według sekcji PKD (2018)

	Liczba płatników w gminie	% ogółu płatników składek w gminie	% płatników w danym sektorze w województwie
Przemysł (C-F)	148	23,9	0,7
Usługi (G-S)	403	65,2	0,6
Wybrane sekcje PKD (według największej liczby płatników)			
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)	150	24,3	0,7
Budownictwo (F)	94	15,2	0,8
Transport i gospodarka magazynowa (H)	86	13,9	1,3
Przetwórstwo przemysłowe (C)	51	8,3	0,6
Pozostała działalność usługowa (S)	35	5,7	0,7
Sektory zdominowane przez podmioty publiczne			
Administracja (O)	1	0,2	0,3
Edukacja (P)	14	2,3	0,6
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Q)	40	6,5	0,5
Kultura (R)	8	1,1	0,6

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS.

Wśród płatników składek, którzy opłacali składki za nie więcej niż 250 osób było łącznie 4646 osób ubezpieczonych w ZUS, co stanowiło 38,8% osób w wieku produkcyjnym w gminie, w tym:

- W usługach ubezpieczonych było 2668 osób, to jest 22,3% osób w wieku produkcyjnym w gminie,
- W przemyśle ubezpieczonych było 2054 osób, to jest 17,2% osób w wieku produkcyjnym w gminie,
- W sekcjach zdominowanych przez podmioty publiczne było ubezpieczonych łącznie 1495 osób, w tym 506 osób w administracji, 505 osób w sektorze opieki zdrowotnej 424 osób w sektorze edukacji oraz 60 osób w sektorze kultury, było to łącznie 12,5% osób w wieku produkcyjnym w gminie,
- Wśród osób ubezpieczonych było 3063 kobiet i 3891 mężczyzn,
- Najwięcej ubezpieczonych było w wieku 25-34 lat – 1765 osób i 35-44 lat – 1742 osób.

Tabela 13. Liczba ubezpieczonych w zależności od płatnika składek

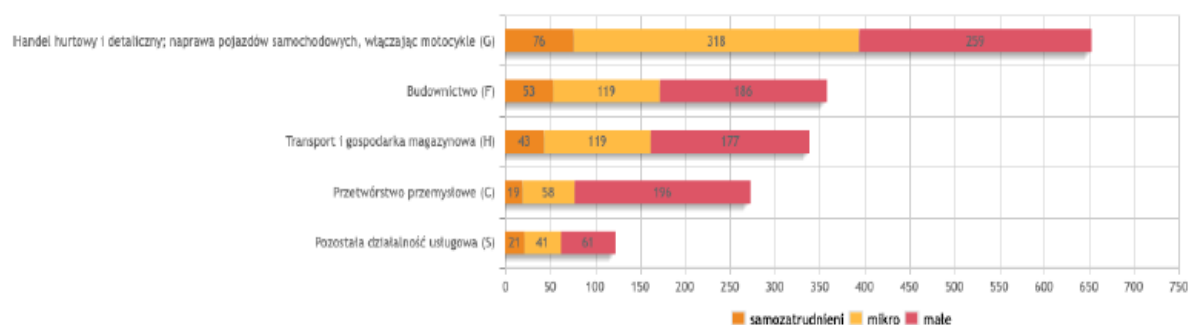
2018	Liczba osób	liczba osób na 1 płatnika składek	% zatrudnionych w grupie płatników do 249 ubezpieczonych
Samozatrudnieni nie płacący składek za inne osoby	327	1,1	7,0
Ubezpieczeni u płatników składek płacących składki za 1-9 osób	933	3,8	20,1
Ubezpieczeni u płatników składek płacących składki za 10-49 osób	1368	27,9	29,4
Ubezpieczeni u płatników składek płacących składki za 50-249 osób	2018	134,5	43,4

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS.

Najwięcej ubezpieczonych było w sekcjach:

- Przetwórstwo przemysłowe (C) (1451 osób),
- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G) (1054 osób),
- Transport i gospodarka magazynowa (H) (543 osób).

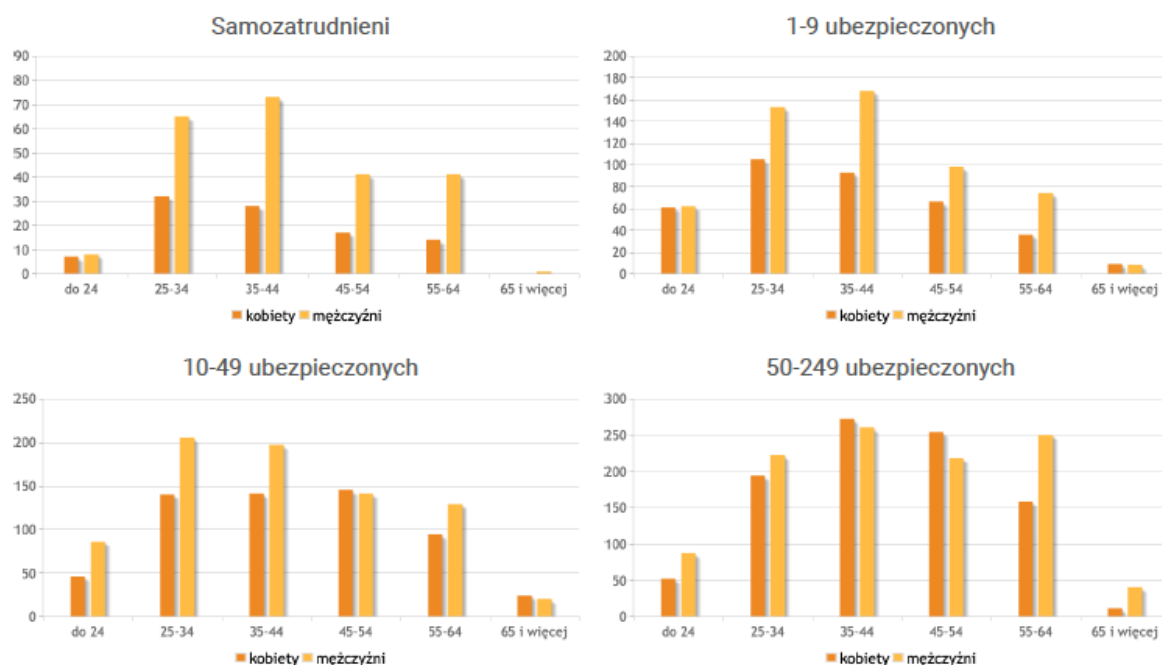
Rysunek 9. Liczba ubezpieczonych według sekcji i płatnika składek (2018)

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS.

Wśród osób ubezpieczonych było 3063 kobiet i 3891 mężczyzn. Najwięcej ubezpieczonych było w wieku 25-34 lat – 1765 osób i 35-44 lat – 1742 osób.

Rysunek 10. Liczba ubezpieczonych według wielkości płatnika składek, wieku i płci (2018)

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS.

Przeciętna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w gminie w grudniu 2018 r. wynosiła 2711 zł. Przeciętna podstawa wymiaru składek u kobiet jest wyższa niż u mężczyzn. Najwyższe podstawy wymiaru składek spośród głównych zidentyfikowanych sektorów według zatrudnienia odnotowane są w sekcji Przetwórstwo przemysłowe (C). Podstawy wymiaru składek w sektorze MŚP są najwyższe wśród płatników zatrudniających 50-249 osób.

Tabela 14. Średnie podstawy wymiaru składek według wielkości, płci oraz wybranych sekcji zatrudnienia w złotych (2018)

	Ogółem	Samozatr.	1-9 ubezp.	10-49 ubezp.	50-249 ubezp.
Ogółem	2711	1892	2131	2655	2982
Kobiety	2507	1722	2125	2501	2806
Mężczyźni	2878	1989	2136	2815	3135
W sekcjach z największą liczbą płatników w gminie					
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)	2388	1808	1657	2301	3302
Budownictwo (F)	2842	1975	1880	2400	3665
Transport i gospodarka magazynowa (H)	2364	2108	2200	2088	2164
Przetwórstwo przemysłowe (C)	3094	[b.d.]	2129	2705	4137
Pozostała działalność usługowa (S)	2324	1385	1786	2399	3514

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS, ZUS i KAS.

Tabela 15. Średnie podstawy wymiaru składek według wielkości, płci oraz wybranych sekcji zatrudnienia w porównaniu do średniej w danym typie gminy (2018)

	Ogółem	Samozatr.	1-9 ubezp.	10-49 ubezp.	50-249 ubezp.
Ogółem	98,1	107,1	101,3	99,2	91,7
Kobiety	96,3	98,9	102,5	95,0	93,2
Mężczyźni	100,3	111,4	100,0	103,6	90,6
W sekcjach z największą liczbą płatników w gminie					
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)	97,6	97,6	91,4	99,2	105,1
Budownictwo (F)	98,0	123,2	95,4	93,6	94,4
Transport i gospodarka magazynowa (H)	91,9	119,8	104,4	87,1	71,7
Przetwórstwo przemysłowe (C)	115,7	[b.d.]	111,0	113,6	130,3
Pozostała działalność usługowa (S)	107,9	90,2	108,3	110,3	152,6

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS, ZUS i KAS.

Tabela 16. Średnie podstawy wymiaru składek według wielkości, płci oraz wybranych sekcji zatrudnienia w porównaniu do średniej w województwie kujawsko-pomorskim (2018)

	Ogółem	Samozatr.	1-9 ubezp.	10-49 ubezp.	50-249 ubezp.
Ogółem	96,7	105,3	101,0	96,8	88,4
Kobiety	95,0	98,0	102,8	93,0	90,0
Mężczyźni	99,6	109,2	99,4	100,7	87,1
W sekcjach z największą liczbą płatników w gminie					
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)	97,8	98,4	89,1	96,0	101,8
Budownictwo (F)	99,1	118,9	95,6	92,0	94,1
Transport i gospodarka magazynowa (H)	95,4	116,6	106,4	86,5	68,5
Przetwórstwo przemysłowe (C)	118,8	[b.d.]	106,1	111,6	128,0
Pozostała działalność usługowa (S)	95,1	78,7	100,3	105,7	130,7

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS, ZUS i KAS.

Przedsiębiorstwa płacące podatki w gminie

Informacja obejmuje przedsiębiorców i przedsiębiorstwa opłacające podatki dochodowe od osób fizycznych: według stawki podatkowej (formularz PIT 36), w tym również Ci, którzy zadeklarowali opłacanie podatku liniowego (PIT 36L). Kolejną grupą są przedsiębiorcy, którzy opłacają podatki ryczałtowe (na formularzach PIT 28A i PIT28B), jak również osoby prawne, płacące podatek dochodowy od osób prawnych CIT. Forma opłacania podatku zależy od formy prowadzonej działalności, a także wielkości przedsiębiorstwa.

W gminie według danych podatkowych funkcjonuje 339 przedsiębiorstw, w tej grupie 23 to przedsiębiorstwa małe, a 8 przedsiębiorstwa średnie. W grupie przedsiębiorstw mikro dominuje rozliczanie w formie podatku PIT. W przypadku małych przedsiębiorstw 52,2% rozlicza się w ramach podatku CIT, a 39,1% korzysta z rozliczenia się w formie podatku liniowego (PIT-36L). Przedsiębiorstwa średnie są płatnikami podatku CIT.

Tabela 17. Liczba przedsiębiorstw – podatników w 2018 r. w gminie

	samodzielna działalność	mikro	małe	średnie	Razem
PIT 36	452	135	2	0	589
PIT 36L	42	73	9	2	126
PIT 28A	211	44	0	0	255
PIT 28B	1	1	0	0	2
CIT	0	55	12	6	73
Łącznie	706	308	23	8	1045

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS, ZUS i KAS.

Przychody i dochody podatników prowadzących działalność gospodarczą w gminie

Łącznie przychody przedsiębiorstw (bez osób prowadzących działalność na własny rachunek) rozliczających się w gminie wyniosły 1 404 270 330 zł.

Tabela 18. Przychody przedsiębiorstw – podatników w 2018 r. w gminie

	samodzielna działalność	mikro	małe	średnie	Razem
PIT 36	43 202 560	69 452 493	4 598 690	0	117 253 743
PIT 36L	35 438 100	144 367 000	69 951 400	29 424 100	279 180 600
PIT 28A	10 656 563	8 261 860	0	0	18 918 423
PIT 28B	39 623	92 455	0	0	132 078
CIT	0	42 919 876	112 132 312	923 070 144	1 078 122 332
Łącznie	89 336 846	265 093 684	186 682 402	952 494 244	1 493 607 176
% dochodów przedsiębiorstw według klasy wielkości	4,4	9,9	9,6	76,0	100,0

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS, ZUS i KAS.

Dochody przedsiębiorstw (bez osób prowadzących działalność na własny rachunek) w gminie łącznie wyniosły 48 043 032 zł, co stanowiło 3,4% ogółu przychodów.

Tabela 19. Dochody przedsiębiorstw – podatników (przychody pomniejszone o koszty uzyskania przychodów) w 2018

	samodzielna działalność	mikro	małe	średnie	Razem
PIT 36	11 099 310	5 553 745	-94 780	0	16 558 275
PIT 36L	7 177 700	10 622 000	11 183 100	1 202 200	30 185 000
PIT 28A	10 018 200	7 841 654	0	0	17 859 854
CIT	0	4 108 345	5 961 528	1 665 240	11 735 113
Łącznie	28 295 210	28 125 744	17 049 848	2 867 440	76 338 242
Jako % przychodu	31,7	10,6	9,1	0,3	5,1
% dochodów przedsiębiorstw według klasy wielkości	37,1	36,8	22,3	3,8	100,0

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS, ZUS i KAS.

Przeciętne przychody na jednego podatnika w zależności od wielkości przedsiębiorstwa oraz sposobu rozliczania się przedstawiają kolejne tabele.

Tabela 20. Przeciętne przychody przypadające na jednego podatnika w 2018 r. w gminie

	samodzielna działalność	mikro	małe	średnie	Razem
PIT 36	95 580,88	514 462,91	2 299 345,00	0,00	199 072,57
PIT 36L	843 764,29	1 977 630,14	7 772 377,78	14 712 050,00	2 215 719,05
PIT 28A	50 505,04	187 769,55	0,00	0,00	74 189,89
PIT 28B	39 623,00	92 455,00	0,00	0,00	66 039,00
CIT	0,00	780 361,38	9 344 359,33	153 845 024,00	14 768 799,07
Łącznie	126 539,44	860 693,78	8 116 626,17	119 061 780,50	1 429 289,16

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS, ZUS i KAS.

Tabela 21. Przeciętne przychody przypadające na jednego podatnika w porównaniu do średniej w danym typie gminy

	samodzielna działalność	mikro	małe	średnie	Razem
PIT 36	71,7	92,5	166,1	0,0	74,0
PIT 36L	51,3	93,6	113,9	157,4	93,5
PIT 28A	95,2	94,4	0,0	0,0	92,0
PIT 28B	94,4	576,8	0,0	0,0	166,2
CIT	0,0	106,5	116,1	620,6	345,9
Łącznie	41,5	97,1	122,4	538,0	165,8

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS, ZUS i KAS.

Tabela 22. Przeciętne przychody przypadające na jednego podatnika w porównaniu do średniej w województwie

	samodzielna działalność	mikro	małe	średnie	Razem
PIT 36	98,6	117,6	134,6	0,0	90,1
PIT 36L	65,0	102,8	120,6	45,9	106,4
PIT 28A	87,0	91,2	0,0	0,0	84,6
PIT 28B	41,6	50,9	0,0	0,0	57,3
CIT	0,0	79,4	104,4	248,2	248,0
Łącznie	40,9	98,0	116,0	209,9	99,1

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych GUS, ZUS i KAS.

1.3. Kluczowi interesariusze gospodarki w gminie

Instytucje otoczenia biznesu

- Bank Spółdzielczy w Kruszwicy – instytucja finansowa, dysponuje ofertą depozytową i kredytową przeznaczoną dla klientów, w tym również – proponuje kredyty obrotowe na finansowanie działalności gospodarczej
- Hodowla Zwierząt i Nasiennictwo Polanowice – spółka częściowo pełni rolę IOB, z uwagi na działalność badawczą i częściowo – doradczą w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej.
- Hodowla Roślin Piast Łagiewniki - spółka częściowo pełni rolę IOB, z uwagi na działalność badawczą i częściowo – doradczą w zakresie produkcji roślinnej.
- Fundacja Hodowców Polskiej Białej Gęsi Wróble – organizacja częściowo pełni funkcję IOB w zakresie wsparcia i aktywizacji społeczności hodowców i przetwórców gęsiny i produktów powiązanych. Organizuje różnorodne szkolenia i wydarzenia tematyczne.
- NSZZ Pracowników Zakładów Tłuszczowych Kruszwica – związek zawodowy o charakterze zakładowym. Z uwagi na fakt, iż organizację utworzono przy jednym z największych przedsiębiorstw w Kruszwicy, pełni ona rolę IOB, dbając o interesy pracowników, świadcząc wsparcie min. doradcze i prawne na rzecz swoich członków.
- NSZZ Pracowników Cukrowni w Kruszwicy – związek zawodowy o charakterze zakładowym. Z uwagi na fakt, iż organizację utworzono przy jednym z największych przedsiębiorstw w Kruszwicy, pełni ona rolę IOB, dbając o interesy pracowników, świadcząc wsparcie min. doradcze i prawne na rzecz swoich członków.

Wskazać należy, iż ww. podmioty realizują zadania przypisane IOB w zakresie bardzo ograniczonym i fragmentarycznym, odnoszącym się bądź do wybranych grup społecznych, bądź do wąskiej specjalizacyjnie tematyki.

Jedynym klasycznym przykładem IOB na terenie Gminy Kruszwica, dodatkowo współtworzonym przez tę JST jest Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Czarnoziem na Soli. Stowarzyszenie jest organizacją o zasięgu międzygminnym (8 gmin wiejskich i wiejsko-miejskich powiatu inowrocławskiego). Jest to kluczowy inspirator rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich. W latach 2016-2021 organizacja dystrybuuje ponad 10 mln zł wsparcia bezpośredniego (podejmowanie, rozwijanie istniejącej działalności, budowa inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych). Kolejne środki (blisko 5 mln.) z przeznaczeniem na aktywizację społeczno-zawodową i szkolenia doskonalące dla beneficjentów realizowanych projektów. Organizacja posiada etatową kadrę doradczą i infrastrukturę (sale, sprzęt) niezbędny do realizacji szkoleń, procesów doradczych, promocyjnych i animacyjnych.

Pozostałe instytucje otoczenia biznesu, których działalność koncentruje się częściowo także na przedsiębiorcach prowadzących działalność na terenie gminy Kruszwica to podmioty z siedzibą w Inowrocławiu. Wskazać tu należy min. uczelnie wyższe (Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Inowrocławiu, WSG Wydział w Inowrocławiu), Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (Kujawsko-Pańskie Centrum Ekonomii Społecznej), Ośrodek Wsparcia Przedsiębiorczości PTE w Inowrocławiu, Naczelna Organizacja Techniczna Rada w Inowrocławiu, Cech Rzemiosł Różnych w Inowrocławiu, Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy – Punkt Konsultacyjny w Inowrocławiu.

Powiązania kooperacyjne na terenie gminy

Z uwagi na lokalizację dużych przedsiębiorstw branży przetwórstwa rolno-spożywczego na terenie Kruszwy, zaobserwować można funkcjonowanie dużych grup kapitałowych (Bunge – ZT Kruszwica oraz Polski Cukier – Cukrownia Kruszwica). Wskazane wyżej przedsiębiorstwa, z uwagi na filialną pozycję w grupie i pewne oddalenie ośrodków decyzyjnych, nie transferują swych praktyk korporacyjnych w sposób bezpośredni, niemniej jednak – rozwiązana organizacyjnie czy kultura zatrudnienia przenosi się na inne przedsiębiorstwa na obszarze gminy min. poprzez migracje pracownicze.

Na terenie Gminy Kruszwica nie funkcjonują klastry. Brak również wyraźnie zarysowanych sieci powiązań biznesowych, czy grup producenckich. Wśród podmiotów sieciujących i organizujących lokalną społeczność wiodącą rolę pełni LGD Czarnoziem na Soli (opisana wyżej), stanowiąca wielosektorowe partnerstwo podmiotów publicznych, społecznych oraz gospodarczych.

Działalność kół gospodyń wiejskich (łącznie 7 podmiotów wpisanych do rejestru ARiMR) ogranicza się do inicjatyw na rzecz kultywowania tradycji kulinarnych i artystycznych regionu. W sferze przedsiębiorczości organizacje te prowadzą okazjonalną sprzedaż wytworzonych produktów, przede wszystkim w czasie festynów i jarmarków. Koła nie podjęły profesjonalizacji działalności i nie rozwinęły stosowanych przed rejestracją strategii biznesowych.

1.4. Analiza SWOT i wnioski z diagnozy

Na podstawie przeprowadzonej uprzednio diagnozy posługując się metodą analizy SWOT sformułowane zostały kluczowe wnioski usystematyzowane jako wewnętrzne słabe i mocne strony gminy oraz płynące z otoczenia zagrożenia i szanse dla jej funkcjonowania. Mianowicie:

Mocne strony

- olbrzymi potencjał jeziora Gopło jako terenu objętego programem Natura 2000

Jezioro znajduje się pod ochroną, stąd „jeszcze nie jest skomercjalizowane jak wiele innych jezior i to jest coś unikalnego”. Na jego terenie znajduje się naturalny tor regatowy, jedyny w Polsce i w Europie, uznawany jako enklawa dla żeglarzy i wioślarzy (miłośników tzw. cichych sportów wodnych). Teren jeziora ceniony jest za walory przyrodnicze, krajobrazowe i brak silnie rozwiniętej infrastruktury turystycznej, dzięki czemu zapewnia turystom spokój („brak motorówek i skuterów”, „brak betonu, brak hałasu, karuzel, budek z watą cukrową”)

- region o bardzo dobrych ziemiach (czarnoziem) sprzyjających rozwojowi rolnictwa

Warto jednak zaznaczyć, że coraz mniej jest na terenie gminy gospodarstw małych. Zastępowane są (tak jak w innych regionach Polski) dużymi przedsiębiorstwami rolnymi. Niemniej, właściciele mniejszych gospodarstw cechuje nadal duch rolniczy – chętnie podtrzymują tradycje rolnicze (np. dożynki).

- istnienie na terenie gminy znaczącej liczby przedsiębiorstw powiązanych profilem działania z rolniczym charakterem regionu (w tym m.in. Zakłady Tłuszczowe Kruszwica S.A., Polskie Zakłady Zbożowe Kruszwica, Cukrownia Kruszwica)

- wiele wsi na terenie gminy jest dobrze skomunikowanych z miastem (Kruszwica, Inowrocław)

Infrastruktura komunikacyjna jest w nich oceniana pozytywnie i uznawana jako rozwiązanie sprzyjające zmniejszeniu wykluczenia społecznego ich mieszkańców. Niemniej, jest nadal wiele wsi w gminie, w których brak jest komunikacji miejskiej. W gminie istnieje też wiele innych problemów komunikacyjnych (por. punkt 2.2. Słabe strony)

- wysoki poziom korzystania przez członków lokalnej społeczności z dotacji (widoczny „przedsiębiorczy duch”),

W gminie udziela się dużo dotacji. Znaczną zasługę ma w tym zakresie prężnie działająca Lokalna Grupa Działania (LGD), która wspiera aplikujących w procesie pozyskiwania środków. Po dotacje sięga wiele podmiotów: na poziomie samorządowym, na poziomie przedsiębiorców, na poziomie grup społecznych czy indywidualnych osób. Dodatkowo uznaje się, że przydzielone środki są dobrze wykorzystywane. Efekty ich wykorzystania są widoczne na terenie gminy.

- sprzyjające położenie geograficzne gminy, w tym miasta Kruszwica

Uznaje się, że miasto jest bardzo dobrze usytuowane wobec innych miast (stosunkowo nieduża odległość do Włocławka, Torunia, Bydgoszczy, Konina, Inowrocławia). Przy współcześnie istniejących możliwościach przemieszczania się, odległości te nie stanowią problemu, nawet gdyby była potrzeba codziennego dojazdu z Kruszwicy do tych miast.

Słabe strony

- niska jakość dróg

Mimo że znacząca liczba wsi znajdujących się na terenie gminy jest stosunkowo dobrze skomunikowanych z miastem, to jednak jest dużo do zrobienia w zakresie jakości dróg. Niestety, brakuje środków, aby jakość tę polepszyć. Rozwój rolnictwa stanowiący mocną stroną gminy niesie za sobą coraz większą obecność ciężkich maszyn rolniczych i samochodów ciężarowych na drogach gminnych. Tym samym dochodzi do ich nadmiernego obciążenia („drogi te wymagają zdecydowanych modernizacji”).

- bardzo poważne problemy komunikacyjne w mieście Kruszwica i w okolicy (brak obwodnicy i brak konkretnych rozstrzygnięć co do jej przebiegu i terminu budowy; uciążliwa obecność ciężkiego transportu w mieście)

Miasto boryka się z bardzo dużym problemem komunikacyjnym. Jezioro Gopło stanowi naturalną barierę dla prób rozwiązania tego problemu. W mieście jest tylko jeden most, do którego prowadzą wszystkie ważniejsze drogi. Przez miasto przejeżdża codziennie dużo ciężkich samochodów. Dodatkowo, wąskim gardłem jest wjazd do rynku, w centrum miasta (w tym miejscu, szczególnie w szczycie sezonu, pojawiają się bardzo duże korki). Miasto nie doczekało się obwodnicy. Obwodnica jest planowana, ale nie ma konkretnych ustaleń, gdzie będzie przebiegać. Jako nadmiernie eksploatowaną wskazuje się także trasę na Poznań („odcinek Kruszwica-Strzelno jest dziś wąskim gardłem”).

- objęcie znaczącej części terenów gminy programem Natura 2000 jest poważnym ograniczeniem dla rozwoju działalności gospodarczej, w tym działalności turystycznej

W najbliższym sąsiedztwie jeziora Gopła nie można realizować inwestycji. Ogranicza to rozwój gospodarczy gminy, w tym odbiera szanse na rozwój sektora turystycznego. W konsekwencji turystyka, zarówno ta ukierunkowana na mieszkańców gminy, jak i gości regionu (turystów), „kuleje”

(por. także kolejna słaba strona). Z uwagi na brak nowych inwestycji, mieszkańcy gminy nie mają szansy na znalezienie dobrze płatnej pracy, a przedsiębiorcy – na rozwój swojej działalności.

- niewykorzystany potencjał turystyczny i historyczny regionu, brak większej liczby atrakcji turystycznych i infrastruktury turystycznej sprzyjającej bytności dłuższo-pobytowej, ograniczenia w jej rozwijaniu

Turyści przyjeżdżają tutaj zwykle tylko na jeden dzień, ewentualnie na weekend. Gmina jest jedynie punktem przelotowym (jest „miejszem na przelocie”). Nie jest miejscem bytności dłuższo-pobytowej (tzn. na jej terenie nie organizuje się np. dużej liczby kolonii czy pobytów wczasowych). Mimo że gmina posiada miejsca noclegowe (co oznacza, że turyści już dziś mieliby się, gdzie zatrzymać), to jednak brakuje atrakcji dla turystów. Problemem nie jest brak pomysłów – wiele takich pomysłów na uczynienie terenów bardziej atrakcyjnych pod względem turystyki było zgłaszanych, jednak nie można ich zrealizować, ponieważ blokują je wymogi obszaru Natura 2000. Jeśli chodzi o istniejącą infrastrukturę, to przede wszystkim już dziś istnieje taka, która sprzyja krótkiemu pobytowi („taka infrastruktura jest i w dużej mierze działa”). Infrastruktura dla pobytów dłuższych dopiero się tworzy. W samej stolicy gminy (Kruszwicy) brakuje nawet znaków dostarczających informacji turystycznych (gdzie można zjeść, gdzie spać, co warto zobaczyć).

- brak zgody pomiędzy przedstawicielami różnych stron na temat tego, które rozwiązanie dotyczące terenów chronionych będzie sprzyjać rozwojowi gminy

Przedstawiciele lokalnego biznesu, przedstawiciele lokalnych organizacji, mieszkańcy gminy czy turyści inaczej podchodzą do faktu istnienia na terenie gminy obszarów objętych ochroną. Przedsiębiorcy widzą w tym przede wszystkim ograniczenie dla prowadzenia działalności inwestycyjnej. Po drugiej stronie mamy osoby, które uważają, że tereny objęte ochroną stanowią największy atut regionu. Tym samym popierają ideę absolutnego podtrzymywania istniejących ograniczeń. Podobnie, sprzeczne opinie reprezentują mieszkańcy gminy i turyści. Są wśród nich tacy, którzy odpływają z regionu z racji braku większej liczby atrakcji turystycznych. Z drugiej strony, są też tacy, którzy szczególnie doceniają naturalne walory przyrodnicze i krajobrazowe regionu i niski poziom jego skomercjalizowania.

- odpływ młodzieży i braki wykwalifikowanej kadry („specjalistów prostych zawodów”) jako efekt niedostosowania profilu kształcenia w szkołach zawodowych z profilem działania przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy

Młodzież odpływa z gminy, mimo że na jej terenie jest sporo zakładów przemysłowych i być może będzie jeszcze więcej w przyszłości. Nie docenia się roli szkolnictwa zawodowego (mimo

że „przemysł potrzebuje konkretnych zawodów”). Profil / kierunki kształcenia szkół zawodowych w niewystarczający sposób powiązane są z aktualnymi potrzebami lokalnego rynku pracy. Jak się zauważa, szkoły nie spieszą się, aby się do takich potrzeb dostosować. Pojawia się „nadprodukcja” absolwentów szkół zawodowych w zawodach, które nie są potrzebne w regionie (por. także punkt 4. Kierunek rozwoju gminy). Brakuje też mentalnej zmiany w zakresie postrzegania szkolnictwa zawodowego (nadal funkcjonuje przeświadczenie, że wykształcenie takie jest gorsze niż wykształcenie wyższe). Brakuje też perspektyw dobrego zatrudnienia na wyższych stanowiskach dla młodych ludzi po studiach („tutaj nie ma rynku pracy dla ludzi z wyższym wykształceniem”).

- niewykorzystany potencjał mniejszych gospodarstw rolnych (których ziemie są wyjątkowo uprawne) w kierunku produkcji żywności ekologicznej

Pomimo tego, że województwo kujawsko-pomorskie uznawane jest jako najbardziej prężne pod względem produkcji żywności ekologicznej w całej Polsce, to jednak nie dotyczy to Kujaw, w tym też regionu gminy. Wiele gospodarstw mniejszych mogłoby się zająć produkcją takiej żywności, jednak ich właścicielom brakuje wiedzy, motywacji, wsparcia czy świadomości (por. także punkt 4. Kierunek rozwoju gminy)..

- niski stopień angażowania się lokalnej społeczności w działania realizowane na terenie gminy

Mieszkańcy gminy w niewielkim zakresie biorą udział w wydarzeniach sportowych czy kulturalnych, które organizowane są na jej terenie. Wyjątkiem na tym tle jest cykliczna impreza plenerowa pn. „Kujawskie Nowalijki”, która z roku na rok cieszy się coraz większą popularnością wśród mieszkańców gminy i osób spoza regionu.

- brak decyzji o umiejscowieniu i przebiegu obwodnicy Kruszwicy blokuje aktywność inwestorów

Z uwagi na brak konkretnych rozstrzygnięć, potencjalni inwestorzy powstrzymują się z podejmowaniem działań (do dziś nie wiedzą nawet, gdzie będą tereny przeznaczone na obwodnicę).

Szanse

- ruszyła inwestycja budowy mostu i budowy ronda w Kobylnikach (przewiduje się, że inwestycja ta może rozwiązać problem komunikacyjny w mieście Kruszwica)

- planowana budowa obwodnicy dla Kruszwicy może doprowadzić do nowych inwestycji w gminie (niestety, do dziś brak konkretnych decyzji, kiedy budowa ma być realizowana i jaki przebieg będzie mieć ta obwodnica)

- zmiana profilu działania małych (kilkunastohektarowych) gospodarstw rolnych w kierunku produkcji żywności ekologicznej – przestawienie się na taki typ działalności mogłoby być dla wielu

z nich szansą na dalszy rozwój (tym bardziej, że coraz mniej takich gospodarstw już na terenie gminy pozostało)

Zagrożenia

- ***postulowany rozwój sektora turystycznego*** (czy szerzej zintensyfikowanie działalności inwestycyjnej) na terenie gminy może doprowadzić do zniszczenia walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów objętych ochroną (w tym jeziora Gopło)
- ***postępujący wykup ziemi na terenie gminy***, prowadzi wprawdzie do powstawania dużych gospodarstw dobrze radzących sobie na rynku (zajmują się one głównie produkcją warzyw), jednak jest postrzegany jako zagrożenie dla istniejących na terenie gminy małych kilkunastohektarowych gospodarstw

Rozdział 2. Cele i Priorytety Lokalnego

Programu Rozwoju Gospodarczego

2.1. Wizja LPRG

Wizja LPRG stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie do 2028 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota Gminy Kruszwica, tj. władze samorządowe oraz ich partnerzy, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu oraz niwelując pojawiające się zagrożenia wewnętrzne i środowiskowe. Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zamierza Gmina oraz wskazuje zasadniczy kierunek działania w przyszłości.

Przy określeniu wizji rozwoju Gminy Kruszwica wzięto pod uwagę następujące czynniki:

- Uwarunkowania zewnętrzne, czyli otoczenie zewnętrzne rozwoju gminy zdefiniowane w analizie SWOT jako potencjalne szanse i zagrożenia;
- Uwarunkowania wewnętrzne, określone w analizie SWOT jako mocne i słabe strony Gminy;
- Obowiązujące dokumenty strategiczne, zarówno te na poziomie Gminy jak i wyższym;
- Kompetencje samorządu gminnego, które stanowią punkt wyjścia do określenia działań i kluczowych projektów dla rozwoju Gminy;
- Instrumenty i programy finansowe, dostępne dla Gminy w ramach obecnej perspektywy Unii Europejskiej;
- Konsultacje społeczne, przeprowadzone w formie warsztatów oraz badań ankietowych.

W roku 2028 Gmina Kruszwica będzie w pełni korzystała ze swoich walorów lokalizacyjnych oraz przyrodniczych, na rzecz optymalnego wykorzystania potencjału gospodarczego, poprzez stwarzanie optymalnych warunków dla rozwoju małych, średnich i dużych firm

oraz nowych inwestycji zewnętrznych.

Gmina Kruszwica, adekwatnie do poziomu przyjętych założeń, osiągnie zadowalający poziom rozwoju i stanie się jednym z głównych punktów gospodarczych regionu, a także ważnym punktem na turystycznej mapie regionu. Zmiana ta dokona się przy zachowaniu dbałości o stan środowiska naturalnego i dobrobyt mieszkańców.

Zrównoważony rozwój wpłynie znacząco zarówno na obszaru miejskie, jak i wiejskie Gminy.

2.2. Cele strategiczne LPRG

Określenie celu głównego i celów operacyjnych Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego Gminy Kruszwica na lata 2018-2028 oparto o analizy przedstawione we wcześniejszych rozdziałach niniejszego dokumentu, potencjał Gminy, a także o wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Zakłada się, że główne efekty realizacji Programu będą związane ze wzrostem postaw przedsiębiorczych skutkującego pojawianiem się nowych działalności gospodarczych, rozwojem istniejących przedsiębiorstw oraz zacieśnianiem współpracy pomiędzy podmiotami funkcjonującymi na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Ponadto zaplanowane działania będą sprzyjały rozwijaniu działalności innowacyjnej (np. produktowej, organizacyjnej) jak i działalności badawczo-rozwojowej. Co więcej, przedsięwzięcia przyczynią się do wzrostu atrakcyjności Regionu wśród potencjalnych inwestorów. Wszystkie te efekty przełożą się na trwały, stabilny wzrost gospodarczy, a w konsekwencji na zwiększenie poziomu zamożności mieszkańców Regionu.

Cel strategiczny

Wzmacnianie przedsiębiorczości mieszkańców i wspieranie konkurencyjnego rozwoju lokalnej gospodarki oraz podnoszenie jakości i atrakcyjności warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy Kruszwica

Celowi strategicznemu podporządkowano cele horyzontalne i szczegółowe.

Cele szczegółowe LPRG zostaną osiągnięte dzięki realizacji szeregu przedsięwzięć. Poszczególne przedsięwzięcia zostały przyporządkowane do priorytetów/ kierunków interwencji wskazanych na drzewie ustaleń w poprzedniej części opracowania.

Rolą przedsięwzięć zapisanych w LPRG jest odpowiedź na kluczowe potrzeby regionalne w zakresie rozwoju gospodarczego, które zostały zidentyfikowane na etapie diagnozy (kluczowe wnioski przedstawiono w rozdziale 1).

Wszystkie cele, stanowiące wzajemne uszczegółowienie i dopełnienie, przedstawione zostały w poniższej matrycy interwencji.

Tabela 23. Matryca interwencji

	MŚP		IOB		Gmina		
Priorytety sektorowe	PS1. Działania inwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności MŚP	PS2. Działania pozainwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności MŚP	PS3. Działania inwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Instytucji Otoczenia Biznesu	PS4. Działania pozainwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Instytucji Otoczenia Biznesu	PS5. Działania związane z polityką fiskalną inicjowaną przez Gminę	PS6. Działania inwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy	PS7. Działania pozainwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy
Cel horyzontalny 1	WZROST INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI						
Cele operacyjne	Zwiększenie efektywności energetycznej i ograniczanie niskiej emisji	Kwalifikacje i umiejętności dopasowane do potrzeb lokalnych	Nowoczesna infrastruktura a wspierająca rozwój przedsiębiorczości i konkurencyjności			Nowoczesna infrastruktura wspierająca rozwój przedsiębiorczości i konkurencyjności	Wysoka jakość oświaty
Wybór kluczowych projektów	[2] Edukacja i technika dla przedsiębiorczości						
		X					X
	[5] Stworzenie warunków ożywienia gospodarczego i ochrony klimatu poprzez wykonanie otworu geotermalnego Kruszwica GT-1						
	X		X			X	
Wybrane wskaźniki [nr]*	[2] Liczba uczniów objętych wsparciem: 150, Liczba placówek edukacyjnych objętych wsparciem: 3, [5] Liczba nowych lub zmodernizowanych instalacji do produkcji energii geotermalnej – 1 szt.						

* Główne wskaźniki produktowe dla wybranych projektów – wskaźniki rezultatu wg odpowiednich pozycji w załączniku 1

	MŚP		IOB		Gmina		
Priorytety sektorowe	PS1. Działania inwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności MŚP	PS2. Działania pozainwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności MŚP	PS3. Działania inwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Instytucji Otoczenia Biznesu	PS4. Działania pozainwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Instytucji Otoczenia Biznesu	PS5. Działania związane z polityką fiskalną inicjowaną przez Gminę	PS6. Działania inwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy	PS7. Działania pozainwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy
Cel horyzontalny 2	WZROST PRODUKTYWNOŚCI						
Cele operacyjne	Efektywna dla rozwoju handlu opłata targowa,	Współtworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	Tworzenie rozwiązań modelowych w zakresie PPP	Promocja postaw na rzecz włączenia społecznego i rozwoju ekonomii społecznej	Efektywne zarządzanie systemem danin o charakterze publicznym, Środowisko naturalne zabezpieczone dla rozwoju usług turystycznych i rekreacyjnych	Poprawa warunków infrastrukturalnych jako bodziec rozwoju handlu i przedsiębiorczości	Tworzenie rozwiązań modelowych w zakresie PPP
Wybór kluczowych projektów	[8] Przebudowa targowiska „Mój Rynek” w Kruszwicy						
	X		X		x	X	
	[7] Wzrost ożywienia społeczno - gospodarczego Kruszwicy poprzez rozbudowę infrastruktury żeglarskiej na jeziorze Gopło						
	x		x			x	
	[3] Utworzenie Przedsiębiorstwa Socjalnego na terenie gminy Kruszwica						
		x		x			x
Wybrane wskaźniki [nr]*	[3] Liczba nowoutworzonych podmiotów gospodarczych: 1, Liczba utworzonych miejsc pracy: 5 [7] Liczba obiektów nowej infrastruktury wodnej (szt.): 10, Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (m2): 1600 [8] Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury (szt.) - 1						

	MŚP		IOB		Gmina		
Priorytety sektorowe	PS1. Działania inwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności MŚP	PS2. Działania pozainwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności MŚP	PS3. Działania inwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Instytucji Otoczenia Biznesu	PS4. Działania pozainwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Instytucji Otoczenia Biznesu	PS5. Działania związane z polityką fiskalną inicjowaną przez Gminę	PS6. Działania inwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy	PS7. Działania pozainwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy
Cel horyzontalny 3	WZROST WSPÓLPRACY						
Cele operacyjne	Wzrost inicjatywności dla zrzeszania się i wymiany dobrych praktyk	Doskonalenie kadry na rzecz poprawy funkcjonowania przedsiębiorstw i organizacji, Zwiększenie skłonności do tworzenia partnerstw	Wzrost inicjatywności dla zrzeszania się i wymiany dobrych praktyk	Doskonalenie kadry na rzecz poprawy funkcjonowania przedsiębiorstw i organizacji, Zwiększenie skłonności do tworzenia partnerstw			Integracja społeczna, przestrzena i gospodarcza obszaru gminy
Wybór kluczowych projektów	[1] Utworzenie Lokalnej Organizacji Gospodarczej na terenie Gminy Kruszwica						
	X	X	X	X			X
	[6] Jezioro Gopło wraz z otoczeniem, jako lokalny produkt turystyczny						
			X	X			
	[4] Kruszwickie śniadania biznesowe						
			X	X			
Wybrane wskaźniki [nr]*	[1] Liczba przedsiębiorstw korzystających z usług (nowych i/lub ulepszonych) świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu [szt.] – 20 [4] Liczba przedstawicieli przedsiębiorstw objętych wsparciem (MŚP): min. 20 [6] Liczba partnerów tworzących wspólny produkt turystyczny: min. 3, Liczba partnerów otrzymujących wsparcie szkoleniowe: 10, Liczba partnerów otrzymujących wsparcie finansowe: mi. 3						

Źródło: opracowanie Gminy Kruszwica

Rozdział 3. Inicjatywy Lokalnego Programu

Rozwoju Gospodarczego

3.1. Proces składania i zatwierdzania propozycji inicjatyw

Ideę stworzenia kompleksowego dokumentu gminnego, jakim jest LPRG od początku przyświecał duch partycypacji szerokiego grona podmiotów działających w sferze i na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Z tego powodu, już na etapie diagnozy sytuacji gospodarczej w gminie, do włączenia się w tworzenie dokumentu zaangażowano tutejszych przedsiębiorców, urzędników, a także szeroko rozumiane organizacje pozarządowe, działające na rzecz ekonomii. Działania te pozwoliły na wyłonienie grupy roboczej, która na bieżąco konsultowała zapisy LPRG, stając się inicjatorami szeregu projektów służących rozwojowi przedsiębiorczości.

Podstawą do dalszych prac była obszerna diagnoza zastanej sytuacji gospodarczej gminy, ukazująca jej potencjał, a także obszary wymagające wzmoczenia oddziaływań. Dzięki uwagom i wskazówkom grupy dokonano analizy SWOT, zidentyfikowano główne cele programu oraz sposoby ich realizacji. Sposoby te wskazywali przedstawiciele wszystkich wspomnianych wyżej grup interesu, co doprowadziło do wytyczenia zestawu przedsięwzięć, których realizacja pozwoli poprawić stan rozwoju gospodarczego gminy oraz dobrobyt ekonomiczny jej mieszkańców. Projekty zaplanowane do realizacji w ramach LPRG odzwierciedlają potrzeby lokalnych przedsiębiorców, służą doskonaleniu i ukunkurencyjnianiu prowadzonych przez nich działalności, a także – dostosowaniu polityki samorządowej i działalności otoczenia biznesu do realnych potrzeb rynkowych.

Proces składania pierwszych inicjatyw zamieszczonych w dokumencie LPRG otwiera niejako społeczną debatę nad stanem przedsiębiorczości w gminie Kruszwica. Zgodnie z wytycznymi art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 713, z późn. zm.) i art. 6 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. tj. z 2021r. poz.1057) przygotowany projekt LPRG poddany zostanie konsultacjom społecznym. W celu zapewnienia przejrzystości i publicznej partycypacji w proces tworzenia dokumentu, przewiduje się prowadzenie konsultacji poprzez:

- 1) Dokumentaryczne: wzór formularza opublikowany zostanie na stronie internetowej gminy <https://gminakruszwica.pl/> wraz z projektem LPRG oraz dostępny będzie w formie papierowej w Biurze Obsługi Interesanta w siedzibie Urzędu Miejskiego w Kruszwicy.
- 2) Elektronicznie: za pomocą poczty elektronicznej, wypełniony formularz przesłać będzie można na adres: um@kruszwica.um.gov.pl z dopiskiem Konsultacje LPRG Gminy Kruszwica w temacie wiadomości.

Ewentualne uwagi po zaopiniowaniu ich przez zespół roboczy zostaną uwzględnione lub odrzucone (za uzasadnieniem) w dokumencie.

3.2. Lista inicjatyw planowanych do realizacji w ramach LPRG

W oparciu o dokonaną diagnozę potrzeb, rozmowy, konsultacje oraz spotkania robocze gminnych partnerów sektora samorządowego, reprezentacji MŚP oraz organizacji pozarządowych, przy uwzględnieniu wniosków z analizy SWOT sformułowano następującą listę inicjatyw, zaplanowanych do realizacji na terenie gminy Kruszwica w ramach LPRG:

- 1/ Utworzenie Lokalnej Organizacji Gospodarczej na terenie Gminy Kruszwica
- 2/ Edukacja i technika dla przedsiębiorczości
- 3/ Utworzenie Przedsiębiorstwa Socjalnego na terenie gminy Kruszwica
- 4/ Kruszwickie śniadania biznesowe
- 5/ Stworzenie warunków ożywienia gospodarczego i ochrony klimatu poprzez wykonanie otworu geotermalnego Kruszwica GT-1
- 6/ Jezioro Gopło wraz z otoczeniem, jako lokalny produkt turystyczny
- 7/ Wzrost ożywienia społeczno - gospodarczego Kruszwicy poprzez rozbudowę infrastruktury żeglarskiej na jeziorze Gopło
- 8/ Przebudowa targowiska „Mój Rynek” w Kruszwicy

Rozdział 4. Powiązanie Lokalnego Programu

Rozwoju Gospodarczego z dokumentami o

charakterze strategicznym

Realizacja LPRG jest współzależna z realizacją dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie rządowym oraz samorządowym. Program powinien prowadzić do zapewnienia spójności dokumentów na poziomie regionalnym – spójność horyzontalna, ale również z wybranymi strategiami krajowymi – spójność wertykalna.

Cele szczegółowe LPRG są spójne z celami, priorytetami lub obszarami wskazanymi w krajowych dokumentach strategicznych: Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Krajowej Polityce Miejskiej oraz Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju.

Tabela 24. Zgodność LPRG z innymi dokumentami strategicznymi

Dokument strategiczny	Zgodność z założeniami dokumentu
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest istotnym elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. LPRG Gminy Kruszwica jest spójny z następującymi obszarami interwencji, celami oraz priorytetami rozwojowymi Strategii Rozwoju Kraju 2020: a) Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.1. 4 Rozwój eksportu towarów i usług Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego II. 4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej II. 4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

	II.6.2. Poprawa efektywności energetyczne II.6.4. Poprawa stanu środowiska b) Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna Cel III.1. Integracja społeczna. III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)	Polityka regionalna w perspektywie do 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Kieruje do nich wsparcie, które wymaga kompleksowych i dopasowanych do lokalnego charakteru działań. KSRR dostrzega również problem zmian klimatu i uwzględnia wagę zasobów przyrodniczych jako potencjalnego czynnika rozwoju regionu, bazującego na usługach ekosystemowych i realizowanego w sposób zrównoważony, uwzględniający potrzeby przyszłych pokoleń. Jednocześnie KSRR wspiera konkurencyjność regionów, zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz do rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W strategii istotną wagę przypisuje się rozwijaniu kompetencji administracji publicznej, jakie są niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym. W tym celu polityka regionalna państwa wspiera powiązania między lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. LPRG Gminy Kruszwica jest zgodny z następującymi celami szczegółowymi KSRR: CEL 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym; cel szczegółowy 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i atrakcyjność inwestycyjną obszarów. CEL 2: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; cel szczegółowy 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju swoimi celami obejmuje wzrost gospodarczy w poszanowaniu innych wartości, które mogłyby ucierpieć na skutek ekspansywnej polityki rozwojowej. Nacisk położony zostaje również na kwestie społeczne oraz terytorialne. Wszystkie cele szczegółowe LPRG Gminy Kruszwica wpływają pozytywnie na osiągnięcie następujących celów szczegółowych Strategii: 1/ Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; 3/ Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. W zakresie trwałego wzrostu gospodarczego Program przewiduje rozwój lokalnej przedsiębiorczości; w wymiarze zwiększenia potencjału, katalizę proprzedsiębiorczych działań, wsparcie innowacyjnych inicjatyw gospodarczych oraz kreowanie przyjaznego otoczenia dla inwestora zewnętrznego. Największe pole oddziaływania występuje w ramach celu dotyczącego

	skutecznego państwa i instytucji – założenia w ramach każdego celu PRG skupiają się w dużym stopniu wokół współpracy biznesu z instytucjami publicznymi celem zwiększenia efektywności i zakresu współpracy. Zarówno w kontekście lokalnej przedsiębiorczości, gospodarki innowacyjnej, jak i przyciągania i obsługi inwestora, istotną rolę pełnią regionalne i państwowe instytucje. Realizacja Programu skutkować będzie wzrostem jakości instytucji w każdym z obszarów, pozwalając jednocześnie na skuteczniejsze wykorzystanie potencjału regionu.
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	LPRG w ujęciu ogólnym zakłada zrównoważony rozwój gospodarczy, który uwzględnia aspekt odpowiedzialnej gospodarki przestrzennej i wpisuje się w misję przyświecającą Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Ze względu na wąską specyfikę Koncepcji, cele LPRG w niewielu punktach wpływają bezpośrednio na realizację celów KPZK, ale przy tworzeniu wszystkich celów LPRG uwzględniono wizję KPZK.
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+	Strategia przyjęta została uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 roku. Celem nadrzędnym Strategii jest: „Jakość życia typowa dla wysoko rozwiniętych regionów europejskich”. Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez koncentrację działań, dla których określone zostały następujące cele główne i operacyjne: Obszar gospodarka: Cel główny: 3. Konkurencyjna gospodarka: • Odbudowa gospodarki po COVID-19, • Innowacyjna gospodarka–nauka, badania i wdrożenia, • Rozwój przedsiębiorczości, • Rozwój sektora rolno-spożywczego, • Rozwój turystyki, • Internacjonalizacja gospodarki, • Nowoczesny rynek pracy, Obszar Przestrzeń: Cel główny: 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko: • Przestrzeń dla gospodarki, • Potencjały endogeniczne. Obszar Spójność: Cel główny: 5. Spójne i bezpieczne województwo: • Współpraca dla rozwoju regionu. Wyżej wymienione cele na szczeblu wojewódzkim są spójne z celami rozwojowymi określonymi przez LPRG Gminy Kruszwica. Realizacja ich założeń wpłynie na osiągnięcie zakładanych efektów na terenie gminy i województwa kujawsko-pomorskiego.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WK-P na lata 2014-2020 lub Program) zatwierdzony przez Komisję Europejską 17 grudnia 2014 r., został przygotowany w oparciu o regulacje zawarte w tzw. „pakiecie legislacyjnym” dla Polityki Spójności na lata 2014-2020. LPRG Gminy Kruszwica jest spójny z następującymi osiami priorytetowymi oraz założonymi dla nich celami strategicznymi:

	Oś priorytetowa 3: Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie Cel szczegółowy: Zwiększony udział energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii w województwie Oś priorytetowa 4: Region przyjazny środowisku Cel szczegółowy 3: zwiększony odsetek ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z dyrektywą dotyczącą ścieków komunalnych Oś priorytetowa 5: Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu Cel szczegółowy 1: zwiększona dostępność transportowa drogowa województwa Oś priorytetowa 6: Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry Cel szczegółowy 2: Zwiększony dostęp do usług społecznych, Cel szczegółowy 4: Lepsza jakość usług edukacyjnych w zakresie szkolnictwa zawodowego Cel szczegółowy 5: Lepszy dostęp do usług edukacyjnych w zakresie wychowania przedszkolnego Oś priorytetowa 8 aktywni na rynku pracy Cel szczegółowy 5: zwiększenie dostępności miejsc świadczenia usług opieki nad dziećmi do lat 3 Oś priorytetowa 9: Solidarne społeczeństwo Cel szczegółowy 1: Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia, Cel szczegółowy 3: Zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego	Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego identyfikuje i zawiera charakterystykę specyfiki ORSG, wskazuje kierunki rozwoju oraz najważniejsze priorytety inwestycyjne. Dokument identyfikuje i formułuje problemy ważne dla ORSG wraz ze wskazaniem sposobów ich rozwiązywania lub łagodzenia oraz cele rozwojowe. Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego tworzą cztery gminy miejsko-wiejskie: Kruszwica, Gniewkowo, Janikowo, Pakość oraz trzy gminy wiejskie: Złotniki Kujawskie, Dąbrowa Biskupia, Rojewo. Projekt jest spójny z następującymi celami strategicznymi wyznaczonymi w Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego: Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej, Cel strategiczny 2. Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji, Cel strategiczny 3. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy, Cel strategiczny 5. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego.
Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020 Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Czarnoziem na Soli	Obszar działania Stowarzyszenia LGD Czarnoziem na Soli znajduje się w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego i obejmuje osiem gmin powiatu inowrocławskiego, w tym: cztery gminy miejsko-wiejskie (Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica i Pakość) oraz cztery gminy wiejskie

z perspektywą do 2023r.	(Dąbrowa Biskupia, Inowrocław, Rojewo i Złotniki Kujawskie). LPRG Gminy Kruszwica jest spójny z następującymi celami ogólnymi oraz uzupełniającymi je celami szczegółowymi wyznaczonymi w LSR. Cel ogólny 1.: Wsparcie rozwoju gospodarczego obszaru LSR do 2023 r. Cel ogólny 2.: Zwiększenie atrakcyjności obszaru LSR do 2023 roku, Cel ogólny 3.: Wzmocnienie kapitału społecznego i włączenie społeczne na obszarze LSR do 2023 r. Cel szczegółowy: 1.1 Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2023 r. 2.1 Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz rewitalizacja i poprawa estetyki przestrzeni publicznej na obszarze LSR do 2023 roku, 3.1 Włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR do 2023 roku, 3.2 Aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru LSR do 2023 roku.
Strategia Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego do 2020 r.	Obowiązująca Strategia Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego do 2020 r. została przygotowana zgodnie z zasadą partnerstwa i szeroko pojętej współpracy. Sformułowana misja Powiatu Inowrocławskiego zakładała koncepcję rozwoju powiatu z perspektywą do 2020r. wypracowaną w oparciu o partnerskie działania na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców, zrównoważonego rozwoju oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej. LPRG Gminy Kruszwica wpisuje się w następujące priorytety i cele strategiczne określone w tym dokumencie: Priorytet I: Zdrowe, Aktywne i Solidarne Społeczeństwo oraz Efektywne Usługi. Cel strategiczny 3: Zapewnienie edukacji otwartej na rynek pracy i aktualne wyzwania na wszystkich poziomach nauczania, Cel strategiczny 4: Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury dla rozwoju rekreacji oraz sportu masowego i amatorskiego na terenie powiatu. Priorytet II: Zrównoważony rozwój, spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna. Cel strategiczny 1: Zapewnienie dostępności komunikacyjnej oraz spójnej, funkcjonalnej i efektywnej sieci dróg na obszarze powiatu, Cel strategiczny 2: Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego na terenie powiatu oraz wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną Priorytet III: Tożsamość i dziedzictwo Cel strategiczny 1: Zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego powiatu. Priorytet IV: Konkurencyjna otwarta na wyzwania gospodarka Cel strategiczny 1: Wzrost zatrudnienia i aktywizacja zawodowa mieszkańców powiatu.
Strategia Rozwoju Gminy Kruszwica do 2028	LPRG wpisuje się w cele strategiczne programu: Cel 2: Rozwój konkurencyjnej gospodarki poprzez wsparcie lokalnych przedsiębiorców i tworzenie warunków przyjaznych do zakładania działalności gospodarczej oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów miejskich i wiejskich gminy.

Źródło: opracowanie Gminy Kruszwica.

Rozdział 5. System wdrażania, monitorowania, ewaluacji Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego

Realizacja Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego powinna podlegać cyklicznej sprawozdawczości (proces monitorowania), a także – w szerszej skali, ocenie oddziaływania programu na rozwój gospodarczy. Monitorowanie powinno obejmować wszystkie przedsięwzięcia zawarte w Programie (zgodnie z przyjętymi priorytetami / kierunkami interwencji), poszczególne cele szczegółowe oraz cel główny. Podstawowym celem monitorowania jest śledzenie postępu w realizacji Programu – tak pod kątem skuteczności w jego wdrażaniu, jak i zmian w regionalnej gospodarce, zachodzących na skutek realizacji założeń Programu. Ponadto działania te umożliwiają aktualizację dokumentu w sytuacjach, gdy nie spełnia on swoich podstawowych założeń bądź zidentyfikowano trudności w jego wdrażaniu, które nie były znane w momencie programowania rozwiązań. W niniejszej części przedstawiono podejście do systemu monitorowania w oparciu o określone wskaźniki produktu, rezultatu oraz oddziaływania na podstawie przyjętych założeń.

5.1. System wdrażania Programu

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów LPRG Gminy Kruszwica jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań. Wdrażanie Programu, nadzór nad jej realizacją i kontrolowanie jej przebiegu jest kluczem do tego, aby Program mógł przynieść zaplanowane i długoterminowe efekty. Podstawą skutecznego wdrażania LPRG jest ciągła analiza ryzyk, reagowanie na wszelkie ewentualne zagrożenia w realizacji poszczególnych planowanych działań i zakładanych celów.

Program jest dokumentem otwartym, umożliwiającym wprowadzenie zapisów wynikających ze zmieniających się warunków. Skuteczne wdrożenie Programu ma ogromne znaczenie dla osiągnięcia trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Realizacja działań ujętych w Programie leży w gestii podmiotów odpowiedzialnych za ich wdrożenie, jako beneficjentów zadań zaplanowanych w niniejszym dokumencie. Jednym z elementów wdrażania Programu są działania informacyjno-promocyjne oraz stosowanie efektywnych kanałów komunikacji, które mają na celu

propagowanie i upowszechnianie informacji na temat Programu, jej założeń oraz realizacji zaplanowanych działań.

5.2. Plan finansowy wdrożenia LPRG

W ramach przyjętych w Polsce programów operacyjnych, w tym regionalnych programów operacyjnych środki z perspektywy finansowej 2021-2027 dostępne będą z następujących źródeł:

- ✓ Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), którego celem jest wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej UE poprzez łagodzenie dysproporcji w rozwoju europejskich regionów,
- ✓ Funduszu Spójności (FS), którego celem jest zredukowanie obecnych dysproporcji gospodarczych i społecznych, a również promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez realizację strategicznych projektów w obszarach związanych z ochroną środowiska i transportem,
- ✓ Europejskiego Funduszu Społecznego +, którego celem jest odpowiedź na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowanie zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS + stanowić będzie połączenie ze sobą kilku instrumentów, które w perspektywie finansowej 2014-2020 funkcjonowały oddzielnie, odpowiednio: Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatywy na rzecz osób młodych (YEI),
- ✓ Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejskiego Programu na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI),
- ✓ Funduszu na rzecz unijnej polityki morskiej i rybołówstwa (EFMR), którego celem jest wsparcie społeczności nadmorskich,
- ✓ Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, którego celem jest łagodzenie skutków społecznych i gospodarczych związanych z transformacją energetyczną.

W kontekście priorytetów i celów zgodnie z piątym celem polityki spójności, „Europa bliżej obywateli”, Komisja będzie w dalszym ciągu wspierać lokalnie zarządzane strategie rozwoju opracowywane na poziomie jak najbliższym obywateli. Te lokalne strategie, w formie istniejących „zintegrowanych inwestycji terytorialnych” i „instrumenty rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, powinny być opracowywane i zatwierdzane przez właściwe organy lokalne lub terytorialne, które powinny być bardziej zaangażowane w wybór projektów finansowanych przez UE lub też za nie odpowiedzialne. „Rozwój lokalny kierowany przez społeczność” powinien wspierać zmiany strukturalne i umacniać innowacyjność na szczeblu lokalnym.

Rysunek 11. Schemat źródeł finansowania Priorytetów LPRG

Źródło: opracowanie Gminy Kruszwica.

Tabela 25. Prognoza finansowa wdrożenia LPRG

Priorytet / Cel horyzontalny	Kwota całkowita	Kwota planowana do finansowania ze środków innych niż środki gminy (m.in. RPO, programy krajowe itp.).	Kwota planowana do finansowania ze środków gminy	Pozostałe źródła finansowania
1. WZROST INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI	31 900 000,00 zł	1 615 000,00 zł	190 000,00 zł	30 095 000,00 zł
2. WZROST PRODUKTYWNOŚCI	5 240 000,00 zł	5 233 000,00 zł	3 500,00 zł	3 500,00 zł
3. WZROST WSPÓŁPRACY	793 000,00 zł	674 050,00 zł	55 200,00 zł	63 750,00 zł
Całość lokalnego programu rozwoju gospodarczego	37 933 000,00 zł	7 522 050,00 zł	248 700,00 zł	30 162 250,00 zł

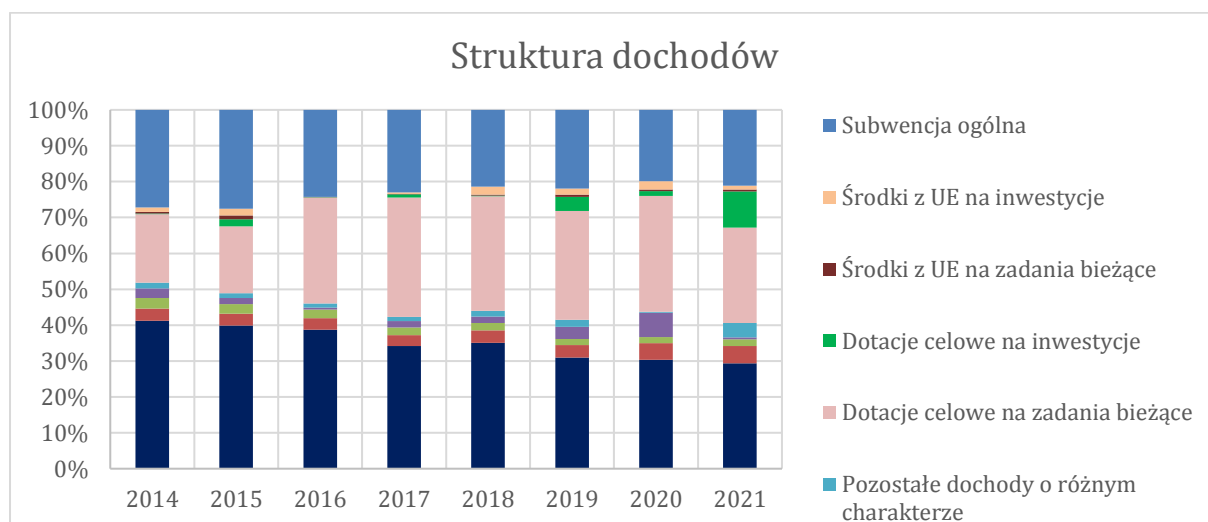
Źródło: opracowanie Gminy Kruszwica .

Tabela 26. Wybrane informacje dotyczące finansów Kruszwicy w okresie 2014-2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
DOCHODY OGÓŁEM	61 106 434	63 487 168	73 234 303	75 459 227	81 577 761	95 482 301	102 262 722
"Dochody podatkowe"	25 195 064	25 323 382	28 341 893	25 803 745	28 650 016	29 570 996	31 068 406
Pozostałe podatki i opłaty	2 091 719	2 076 354	2 398 022	2 255 239	2 814 137	3 291 622	4 674 309
Dochody z majątku	1 776 027	1 723 972	1 748 299	1 673 411	1 686 861	1 678 615	1 775 987
Pozostałe dochody o różnym charakterze	2 601 923	1 937 301	1 205 793	2 158 580	2 738 357	5 108 505	7 236 651
Dotacje celowe na zadania bieżące	11 688 674	11 849 955	21 675 273	25 116 273	26 073 544	28 960 727	32 943 909
Dotacje celowe na inwestycje	110 654	1 234 413	54 060	704 713	100 166	3 747 631	1 433 754
Środki z UE na zadania bieżące	250 505	637 095	33 065	55 282	274 407	542 940	450 498
Środki z UE na inwestycje	781 357	1 193 492	0	305 866	1 790 178	1 609 888	2 341 296
Subwencja ogólna	16 610 511	17 511 204	17 777 900	17 386 118	17 450 094	20 971 376	20 337 912
DOCHODY BIEŻĄCE	58 561 692	59 989 507	72 813 087	73 159 288	78 237 664	86 889 703	91 522 858
WYDATKI BIEŻĄCE (bez obsługi długu)	54 550 116	55 230 571	65 987 249	68 257 545	72 443 772	77 639 859	84 307 990
Wydatki na obsługę długu	287 247	359 599	298 532	285 204	338 386	372 811	276 962
NADWYŻKA OPERACYJNA	3 724 329	4 399 337	6 527 306	4 616 539	5 455 506	8 877 034	6 937 905
DOCHODY MAJĄTKOWE	2 544 742	3 497 661	421 217	2 299 939	3 340 097	8 592 598	10 739 864
WYDATKI INWESTYCYJNE I MAJĄTKOWE	10 442 383	4 903 862	6 157 705	9 186 700	9 891 881	7 016 790	11 561 419
SPLATA ZADŁUŻENIA	3 611 306	6 660 981	5 273 601	4 059 055	1 578 601	1 578 601	1 571 451
Pozostałe rozchody	751 211	0	0	0	2 000 000	8 500 000	8 000 000
POTRZEBY POŻYCZKOWE (jeśli "-")	-8 535 829	-3 667 846	-4 482 783	-6 329 277	-4 674 879	374 240	-3 455 100
NOWE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	5 300 000	0	0	3 500 000	9 129 461	6 116 195	13 108 951
Pozostałe przychody	5 654 569	5 173 913	6 525 258	5 743 942	0	0	1 508 673
NET CASH FLOW	2 418 739	1 506 067	2 042 474	2 914 665	4 454 582	6 490 435	11 162 524
Wynik budżetu	-4 173 312	2 993 136	790 818	-2 270 222	-1 096 278	10 452 841	6 116 351

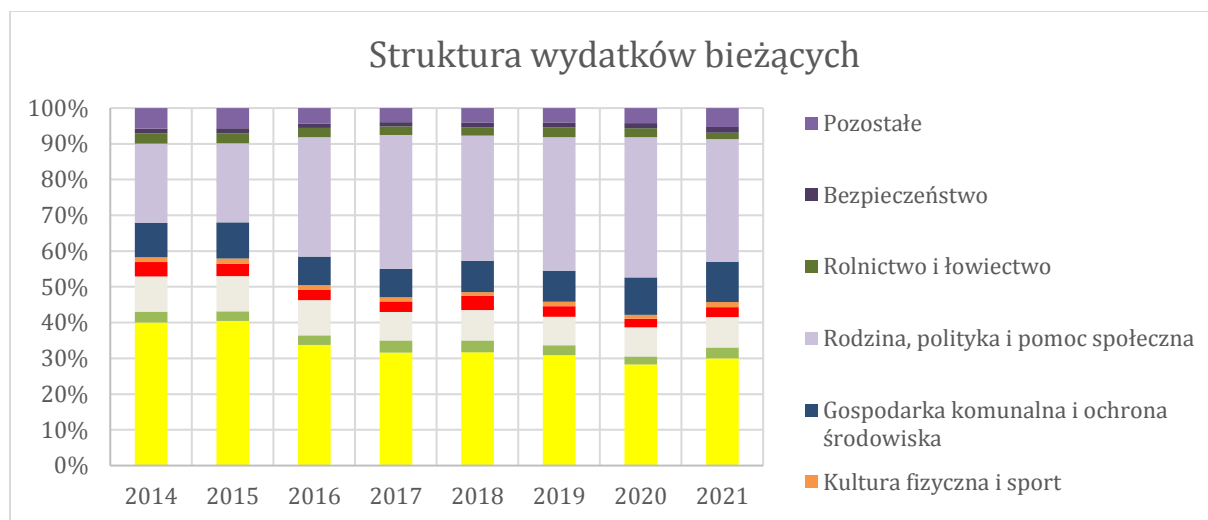
Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych budżetu gminy Kruszwica.

Rysunek 12. Struktura dochodów Gminy Kruszwica w latach 2014 - 2021

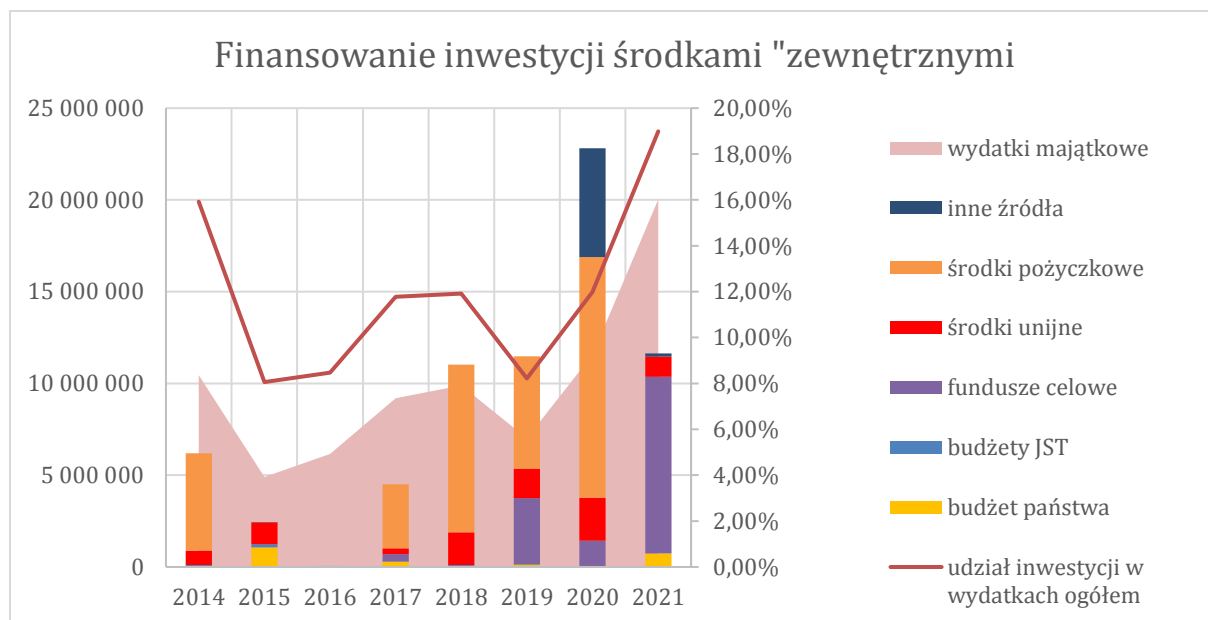
Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych budżetu gminy Kruszwica.

Rysunek 13. Struktura wydatków bieżących Gminy Kruszwica w latach 2014 – 2021

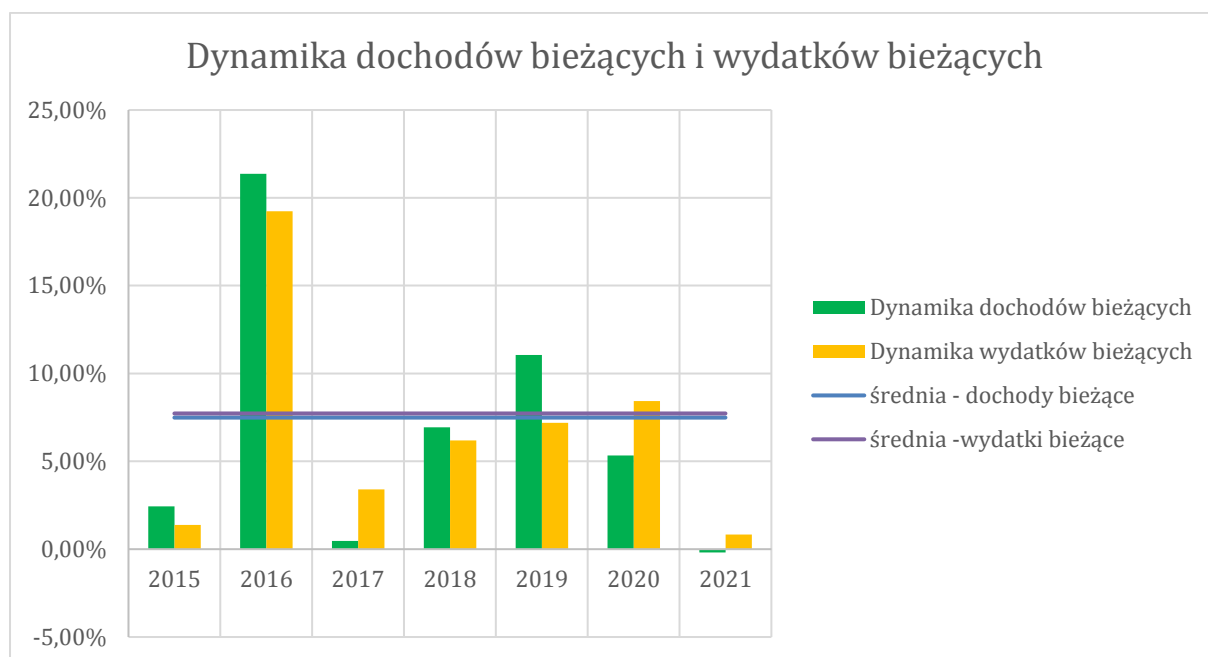
Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych budżetu gminy Kruszwica.

Rysunek 14. Finansowanie inwestycji Gminy Kruszwica środkami zewnętrznymi w latach 2014 – 2021

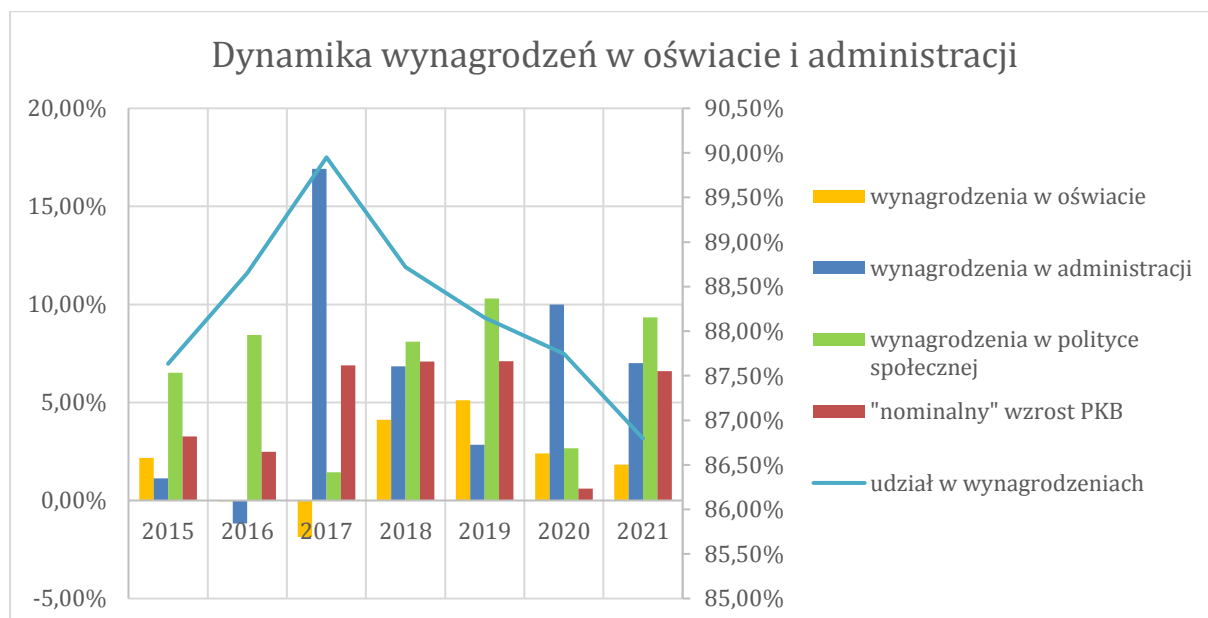
Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych budżetu gminy Kruszwica.

Rysunek 15. Dynamika dochodów i wydatków bieżących Gminy Kruszwica w latach 2015 – 2021

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych budżetu gminy Kruszwica.

Rysunek 16. Dynamika wynagrodzeń w oświacie i administracji Gminy Kruszwica w latach 2015 – 2021

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych budżetu gminy Kruszwica.

Tabela 27. Projekcje sytuacji finansowej Kruszwicy 2021-2031

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
DOCHODY OGÓŁEM	103 355 503	99 502 915	100 148 750	104 752 190	109 625 577	114 860 982	120 411 930	126 215 104	132 187 497	138 508 944	145 101 037
"Dochody podatkowe"	30 389 978	31 695 905	32 979 679	34 325 180	35 735 674	37 240 325	38 819 618	40 449 227	42 099 381	43 828 100	45 606 720
Pozostałe podatki i opłaty	4 980 418	5 409 775	5 856 756	6 342 488	6 870 353	7 450 904	8 082 479	8 761 443	9 481 703	10 263 069	11 100 316
Dochody z majątku	1 867 289	1 930 240	1 993 335	2 058 492	2 125 779	2 195 810	2 268 148	2 342 288	2 417 651	2 495 439	2 575 091
Pozostałe dochody o różnym charakterze	4 771 338	4 659 864	4 723 096	4 787 506	4 853 124	4 920 177	4 988 519	5 057 972	5 128 326	5 200 022	5 272 857
Dotacje celowe na zadania bieżące	27 452 388	29 232 186	31 051 184	32 987 814	35 049 799	37 278 440	39 653 871	42 148 227	44 724 271	47 462 505	50 327 776
Dotacje celowe na inwestycje	10 356 556	2 668 092	38 092	38 092	38 092	38 092	38 092	38 092	38 092	38 092	38 092
Środki z UE na zadania bieżące	589 502	320 542	328 555	336 769	345 188	353 818	362 663	371 730	381 023	390 549	400 313
Środki z UE na inwestycje	1 094 984	1 074 077	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subwencja ogólna	21 853 050	22 512 234	23 178 052	23 875 850	24 607 569	25 383 415	26 198 539	27 046 125	27 917 049	28 831 169	29 779 873
DOCHODY BIEŻĄCE	91 356 315	95 386 660	99 735 925	104 338 702	109 211 410	114 446 117	119 996 351	125 798 793	131 770 435	138 091 113	144 682 417
WYDATKI BIEŻĄCE (bez obsługi długu)	85 137 395	89 127 978	93 571 352	98 058 337	102 899 635	108 080 017	113 554 121	119 275 028	125 172 298	131 401 992	137 897 701
Wydatki na obsługę długu	157 923	137 500	15 150	92 800	74 900	57 000	45 600	34 200	22 800	11 400	0
NADWYŻKA OPERACYJNA	6 060 997	6 121 182	6 149 423	6 187 565	6 236 875	6 309 100	6 396 630	6 489 565	6 575 337	6 677 722	6 784 717
DOCHODY MAJĄTKOWE	11 999 188	4 116 254	412 824	413 488	414 168	414 865	415 579	416 311	417 062	417 831	418 619
WYDATKI INWESTYCYJNE I MAJĄTKOWE	20 026 849	12 746 861	2 483 423	3 069 783	3 258 302	2 748 335	2 842 036	2 937 362	3 035 071	3 135 223	0
SPLATA ZADŁUŻENIA	1 537 500	1 500 000	1 500 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	0
Pozostałe rozchody	0										
POIRZEBY POŻYCZKOWE (jeśli "-")	-3 504 164	-4 009 425	2 578 824	2 531 270	2 392 740	2 975 629	2 970 173	2 968 514	2 957 328	2 960 329	7 203 336
NOWE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pozostałe przychody	11 162 524	7 658 360	3 648 935	6 227 760	8 759 030	11 151 770	14 127 399	17 097 573	20 066 087	23 023 414	25 983 744
NET CASH FLOW	7 658 360	3 648 935	6 227 760	8 759 030	11 151 770	14 127 399	17 097 573	20 066 087	23 023 414	25 983 744	33 187 080
Wynik budżetu	-1 966 664	-2 509 425	4 078 824	3 531 270	3 392 740	3 975 629	3 970 173	3 968 514	3 957 328	3 960 329	7 203 336
WSKAŹNIKI											
<i>Wskaźnik obsługi zadłużenia</i>	2,68%	2,49%	2,22%	1,54%	1,46%	1,38%	1,31%	1,24%	1,18%	1,12%	0,00%
<i>Wskaźnik ograniczający</i>	12,64%	12,33%	10,27%	9,29%	9,00%	10,61%	9,49%	8,87%	8,59%	8,31%	8,09%
<i>"Luz" wskaźnika obsługi zadłużenia</i>	9,96%	9,84%	8,05%	7,75%	7,55%	9,23%	8,18%	7,63%	7,40%	7,19%	8,09%
Wynik budżetu do dochodów	-1,90%	-2,52%	4,07%	3,37%	3,09%	3,46%	3,30%	3,14%	2,99%	2,86%	4,96%
Nadwyżka operacyjna jako % dochodów	5,86%	6,15%	6,14%	5,91%	5,69%	5,49%	5,31%	5,14%	4,97%	4,82%	4,68%
Nadwyżka operacyjna jako % dochodów bieżących	6,63%	6,42%	6,17%	5,93%	5,71%	5,51%	5,33%	5,16%	4,99%	4,84%	4,69%
Inwestycje jako % wydatków	23,48%	14,28%	2,65%	3,13%	3,16%	2,54%	2,50%	2,46%	2,42%	2,39%	0,00%
Dynamika nadwyżki operacyjnej	-12,64%	0,99%	0,46%	0,62%	0,80%	1,16%	1,39%	1,45%	1,32%	1,56%	1,60%

Źródło: Obliczenia SGH na podstawie danych budżetu gminy Kruszwica.

Podsumowanie wniosków wynikających z projekcji sytuacji finansowej Kruszwicy w okresie 2022-2031

Negatywne zjawiska, które wystąpiły w gospodarce finansowej wielu gmin w 2021 r., nie ujawniły się w Kruszwicy. Jakkolwiek „dochody podatkowe” zmalały, głównie za sprawą redukcji wpływów z udziału w CIT, można to przypisać wahaniom, które w zakresie tych wpływów pojawiały się także we wcześniejszych latach. Dochody z PIT oraz z podatku rolnego pozostały stabilne, natomiast niewielki spadek dochodów z podatku od nieruchomości został z nawiązką zrekompensowany wzrostem wpływów ze sprzedaży usług. Dochody bieżące w 2021 r. pozostały więc zasadniczo na poziomie z roku poprzedniego. Zjawisku temu towarzyszył jedynie niewielki wzrost wydatków bieżących: wynagrodzenia wzrosły wprawdzie o ponad 1 mln PLN, zmalały jednak pozostałe wydatki bieżące. W efekcie nadwyżka operacyjna w 2021 r. w porównaniu z rokiem 2020 nie uległa drastycznemu zmniejszeniu, choć zmalała zarówno jej kwota (z niespełna 7 mln PLN do ponad 6 mln PLN), jak i relacja do dochodów bieżących (z 6,63% do 6,42%). Założenia przyjęte dla zmian poszczególnych pozycji dochodów i wydatków bieżących w okresie projekcji prowadzą do przyjęcia scenariusza, w którym wysokość nadwyżki operacyjnej w powolnym tempie wzrasta (do ponad 6,5 mln PLN w ostatnim roku symulacji), ale jej stosunek do dochodów bieżących systematycznie maleje (do ponad 4,5% w 2031 r.). Przy „konserwatywnej” perspektywie wzrostu najbardziej znaczącego dochodu budżetu Kruszwicy, jakim w okresie symulacji będzie część oświatowa subwencji ogólnej, korekta tego niekorzystnego trendu wymagać będzie jeszcze silniejszych niż dotychczasowe ograniczeń wzrostu niektórych wydatków bieżących, w tym w szczególności wynagrodzeń w dziale administracja (ich średnioroczny wzrost w latach 2014-2020 wynosił niespełna 6%, zaś w roku 2021 przekroczył 7%).

Kruszwica nie opracowała na razie wieloletniego programu inwestycyjnego. Tymczasowo przyjmowane przez Miasto wielkości obejmują większe wydatki majątkowe jedynie w 2022 r. (niespełna 13 mln PLN, po tym okresie maleją do ok. 3 mln PLN, tj. do poziomu paru procent wydatków ogółem, co – rzecz jasna – nie jest założeniem realnym). Niezależnie od tego można stwierdzić, że nawet w scenariuszu kontynuacji Miasto będzie w stanie zrealizować pewien program inwestycyjny pozwalający na sfinansowanie dodatkowych wydatków majątkowych w latach 2023-2025 rzędu kilku mln PLN rocznie. Należy przy tym zwrócić uwagę, że zakładana przez Miasto wielkość środków unijnych na inwestycje w okresie symulacji (ok. 2,3 mln PLN w latach 2021-2022) jest znacznie niższa od szacowanego na podstawie historycznych danych udziału Kruszwicy w środkach dla j.s.t w okresie 2021-2029 (ok. 14 mln PLN). W związku z powolnym spadkiem stosunku nadwyżki operacyjnej do dochodów bieżących, limit wskaźnika obsługi zadłużenia w scenariuszu kontynuacji maleje również stosunkowo powoli – z ok. 12% w 2022 r. do ok. 8% w roku 2031. Obsługa długu zaciągniętego do tej pory pozostawia Miastu

bezpieczny „luz” pozwalający na zaciąganie nowych kredytów (emitowanie obligacji) w celu sfinansowania inwestycji, które nie będą mogły być zrealizowane w ramach własnego potencjału.

Wnioski istotne dla realizacji przedsięwzięć określonych w LPRG:

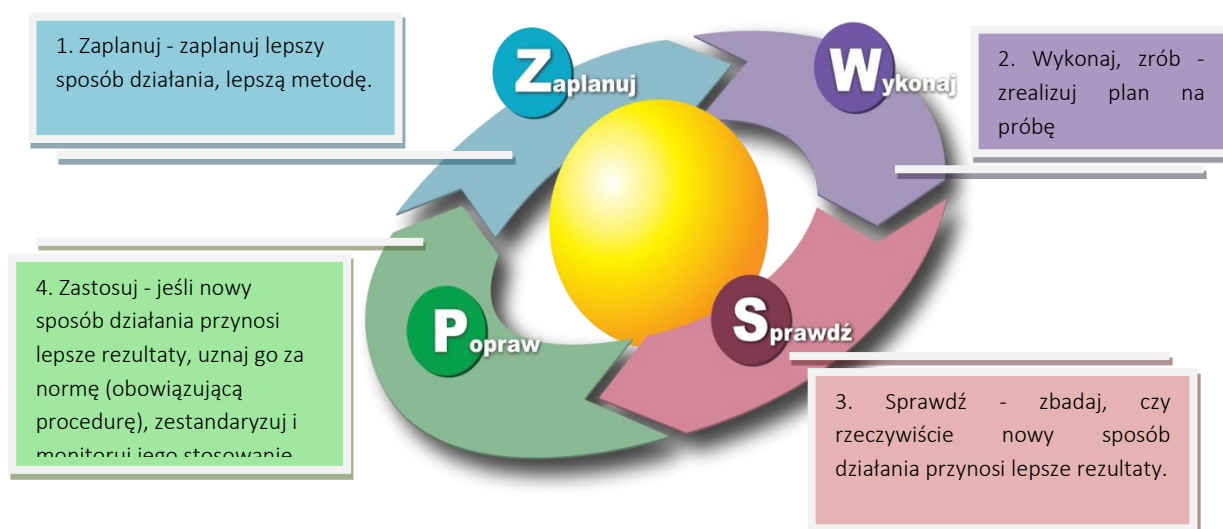
- Widoczna w projekcjach niekorzystna tendencja polegająca na nieco szybszym tempie wzrostu wydatków bieżących niż dochodów bieżących wymaga zwrócenia uwagi i – jeśli okaże się odzwierciedlać rzeczywistość – reakcji ze strony organów Miasta.
- Własny potencjał inwestycyjny szacowany w scenariuszu kontynuacji pozwala na sfinansowanie wydatków majątkowych corocznie o kilka milionów większych od na razie zakładanych przez Miasto. Jeszcze większe inwestycje mogą być sfinansowane środkami unijnymi (szacowany potencjał absorpcji tych środków w okresie 2021-2029 sięga 14 mln PLN).

5.3. Monitoring programu

Monitoring oznacza systematyczne i ciągłe zbieranie, analizę i wykorzystywanie informacji o przebiegu wdrażania Strategii na potrzeby zarządzania oraz bieżącego podejmowania decyzji. Monitoring jest działaniem towarzyszącym procesowi wdrażania Strategii – pozwala na sprawdzanie poziomu realizacji kierunków interwencji oraz wskazuje na ewentualną potrzebę podjęcia działań korygujących.

Stały monitoring wdrażania zapisów Programu może opierać się na tzw. cyklu Deminga. Opiera się na ciągłym monitorowaniu zaplanowanych działań w myśl następującego ciągu przyczynowo – skutkowego.

Rysunek 17. Monitoring LPRG Gminy Kruszwica wg cyklu Deminga

Źródło: opracowanie Gminy Kruszwica.

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2006 Nr 227 poz. 1658) w art. 17 określa zawartość programów rozwoju. Zgodnie z ustawowymi zapisami, program określa w szczególności:

- ✓ diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w odniesieniu do zakresu objętego programowaniem strategicznym,
- ✓ cel główny i cele szczegółowe w nawiązaniu do średniookresowej strategii rozwoju kraju, narodowej strategii spójności lub strategii rozwoju, o których mowa w art. 9 pkt 3, wraz z określonymi wskaźnikami;
- ✓ priorytety oraz kierunki interwencji w zakresie terytorialnym, w tym w ujęciu wojewódzkim;
- ✓ sposób monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych;
- ✓ plan finansowy, w tym: a) źródła finansowania realizacji programu, b) kwotę środków przeznaczonych na finansowanie realizacji programu i jej podział między poszczególne priorytety, c) informację o wysokości współfinansowania na poziomie programu i priorytetów;
- ✓ podstawowe założenia systemu realizacji.

W LPRG warto zatem wskazać:

- podmiot odpowiedzialny za koordynację procesów (organ, stanowisko, zespół lub komórka w ramach urzędu gminy),
- sposób realizacji sprawozdawczości na potrzeby monitoringu i ewaluacji,
- mechanizmy umożliwiające wprowadzanie zmian wynikających z prowadzonej oceny realizacji instrumentów i działań (aktualizacja LPRG).

Ponadto zasadne jest zaplanowanie ewaluacji LPRG, np. w połowie i na koniec okresu realizacji. Ewaluacja ma na celu podnoszenie jakości działań poprzez zwiększenie ich adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Rekomenduje się, aby przy ewaluacji wykorzystać m.in. formę warsztatu z udziałem władz samorządowych oraz najważniejszych interesariuszy lokalnych.

Istota systemu monitorowania

Głównymi obszarami monitorowania LPRG jest cel główny i cele szczegółowe wytyczone w LPRG. Proces monitorowania ma polegać na systematycznych obserwacjach zmian zachodzących w ramach poszczególnych celów i zadań wyznaczonych w LPRG. Proponuje się formuły systemu monitorowania opartego na monitorowaniu operacyjnym i strategicznym.

Monitoring operacyjny

Na poziomie operacyjnym monitoring stanu wdrażania LPRG przeprowadzany będzie na podstawie dwuletnich raportów opisujących działania podejmowane w zakresie realizacji zadań strategicznych. Raporty te przygotowywane będą przez Referaty merytoryczne Urzędu Gminy odpowiedzialne za prowadzenie działań w ramach wyznaczonych zadań strategicznych. W przypadku utworzenia Lokalnej Organizacji Gospodarczej raporty ewaluacyjne będzie sporządzać również w/w organizacja. Monitoring na poziomie operacyjnym może stać się podstawą dokonania aktualizacji LPRG, jeśli na podstawie przedstawionych informacji uwidoczni się taka potrzeba.

Celem monitoringu operacyjnego będzie określenie stopnia realizacji zadań zapisanych w LPRG. Monitoring taki winien być prowadzony częściej niż monitoring strategiczny. Monitoring taki nie powinien być dokonywany rzadziej niż raz na 2 lata. Najlepszym momentem przystąpienia do analizowania stanu wdrażania LPRG są ostatnie miesiące roku kalendarzowego.

Monitoring operacyjny nie prowadzi wprost do aktualizacji zapisów LPRG. Jeżeli jednak w toku dokonywania tego monitoringu wskazana zostanie potrzeba uzupełnienia lub zmiany dokumentu, która będzie istotna z punktu widzenia osiągania wizji gminy, Burmistrz posługując się opinią podmiotu odpowiedzialnego za koordynację procesów, winien zwrócić się do Rady Gminy z projektem uchwały o dokonanie aktualizacji LPRG. Należy wówczas zastosować się do trybu prac przewidzianego dla etapu aktualizowania strategii w ramach monitoringu strategicznego.

Monitoring strategiczny

W przeciwieństwie do monitoringu operacyjnego, zadaniem monitoringu strategicznego jest umożliwienie oceny realizacji LPRG z punktu widzenia jej dopasowania do rzeczywistych potrzeb gminy oraz stopnia wypełniania przez nią celów strategicznych. Jako perspektywę czasową do przeprowadzenia takiego monitoringu wskazać należy okres czteroletni. Uznać również należy, że w latach gdy monitoring taki jest przeprowadzany, zastępuje on monitoring operacyjny. Monitoring strategiczny może stać się podstawą aktualizacji LPRG. Uznać bowiem należy, że w okresie kilkuletnim pojawią się na tyle istotne zmiany w sytuacji lokalnej społeczności, że przydatnym będzie dokonanie zmian w zapisach dokumentu.

5.4. Ewaluacja programu

Ewaluacja Programu jest częścią podejmowania decyzji, który polega na wydawaniu opinii o wartości Programu poprzez systematyczne i jawne zbieranie i analizowanie informacji o Programie w odniesieniu do przyjętych celów i priorytetów.

Celem ewaluacji jest dążenie do ulepszania, poprawy skuteczności i wzrostu efektywności działań. Proces prowadzenia ewaluacji LPRG zaplanowano jako zadanie własne, przy czym – zespół dokonujący oceny zobowiązany będzie do zachowania obiektywizmu i etycznego podejścia do procesu ewaluacji.

Kryteria stosowane każdorazowo przy ewaluacji Programu to:

- trafność – ocenia związek pomiędzy zdefiniowanymi celami a istniejącymi problemami społecznymi, które mają zostać rozwiązane dzięki danej interwencji (działaniu),
- skuteczność – porównuje efekty realizacji z wcześniejszymi planami, tzn. porównuje faktyczne produkty i rezultaty z przewidywanymi,
- efektywność - wskazuje na stosunek pomiędzy produktami i rezultatami a zasobami które zostały użyte, by je osiągnąć,
- użyteczność - sprawdza, czy osiągnięte dzięki interwencji oddziaływanie odpowiada potrzebom społecznym i problemom społecznym, które mają zostać rozwiązane
- trwałość ocenia szanse trwania efektów realizacji strategii w średnim i długim okresie po zaprzestaniu finansowania projektów.

Program poddany zostanie ewaluacji:

1/ on going – której przeprowadzenie planowane jest po połowie wdrożenia LPRG. Będzie miała na celu lepsze zrozumienie bieżących efektów interwencji oraz sformułowanie rekomendacji użytecznych z punktu widzenia dalszych etapów wdrażania programu.

2/ ex post - przeprowadzana po zakończeniu realizacji LPRG w celu zbadania, jakie są długotrwałe efekty wdrażania programu i trwałość produktów oraz rezultatów prowadzonych działań, czyli całościowo ocenić skuteczność, efektywność, trafność i użyteczność operacji

Spis rysunków

Rysunek 1. Wybrane typy powierzchni w gminie (w %)	12
Rysunek 2. Prognoza ludności w gminie	14
Rysunek 3. Odległości od wybranych ośrodków w województwie kujawsko-pomorskim	15
Rysunek 4. Powierzchnia infrastruktury komunikacyjnej i kluczowe odległości od punktów komunikacyjnych	16
Rysunek 5. Mapa komunikacji autobusowej na terenie gminy Kruszwica	23
Rysunek 6. Pokrycie zapotrzebowania na ciepło w sektorze mieszkaniowym indywidualnym	29
Rysunek 7. Schemat Krajowego Systemu Przesyłowego (KSE)	30
Rysunek 8. Zapotrzebowanie na energię użytkową ciepłą [GJ]	32
Rysunek 9. Liczba ubezpieczonych według sekcji i płatnika składek (2018)	53
Rysunek 10. Liczba ubezpieczonych według wielkości płatnika składek, wieku i płci (2018)	54
Rysunek 11. Struktura dochodów Gminy Kruszwica w latach 2014 - 2021	80
Rysunek 12. Struktura wydatków bieżących Gminy Kruszwica w latach 2014 – 2021	81
Rysunek 13. Finansowanie inwestycji Gminy Kruszwica środkami zewnętrznymi w latach 2014 – 2021	81
Rysunek 14. Dynamika dochodów i wydatków bieżących Gminy Kruszwica w latach 2015 – 2021	82
Rysunek 15. Dynamika wynagrodzeń w oświacie i administracji Gminy Kruszwica w latach 2015 – 2021	82
Rysunek 16. Schemat źródeł finansowania Priorytetów LPRG	79
Rysunek 17. Monitoring LPRG Gminy Kruszwica wg cyklu Deminga	85

Spis tabel

Tabela 1. Podstawowe dane demograficzne dla gminy	12
Tabela 2. Podstawowe informacje charakteryzujące sytuację na rynku pracy w gminie	13
Tabela 3. Statystyka bezrobocia w gminie Kruszwica w latach 2010 do 2021	13
Tabela 4. Zmiany w strukturze ludności w świetle prognozy GUS	14
Tabela 5. Wykaz dróg powiatowych na terenie miasta i gminy Kruszwica	17
Tabela 6. Drogi powiatowe na terenie miasta Kruszwica	18
Tabela 7. Wykaz dróg gminnych	19
Tabela 8. Charakterystyka ciepłowni	28
Tabela 9. Długość sieci elektroenergetycznych na terenie gminy Kruszwica	31

Tabela 10. Podstawowe wskaźniki finansowe gminy na tle województwa i grupy podobnych gmin (2018)	50
Tabela 11. Liczba przedsiębiorstw według rodzaju rejestru (2018).....	51
Tabela 12. Liczba płatników składek według sekcji PKD (2018).....	52
Tabela 13. Liczba ubezpieczonych w zależności od płatnika składek.....	53
Tabela 14. Średnie podstawy wymiaru składek według wielkości, płci oraz wybranych sekcji zatrudnienia w złotych (2018)	54
Tabela 15. Średnie podstawy wymiaru składek według wielkości, płci oraz wybranych sekcji zatrudnienia w porównaniu do średniej w danym typie gminy (2018)	55
Tabela 16. Średnie podstawy wymiaru składek według wielkości, płci oraz wybranych sekcji zatrudnienia w porównaniu do średniej w województwie kujawsko-pomorskim (2018).....	55
Tabela 17. Liczba przedsiębiorstw – podatników w 2018 r. w gminie.....	56
Tabela 18. Przychody przedsiębiorstw – podatników w 2018 r. w gminie	56
Tabela 19. Dochody przedsiębiorstw – podatników (przychody pomniejszone o koszty uzyskania przychodów) w 2018	57
Tabela 20. Przeciętne przychody przypadające na jednego podatnika w 2018 r. w gminie	57
Tabela 21. Przeciętne przychody przypadające na jednego podatnika w porównaniu do średniej w danym typie gminy	57
Tabela 22. Przeciętne przychody przypadające na jednego podatnika w porównaniu do średniej w województwie.....	58
Tabela 23. Matryca interwencji	67
Tabela 24. Zgodność LPRG z innymi dokumentami strategicznymi	72
Tabela 25. Wybrane informacje dotyczące finansów Kruszwicy w okresie 2014-2020	80
Tabela 27. Prognoza finansowa wdrożenia LPRG	79
Tabela 26. Projekcje sytuacji finansowej Kruszwicy 2021-2031	83

Załączniki

Załącznik 1. Fiszki projektowe do realizacji w ramach LPRG

Fiszka projektowa do LPRG [nr 1]

Tytuł / Nazwa projektu	Utworzenie Lokalnej Organizacji Gospodarczej na terenie Gminy Kruszwica
Podmiot inicjujący / realizujący projekt	Urząd Miejski w Kruszwicy w partnerstwie Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Czarnoziem na Soli
Partnerzy z opisem ich ról / zadań	Partnerzy lokalni: Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Inowrocławiu, Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu, Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich. Role i zadania: Promocja inicjatywy, wsparcie rekrutacji do organizacji, bezpośrednie współfinansowanie tworzenia organizacji Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Czarnoziem na Soli oraz Inowrocławska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Bydgoszczy, Izba Przemysłowo Handlowa w Toruniu Rola i zadania: bezpośrednie dofinansowania tworzenia i rozwijania nowych podmiotów gospodarczych będących członkami LOG Uczelnie: Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. Księcia Kazimierza Kujawskiego Rola i zadania: Wsparcie doradcze i szkoleniowe
Priorytet sektorowy LPRG	PS1, PS 2, PS3, PS4, PS 7
Cele projektu i powiązanie z celami LPRG	Lokalna Organizacja Gospodarcza powstaje w celu: 1) Prowadzenia punktu konsultacyjno-doradczego dla osób chcących podjąć prowadzenie działalności gospodarczej oraz przedsiębiorców; 2) Świadczenia usług wspierających prowadzenie działalności gospodarczej; 3) Opracowywania i realizacji przedsięwzięć rozwojowych; 4) Uczestnictwa w procedurach konsultacji dokumentów planistycznych istotnych dla prowadzenia działalności gospodarczej; 5) Zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej gminy XYZ.; 6) Tworzenia sieci współpracy między lokalnymi przedsiębiorcami; 7) Tworzenia warunków do partnerskich rozmów między przedsiębiorcami a władzami lokalnymi;
Koszt całkowity projektu w zł	300 000,00 zł
Projekt przewidziany do realizacji w ramach RPO	Tak / Nie

Źródła finansowania projektu (w %)	• Środki RPO 85% • Środki rządowe • Środki województwa • Środki powiatu • Środki gminy 5% • Środki prywatne • Inne NGO (partnera) 10%
Występowanie pomocy publicznej w projekcie	Należy wskazać czy w projekcie występuje pomoc publiczna: • jeżeli tak – należy wpisać „Tak” oraz przedstawić krótką analizę • jeżeli nie – należy wpisać „Nie” lub „Nie dotyczy TAK – Wsparcie bezpośrednie dla MŚP może być formą pomocy publicznej (pomocą de minimis). Program pomocowy: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 488)
Zwięzły opis projektu (około 1 strony A4)	FAZY REALIZACJI: 1) Konsultacje społeczne 2) Analiza zewnętrznych źródeł finansowania 3) Inicjowanie tworzenia LOG 4) Rekrutacja członków 5) Bieżąca działalność LOG 6) Rozwój infrastruktury LOG UZASADNIENIE REALIZACJI PROJEKTU: Na terenie Gminy Kruszwica brakuje podmiotu kierującego specjalną (dedykowaną) ofertą na rzecz przedsiębiorców z gminy Kruszwica. Istniejące działania stanowią część holistycznych programów rozwoju lokalnego całego powiatu. ZWIĄZEK Z DIAGNOZĄ: Projekt bezpośrednio związany z diagnozą LPRG. Inicjatywa w postaci LOG tworzonego na kanwie JST i NGO stanowi odpowiedź na wskazane w diagnozie problemy i zagrożenia min. brak systemowej współpracy między poszczególnymi podmiotami gospodarczymi, brak koordynacji działań, słabą pozycję lokalnych instytucji otoczenia biznesu, niedostateczne informowanie przedsiębiorców o istniejących unijnych źródłach finansowania, niewielkie zainteresowanie MŚP działaniami kooperacyjnymi, brak lokalnych podmiotów ekonomii społecznej. Wykorzystanie istniejących w gminie zasobów jest postulowane przez przedsiębiorców potencjalnie zainteresowanych korzystaniem z oferty LOG POWIĄZANIA Z INNYMI PROJEKTAMI / STRATEGIAMI: (Wskazać powiązane projekty realizowane przez gminę (nie muszą być to projekty tylko i wyłącznie unijne) np. dotyczące ułatwień, usprawnień, rozwoju infrastruktury itd.) Strategia Rozwoju Kraju 2020: Projekt wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Kraju 2020, Obszar Strategiczny II "Konkurencyjna gospodarka". Poprzez świadczenie specjalistycznych usług proinnowacyjnych na rzecz MŚP, projekt potencjalnie przyczyni się do realizacji następujących celów Strategii: - II.1.4. Rozwój eksportu

	towarów i usług - II.2.Wzrost wydajności gospodarki - II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki - II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie - II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki - II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych Strategia rozwoju WKP do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+: Projekt w bezpośredni sposób przyczynia się do realizacji celów w ramach priorytetu „Konkurencyjna gospodarka”. Realizacja zadań przyczyni się do realizacji celu „Gospodarka i miejsca pracy”, poprzez zwiększenie szans rozwojowych regionalnych przedsiębiorstw z różnych branż (w tym tych z RIS). Jak wskazano w Strategii „Podstawowym i bezpośrednim celem działań projektowanych w ramach celu strategicznego „Gospodarka i miejsca pracy” jest zwiększenie liczby miejsc pracy, a więc ograniczenie bezrobocia poprzez aktywne działania związane z poprawą warunków tworzenia miejsc pracy i zwiększania zatrudnienia, ale celem pośrednim jest także rozwój przedsiębiorczości, rozumiany zarówno jako zwiększanie liczby zarejestrowanych podmiotów, jak i zwiększanie potencjału podmiotów już funkcjonujących.” Zaoferowane usługi w ramach LOG w sposób bezpośredni przyczynią się do zwiększenia potencjału podmiotów już funkcjonujących. Strategia Rozwoju Gminy Kruszwica do 2028 Projekt wpisuje się w cele strategiczne programu (Cel 2): Rozwój konkurencyjnej gospodarki poprzez wsparcie lokalnych przedsiębiorców i tworzenie warunków przyjaznych do zakładania działalności gospodarczej oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów miejskich i wiejskich gminy Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD Czarnoziem na Soli: Projekt przyczyni się do realizacji celu 1. Wsparcie rozwoju gospodarczego obszaru LSR do 2023 r., w tym celu szczegółowego Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2023 r. EFEKTY REALIZACJI Produkty: Liczba utworzonych LOG: 1 Liczba partnerów tworzących LOG: min. 2 Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe: 20 Liczba spotkań informacyjnych dla przedsiębiorstw: 5 Rezultaty: Liczba przedsiębiorstw korzystających z usług (nowych i/lub ulepszonych) świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu [szt.] - 20
Stan przygotowań do realizacji projektu	Projekt gotowy do realizacji. Zorganizowano spotkania informacyjne oraz opracowano wzorcowy Statut LOG.
Harmonogram realizacji przedsięwzięcia	Konsultacje społeczne (IV kw 2021) Analiza zewnętrznych źródeł finansowania (III kw.2021) Inicjowanie tworzenia LOG (IV kw 2021) Rekrutacja członków (IV kw 2021) Bieżąca działalność LOG (I.2022-IV.2023)

	Rozwój infrastruktury LOG (I.2022-IV.2023)
Przewidywany termin rozpoczęcia realizacji projektu	IV kw 2021
Przewidywany termin zakończenia realizacji projektu	IV kw. 2023

Fiszka projektowa do LPRG [nr 2]

Tytuł / Nazwa projektu	Edukacja i technika dla przedsiębiorczości
Podmiot inicjujący / realizujący projekt	Urząd Miejski w Kruszwicy
Partnerzy z opisem ich ról / zadań	Partnerzy lokalni/Realizatorzy: Szkoły podstawowe z terenu Gminy Kruszwica, NGO z terenu Gminy Role i zadania: Promocja inicjatywy, organizowanie i prowadzenie zajęć, szkoleń, treningów, spotkań doradczych.
Priorytet sektorowy LPRG	PS 2, PS7
Cele projektu i powiązanie z celami LPRG	Projekt jest realizowany w celu: 1) Promocji postaw przedsiębiorczych dzieci i młodzieży; 2) Świadczenia usług poradnictwa zawodowego i planowania kariery edukacyjno-zawodowej; 3) Wzrostu zainteresowania naukami ścisłymi i technicznymi; 4) Doskonalenia umiejętności i rozwoju zainteresowań uczniów; 5) Niwelowania deficytów edukacyjnych w obrębie nauk ścisłych i technicznych;
Koszt całkowity projektu w zł	1 900 000,00 zł
Projekt przewidziany do realizacji w ramach RPO	Tak / Nie
Źródła finansowania projektu (w %)	• Środki RPO 85% • Środki rządowe • Środki województwa • Środki powiatu • Środki gminy 10% • Środki prywatne • Inne NGO (partnera) 5%
Występowanie pomocy publicznej w projekcie	Należy wskazać czy w projekcie występuje pomoc publiczna: • jeżeli tak – należy wpisać „Tak” oraz przedstawić krótką analizę • jeżeli nie – należy wpisać „Nie” lub „Nie dotyczy” NIE
Zwięzły opis projektu (około 1 strony A4)	FAZY REALIZACJI: 1) Poradnictwo zawodowe i edukacyjne; 2) Warsztaty doskonalące i inspirujące zainteresowania naukami ścisłymi i technicznymi; 3) Zajęcia niwelujące deficyty z zakresu matematyki, fizyki i chemii; 4) Warsztaty przedsiębiorczości i kreatywności; 5) Wyjazdy studyjne dla uczniów; 6) Szkolenia dla nauczycieli. UZASADNIENIE REALIZACJI PROJEKTU: Na terenie Gminy Kruszwica funkcjonuje 8 szkół podstawowych. Analiza wyników edukacyjnych uczniów uzyskanych na egzaminie ośmioklasisty z matematyki wskazuje, iż wyniki te są niższe, niż średni wynik w kraju i województwie. Przykładowo w roku 2019 wyniki kilku placówek w gminie nie przekroczyły 30%, przy średniej krajowej 45%. W roku

	2020 i 2021 poziom ten systematycznie poprawiał się, nie mniej jednak, nawet w najlepszych szkołach w gminie (tj. w takich w których wyiki przekraczają wartości średnie dla kraju czy województwa) istnieje znaczne rozwarstwienie uzyskanych efektów pomiędzy poszczególnymi klasami. Maleje liczba placówek oferujących kształcenie zawodowe, w szczególności w zawodach technicznych, lokalni pracodawcy sygnalizują deficyt pracowników branż mechanicznych, elektrycznych, informatycznych i tp. Niezadowalające umiejętności matematyczno-techniczne uczniów przekładają się na możliwość wyboru określonych ścieżek kształcenia, to zaś stanowi czynnik hamujący lokalną przedsiębiorczość. ZWIĄZEK Z DIAGNOZĄ: Projekt bezpośrednio związany z diagnozą LPRG. Konieczność podjęcia działań przyczyniających się długofalowo i kompleksowo do poprawy tzw. kompetencji ścisłych, a co za tym idzie – powszechniejszego kształcenia technicznego jest odpowiedzią na postulaty zgłaszane przez obecnie działających przedsiębiorców. Niedostatecznie duża a liczba specjalistów w branżach, w których istnieje popyt na ich usługi (budowlańcy, mechanicy, informatycy) jest czynnikiem hamującym tworzenie nowych firm w tym zakresie. POWIĄZANIA Z INNYMI PROJEKTAMI / STRATEGIAMI: (Wskazać powiązane projekty realizowane przez gminę (nie muszą być to projekty tylko i wyłącznie unijne) np. dotyczące ułatwień, usprawnień, rozwoju infrastruktury itd.) Strategia Rozwoju Kraju 2020: Projekt wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Kraju 2020, Obszar Strategiczny II "Konkurencyjna gospodarka". Poprzez świadczenie specjalistycznych usług proinnowacyjnych na rzecz MŚP, projekt potencjalnie przyczyni się do realizacji następujących celów Strategii: II.2.Wzrost wydajności gospodarki - II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki - II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie - II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki - II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych Strategia rozwoju WKP do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+: Projekt w bezpośredni sposób przyczynia się do realizacji celów w ramach priorytetu „Konkurencyjna gospodarka”. Realizacja zadań przyczyni się do realizacji celu „Gospodarka i miejsca pracy”, poprzez zwiększenie szans rozwojowych regionalnych przedsiębiorstw z różnych branży (w tym tych z RIS). Jak wskazano w Strategii „Podstawowym i bezpośrednim celem działań projektowanych w ramach celu strategicznego „Gospodarka i miejsca pracy” jest zwiększenie liczby miejsc pracy, a więc ograniczenie bezrobocia poprzez aktywne działania związane z poprawą warunków tworzenia miejsc pracy i zwiększania zatrudnienia, ale celem pośrednim jest także rozwój przedsiębiorczości, rozumiany zarówno jako zwiększanie liczby zarejestrowanych podmiotów, jak i zwiększanie potencjału podmiotów już funkcjonujących.” Postawy kreowane w ramach przedsięwzięcia przełożą się w horyzoncie długofalowym na tego
--	---

	typu efekty. Strategia Rozwoju Gminy Kruszwica do 2028 Projekt wpisuje się w cele strategiczne programu (Cel 2): Rozwój konkurencyjnej gospodarki poprzez wsparcie lokalnych przedsiębiorców i tworzenie warunków przyjaznych do zakładania działalności gospodarczej oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów miejskich i wiejskich gminy Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD Czarnoziem na Soli: Projekt przyczyni się do realizacji celu 1. Wsparcie rozwoju gospodarczego obszaru LSR do 2023 r., w tym celu szczegółowego Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2023 r., a także prowadzić będzie do realizacji celu <i>Wzmocnienie kapitału społecznego i włączenie społeczne na obszarze LSR do 2023 roku., w szczególności zaś celu - Włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR do 2023 r.</i> EFEKTY REALIZACJI Produkty: Liczba uczniów objętych wsparciem: 150 Liczba placówek edukacyjnych objętych wsparciem: 3 Liczba nauczycieli objętych wsparciem: 12 Rezultaty: Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje – 9
Stan przygotowań do realizacji projektu	Projekt przygotowany w zakresie założeń koncepcyjnych. W chwili obecnej brak harmonogramu planowanych naborów uniemożliwia aplikowanie o rodki
Harmonogram realizacji przedsięwzięcia	Wybór partnerów/realizatorów (I kw.2023) Przygotowanie projektu, wybór projektu (III kw 2023) Rekrutacja (IV kw 2023) Realizacja wsparcia (I.2024-IV.2024) Ewaluacja, rozliczenie (I.2025)
Przewidywany termin rozpoczęcia realizacji projektu	IV kw 2023
Przewidywany termin zakończenia realizacji projektu	I kw. 2025

Fiszka projektowa do LPRG [nr 3]

Tytuł / Nazwa projektu	Utworzenie Przedsiębiorstwa Socjalnego na terenie gminy Kruszwica
Podmiot inicjujący / realizujący projekt	Gmina Kruszwica
Partnerzy z opisem ich ról / zadań (w przypadku projektu planowanego do realizacji w partnerstwie)	Partner: NGO
Priorytet sektorowy LPRG, w który wpisuje się zgłaszany projekt (jeżeli zgłaszany projekt wpisuje się w kilka priorytetów sektorowych bardzo proszę o ich zaznaczenie wraz z przyporządkowaniem budżetu projektu do każdego z PS)	• PS 2 • PS 4 • PS 7
Cele projektu i ich powiązanie z celami LPRG	Celem projektu jest wzmocnienie rozwoju sektora ekonomii społecznej poprzez tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.
Koszt całkowity projektu w zł (w rozbiciu na kwotę netto i VAT)	140 000,00 zł
Projekt przewidziany do realizacji w ramach RPO	Tak / Nie
Źródła finansowania projektu (w %)	• Środki Regionalnego Programu Operacyjnego – 95% • Środki rządowe • Środki województwa • Środki powiatu • Środki gminy – 2,5% • Środki prywatne • Inne (jakie ...) środki NGO – 2,5%
Występowanie pomocy publicznej w projekcie	TAK
Zwięzły opis projektu (około 1 strony A4)	FAZY REALIZACJI: - działalność społeczna, kulturalno-oświatowa oraz społecznie użyteczna - działalność w zakresie turystyki - techniczna i merytoryczna obsługa obiektów sportowych, turystycznych i rekreacyjnych - zatrudnienie minimum 5 osób z obszarów gminy Kruszwica. UZASADNIENIE REALIZACJI PROJEKTU: Utworzenie Przedsiębiorstwa Socjalnego na terenie gminy Kruszwica ożywi sferę społeczną i gospodarczą oraz zwiększy atrakcyjność turystyczną gminy

	Kruszwica. ZWIĄZEK Z DIAGNOZĄ: Projekt bezpośrednio związany z diagnozą LPRG. Inicjatywa w postaci przedsiębiorstwa socjalnego stanowi odpowiedź na wskazane w diagnozie problemy i zagrożenia m.in. niski stopień angażowania się lokalnej społeczności w działania realizowane na terenie gminy. POWIĄZANIA Z INNYMI PROJEKTAMI / STRATEGIAMI: (Wskazać powiązane projekty realizowane przez gminę (nie muszą być to projekty tylko i wyłącznie unijne) np. dotyczące ułatwień, usprawnień, rozwoju infrastruktury itd.) Strategia Rozwoju Kraju 2020: Projekt wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Kraju 2020, Obszar Strategiczny II "Konkurencyjna gospodarka". Projekt potencjalnie przyczyni się do realizacji następujących celów Strategii: - II.2.Wzrost wydajności gospodarki - II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki Strategia rozwoju WKP do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+: Projekt w bezpośredni sposób przyczynia się do realizacji celów w ramach priorytetu „Konkurencyjna gospodarka”. Realizacja zadań przyczyni się do realizacji celu „Gospodarka i miejsca pracy”, poprzez zwiększenie szans rozwojowych regionalnych przedsiębiorstw z branży usługowo - turystycznej. Jak wskazano w Strategii „Podstawowym i bezpośrednim celem działań projektowanych w ramach celu strategicznego „Gospodarka i miejsca pracy” jest min. rozwój przedsiębiorczości, rozumiany zarówno jako zwiększanie liczby zarejestrowanych podmiotów, jak i zwiększanie potencjału podmiotów już funkcjonujących.” Strategia Rozwoju Gminy Kruszwica do 2028 Projekt wpisuje się w cele strategiczne programu (Cel 2): Rozwój konkurencyjnej gospodarki poprzez wsparcie lokalnych przedsiębiorców i tworzenie warunków przyjaznych do zakładania działalności gospodarczej oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów miejskich i wiejskich gminy. Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD Czarnoziem na Soli: Projekt przyczyni się do realizacji celu 1. Wsparcie rozwoju gospodarczego obszaru LSR do 2023 r., w tym celu szczegółowego Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2023 r., oraz Celu :Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LSR do 2023 r., w tym – promocję zasobów lokalnych. EFEKTY REALIZACJI Liczba nowoutworzonych podmiotów gospodarczych: 1 Liczba utworzonych miejsc pracy: 5
Stan przygotowań do realizacji projektu	projekt gotowy do realizacji, w chwili obecnej trwa oczekiwanie na konkurs OWES
Harmonogram realizacji	Przygotowanie projektu,

przedsięwzięcia	Uzyskanie dofinansowania Realizacja wsparcia Ewaluacja, rozliczenie
Przewidywany termin rozpoczęcia realizacji projektu	IV kwartał 2021
Przewidywany termin zakończenia realizacji projektu	I kwartał 2023 – realizacja wsparcia II kwartał - rozliczenie

Fiszka projektowa do LPRG [nr 4]

Tytuł / Nazwa projektu	Kruszwickie śniadania biznesowe
Podmiot inicjujący / realizujący projekt	IOB/NGO
Partnerzy z opisem ich ról / zadań	Partnerzy lokalni: Gmina Kruszwica, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Inowrocławiu, Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu, Punkt Informacyjne Funduszy Europejskich, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Urząd Skarbowy, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Czarnoziem na Soli oraz Inowrocławska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Bydgoszczy, Izba Przemysłowo Handlowa w Toruniu Uczelnie: Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. Księcia Kazimierza Kujawskiego Role i zadania: Promocja inicjatywy, udzielanie poradnictwa, prowadzenie szkoleń.
Priorytet sektorowy LPRG	PS3, PS4
Cele projektu i powiązanie z celami LPRG	Tworzenie lokalnego produktu turystycznego ma na celu: 1) Zapewnienie szerszego dostępu do usług wspierających prowadzenie działalności gospodarczej; 2) Promocja i informacja w zakresie warunków oddziaływujących na funkcjonowanie firm; 3) Zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej gminy Kruszwica.; 4) Tworzenia warunków dla wymiany dobrych praktyk i tworzenia kooperatyw biznesowych;
Koszt całkowity projektu w zł	43 000,00 zł
Projekt przewidziany do realizacji w ramach RPO	Tak / Nie
Źródła finansowania projektu (w %)	• Środki RPO 85% • Środki rządowe • Środki województwa • Środki powiatu • Środki gminy • Środki prywatne • Inne NGO (partnera) 15%
Występowanie pomocy publicznej w projekcie	Należy wskazać czy w projekcie występuje pomoc publiczna: • jeżeli tak – należy wpisać „Tak” oraz przedstawić krótką analizę • jeżeli nie – należy wpisać „Nie” lub „Nie dotyczy NIE
Zwięzły opis projektu (około 1 strony A4)	FAZY REALIZACJI: 1. Animacja lokalnych przedsiębiorców branży turystycznej, informacja o projekcie

	2. Cykl comiesięcznych spotkań w formule warsztatowo-konsultacyjnej (przedstawiciele ZUS, US, Księgowi, Specjaliści ds. PZP, marketingu itp.) 3. Newsletter zmian w przepisach. 4. Monitoring i ewaluacja efektów. UZASADNIENIE REALIZACJI PROJEKTU: Na terenie Gminy Kruszwica brakuje oferty specjalnej (dedykowanej) bezpośrednio na rzecz przedsiębiorców tej gminy. Istniejące działania stanowią część holistycznych programów rozwoju lokalnego całego powiatu. Z uwagi na odległość od dużych ośrodków miejskich, kontakt z urzędami i instytucjami, zasięgnięcie poradnictwa, dowiedzenie się o zmianach prawa itp. Z uwagi na fakt, iż spotkania planowane są w odstępach miesięcznych (np. w każdy pierwszy czwartek miesiąca), uczestnicy będą mogli na bieżąco wskazywać potrzeby informacyjne dla swego biznesu. Szkolenia (w celu zapewnienia właściwej, mniej formalnej, bardziej kooperatywnej atmosfery) będą miały charakter wspólnych śniadań. ZWIĄZEK Z DIAGNOZĄ: Projekt bezpośrednio związany z diagnozą LPRG. Inicjatywa systematycznych spotkań szkoleniowo-doradczych jest bezpośrednią odpowiedzią na wskazane w diagnozie problemy i zagrożenia min. niedostateczne informowanie przedsiębiorców o istniejących unijnych źródłach finansowania, niewielkie zainteresowanie MŚP działaniami kooperacyjnymi, odległość od ośrodków szkoleniowo-doradczych świadczących wsparcie doradcze: marketingowe, finansowe, prawne, dedykowane wyłącznie przedsiębiorcom. POWIĄZANIA Z INNYMI PROJEKTAMI / STRATEGIAMI: (Wskazać powiązane projekty realizowane przez gminę (nie muszą być to projekty tylko i wyłącznie unijne) np. dotyczące ułatwień, usprawnień, rozwoju infrastruktury itd.) Strategia Rozwoju Kraju 2020: Projekt wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Kraju 2020, Obszar Strategiczny II "Konkurencyjna gospodarka". Poprzez świadczenie specjalistycznych usług proinnowacyjnych na rzecz MŚP, projekt potencjalnie przyczyni się do realizacji następujących celów Strategii: - II.1.4. Rozwój eksportu towarów i usług - II.2. Wzrost wydajności gospodarki - II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki - II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie - II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki - II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych Strategia rozwoju WKP do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+: Projekt w bezpośredni sposób przyczynia się do realizacji celów w ramach priorytetu „Konkurencyjna gospodarka”. Realizacja zadań przyczyni się do realizacji celu „Gospodarka i miejsca pracy”, poprzez zwiększenie szans rozwojowych regionalnych przedsiębiorstw z różnych branż (w tym tych z RIS). Jak wskazano w Strategii „Podstawowym i bezpośrednim celem działań projektowanych w ramach celu strategicznego „Gospodarka i
--	---

	miejsca pracy” jest zwiększenie liczby miejsc pracy, a więc ograniczenie bezrobocia poprzez aktywne działania związane z poprawą warunków tworzenia miejsc pracy i zwiększania zatrudnienia, ale celem pośrednim jest także rozwój przedsiębiorczości, rozumiany zarówno jako zwiększanie liczby zarejestrowanych podmiotów, jak i zwiększanie potencjału podmiotów już funkcjonujących.” Zaoferowane spotkania i konsultacje w sposób bezpośredni przyczynią się do zwiększenia potencjału podmiotów już funkcjonujących. Strategia Rozwoju Gminy Kruszwica do 2028 Projekt wpisuje się w cele strategiczne programu (Cel 2): Rozwój konkurencyjnej gospodarki poprzez wsparcie lokalnych przedsiębiorców i tworzenie warunków przyjaznych do zakładania działalności gospodarczej oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów miejskich i wiejskich gminy Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD Czarnoziem na Soli: Projekt przyczyni się do realizacji celu 1. Wsparcie rozwoju gospodarczego obszaru LSR do 2023 r., w tym celu szczegółowego Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2023 r. EFEKTY REALIZACJI Produkty: Liczba spotkań: 14 Liczba przedstawicieli przedsiębiorstw objętych wsparciem (MŚP): min. 20 Rezultaty: Liczba przedstawicieli przedsiębiorstw u których nastąpił wzrost wiedzy na tematy związane z prowadzeniem działalności gospodarczej: 15
Stan przygotowań do realizacji projektu	Projekt w fazie koncepcyjnej. W chwili obecnej brak naborów w ramach RPO, działania tego typu winny znaleźć się w RPO WKP na kolejną perspektywę finansową
Harmonogram realizacji przedsięwzięcia	Przygotowanie projektu, wybór projektu (III kw 2023) Rekrutacja (IV kw 2023) Realizacja wsparcia (I.2024-II.2025) Ewaluacja, rozliczenie (I.2025)
Przewidywany termin rozpoczęcia realizacji projektu	IV kw 2023
Przewidywany termin zakończenia realizacji projektu	I kw. 2025

Fiszka projektowa do LPRG [nr 5]

Tytuł / Nazwa projektu	Stworzenie warunków żywienia gospodarczego i ochrony klimatu poprzez wykonanie otworu geotermalnego Kruszwica GT-1
Podmiot inicjujący / realizujący projekt	Gmina Kruszwica
Partnerzy z opisem ich ról / zadań (w przypadku projektu planowanego do realizacji w partnerstwie)	Nie dotyczy
Priorytet sektorowy LPRG, w który wpisuje się zgłaszany projekt (jeżeli zgłaszany projekt wpisuje się w kilka priorytetów sektorowych bardzo proszę o ich zaznaczenie wraz z przyporządkowaniem budżetu projektu do każdego z PS)	• PS 1 • PS 3 • PS 6
Cele projektu i ich powiązanie z celami LPRG	Rozwój zielonej energii na terenie gminy Kruszwica oraz obniżenie kosztów energetycznych. Projekt jest powiązany z celami LPRG, ponieważ w ramach projektu zaplanowano działania inwestycyjne, które przyczynią się do rozwoju i poprawy konkurencyjności gminy Kruszwica, a także MŚP i Instytucji Otoczenia Biznesu. Projekt jest odpowiedzią na potrzeby przedsiębiorców, którzy podczas konsultacji zgłaszali problem wysokich opłat za prąd i ogrzewanie. Ciepło i energia elektryczna pozyskiwane z wnętrza ziemi mogą służyć ciepłowniom i elektrociepłowniom nie tylko w ogrzewaniu budynków publicznych i prywatnych, ale także w ogrodnictwie, np. w szklarniach. Ponadto wykorzystywane będą w turystyce i rekreacji, a nawet w lecznictwie i rehabilitacji. Tak szerokie zastosowanie zasobów geotermalnych będzie miało pozytywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Poprzez wykorzystanie energii odnawialnej gmina Kruszwica stanie się bardziej atrakcyjna pod względem warunków do życia, jak również do założenia działalności gospodarczej.
Koszt całkowity projektu w zł (w rozbiciu na kwotę netto i VAT)	30 000 000,00 zł
Projekt przewidziany do realizacji w ramach RPO	Tak / Nie
Źródła finansowania projektu (w %)	• Środki Regionalnego Programu Operacyjnego • Środki rządowe • Środki województwa • Środki powiatu • Środki gminy • Środki prywatne

	Inne (jakie ...) : NFOŚiGW – 100%
Występowanie pomocy publicznej w projekcie	Nie
Zwięzły opis projektu (około 1 strony A4)	W ramach zadania planuje się wykonać roboty geologiczne na działce o numerze ewidencyjnym nr 43/6, obręb ewidencyjny 040706_5.0020, Kobylniki, gm. Kruszwica, powiat inowrocławski, województwo kujawsko-pomorskie. Wykonanie otworu badawczo-eksploatacyjnego Kruszwica GT-1 jest konieczne dla rozpoznania zasobów złóż wód termalnych oraz określenia możliwości ich wykorzystania. Zakłada się, że odwiert docelowo będzie pełnił rolę otworu wydobywczego i zaprojektowano go w sposób pozwalający na uzyskanie możliwie dużej ilości wód termalnych, dla maksymalizacji efektów energetycznych i ekologicznych. W ramach Projektu przewidziano priorytetowe rozpoznanie i ujęcie wód dolnojurajskiego poziomu wodonośnego. Jednak przewidziano również rozpoznanie dolnokredowego poziomu geotermalnego, z jego alternatywnym zafiltrowaniem, w przypadku słabych parametrów hydrogeologicznych głębszego poziomu wodonośnego. Rozwiązanie zadania geologicznego zaprojektowano w jednym etapie obejmującym wykonanie otworu wiertniczego Kruszwica GT-1 o głębokości 3600 m oraz przeprowadzenie w nim niezbędnych badań umożliwiających rozpoznanie i udokumentowanie parametrów eksploatacyjnych poziomu wodonośnego dolnej kredy i dolnej jury. Otwór zrealizowany zostanie techniką mechaniczno-obrotową z wykorzystaniem płuczki wiertniczej i zabezpieczeniem nadległych poziomów wodonośnych przez rurowanie. Przewiercone poziomy wodonośne będą izolowane hydraulicznie od otworu i strefy zafiltrowania poprzez cementowanie rur okładzinowych. Projektowany otwór będzie dostarczać wodę geotermalną z utworów jury dolnej. Jej energia wykorzystana zostanie do celów ciepłowniczych, a wobec przewidywanej temperatury wód na wypływie >110°C, również do wytwarzania energii elektrycznej. Aktualnie na terenie gminy Kruszwica, ani w obrębie niecki mogileńskiej brak otworów eksploatujących wody termalne. Uzasadnienie: Największe bezpośrednie korzyści z rozwoju geotermii będą mieli nie tylko mieszkańcy Kruszwy i okolic, ale także przedsiębiorcy. Energia uzyskiwana ze źródeł geotermalnych jest energią odnawialną i stanowić może aż 95% produkcji, co sprawia, że

	odbiorcy ciepła będą płacić niższe rachunki. Nie do przecenienia zaś są korzyści w postaci redukcji emisji CO₂, czego konwencjonalne ogrzewanie nie zapewnia. W regionie, w którym walory przyrodnicze są także atutem dla działalności zarobkowej, ochrona przyrody jest sprawą kluczową. Czystsze powietrze i cisza (geotermia nie emituje hałasu jak klasyczne ciepłownie), poza lepszymi warunkami do życia dla mieszkańców, daje konkurencyjne warunki do prowadzenia biznesu – i to nie tylko w branży turystycznej. EFEKTY REALIZACJI Liczba nowych lub zmodernizowanych instalacji do produkcji energii geotermalnej: 1 szt.
Stan przygotowań do realizacji projektu	Opracowano już dokumentację i uzyskano zezwolenie na realizację inwestycji
Harmonogram realizacji przedsięwzięcia	1. Uzyskanie dofinansowania na realizację prac 2. Wyłonienie wykonawców (m.in. robót budowlanych, inspektora nadzoru). 3. Wykonanie robót budowlanych. 4. Rozliczenie zadania.
Przewidywany termin rozpoczęcia realizacji projektu	II kwartał 2022
Przewidywany termin zakończenia realizacji projektu	IV kwartał 2030

Fiszka projektowa do LPRG [nr 6]

Tytuł / Nazwa projektu	Jezioro Gopło wraz z otoczeniem, jako lokalny produkt turystyczny
Podmiot inicjujący / realizujący projekt	IOB/NGO
Partnerzy z opisem ich ról / zadań	Partnerzy lokalni: Gmina Kruszwica, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Inowrocławiu, Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu, Punkt Informacyjne Funduszy Europejskich, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Czarnoziem na Soli oraz Inowrocławska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Bydgoszczy, Izba Przemysłowo Handlowa w Toruniu, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. Księcia Kazimierza Kujawskiego Role i zadania: Promocja inicjatywy, Wsparcie doradcze i szkoleniowe
Priorytet sektorowy LPRG	PS3, PS4
Cele projektu i powiązanie z celami LPRG	Tworzenie lokalnego produktu turystycznego ma na celu: 1) Wsparcie procesu przygotowywania oferty wykorzystującej walory turystyczno-gospodarcze gminy oraz potencjał jej przedsiębiorców 2) Sieciowanie przedsiębiorstw i organizacji o komplementarnym profilu działalności w celu stworzenia kompleksowej oferty turystycznej 3) Promocja oferty turystycznej dostępnej w gminie 4) Współpraca z podmiotami gospodarczymi z gmin sąsiednich w celu absorpcji dobrych praktyk i dalszego wzmacniania konkurencyjności oferty turystycznej
Koszt całkowity projektu w zł	450 000,00 zł
Projekt przewidziany do realizacji w ramach RPO	Tak / Nie
Źródła finansowania projektu (w %)	• Środki RPO 85% • Środki rządowe • Środki województwa • Środki powiatu • Środki gminy 7,5% • Środki prywatne • Inne NGO (partnera) 7,5%
Występowanie pomocy publicznej w projekcie	Należy wskazać czy w projekcie występuje pomoc publiczna: • jeżeli tak – należy wpisać „Tak” oraz przedstawić krótką analizę • jeżeli nie – należy wpisać „Nie” lub „Nie dotyczy TAK – Wsparcie bezpośrednie dla MŚP może być formą pomocy publicznej (pomocą de minimis). Program pomocowy: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 488)

Zwięzły opis projektu (około 1 strony A4)	FAZY REALIZACJI: 5. Animacja lokalnych przedsiębiorców i organizacji branży turystycznej 6. Sieciowanie podmiotów gospodarczych i organizacji działających na rzecz Gopła 7. Szkolenia produktowe 8. Granty na rozwój oferty turystycznej 9. Sieciowanie dystrybucji i promocja wspólnej oferty. UZASADNIENIE REALIZACJI PROJEKTU: Na terenie Gminy Kruszwica brakuje podmiotu kierującego specjalną (dedykowaną) ofertę na rzecz przedsiębiorców z gminy Kruszwica, koncentrujących swoje działania w branży turystycznej. Istniejące działania stanowią część holistycznych programów rozwoju lokalnego całego powiatu. ZWIĄZEK Z DIAGNOZĄ: Projekt bezpośrednio związany z diagnozą LPRG, stanowi odpowiedź na wskazane w diagnozie problemy i zagrożenia min. brak systemowej współpracy między poszczególnymi podmiotami gospodarczymi. Branża turystyczna stanowi istotny element generujący przede wszystkim markę gminy. Istnieje olbrzymi, a niewykorzystany potencjał związany z budowaniem silnego produktu lokalnego, przy jednoczesnym rozdrobnieniu działalności przedsiębiorstw branży turystycznej. Brak płaszczyzny współpracy pomiędzy różnymi formami działalności związanymi z turystyką wodną, niejednolita interpretacja obowiązujących przepisów i warunków korzystania z Jeziora Gopło. Wykorzystanie istniejących w gminie zasobów jest postulowane przez podmioty powiązane z turystyką. POWIĄZANIA Z INNYMI PROJEKTAMI / STRATEGIAMI: (Wskazać powiązane projekty realizowane przez gminę (nie muszą być to projekty tylko i wyłącznie unijne) np. dotyczące ułatwień, usprawnień, rozwoju infrastruktury itd.) Strategia Rozwoju Kraju 2020: Projekt wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Kraju 2020, Obszar Strategiczny II "Konkurencyjna gospodarka". Poprzez świadczenie specjalistycznych usług proinnowacyjnych na rzecz MŚP, projekt potencjalnie przyczyni się do realizacji następujących celów Strategii: - II.2. Wzrost wydajności gospodarki - II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki - II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych Strategia rozwoju WKP do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+: Projekt w bezpośredni sposób przyczynia się do realizacji celów w ramach priorytetu „Konkurencyjna gospodarka”. Realizacja zadań przyczyni się do realizacji celu „Gospodarka i miejsca pracy”, poprzez zwiększenie szans rozwojowych regionalnych przedsiębiorstw z branży turystycznej Jak wskazano w Strategii „Podstawowym i bezpośrednim celem działań projektowanych w ramach celu strategicznego „Gospodarka i miejsca pracy” jest min. rozwój przedsiębiorczości, rozumiany zarówno jako zwiększanie liczby zarejestrowanych podmiotów, jak i zwiększanie potencjału podmiotów już funkcjonujących.” Zaoferowane usługi w ramach LOG w sposób bezpośredni przyczynią się do zwiększenia potencjału
--	---

	podmiotów już funkcjonujących. Strategia Rozwoju Gminy Kruszwica do 2028 Projekt wpisuje się w cele strategiczne programu (Cel 2): Rozwój konkurencyjnej gospodarki poprzez wsparcie lokalnych przedsiębiorców i tworzenie warunków przyjaznych do zakładania działalności gospodarczej oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów miejskich i wiejskich gminy Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD Czarnoziem na Soli: Projekt przyczyni się do realizacji celu 1. Wsparcie rozwoju gospodarczego obszaru LSR do 2023 r., w tym celu szczegółowego Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR do 2023 r., oraz Celu :Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LSR do 2023 r., w tym – promocję zasobów lokalnych. EFEKTY REALIZACJI Produkty: Liczba spotkań animacyjnych: 50 Liczba partnerów tworzących wspólny produkt turystyczny: min. 3 Liczba partnerów otrzymujących wsparcie szkoleniowe: 10 Liczba partnerów otrzymujących wsparcie finansowe: mi. 3 Rezultaty: Liczba nowych (lub ulepszonych) lokalnych produktów turystycznych: 2
Stan przygotowań do realizacji projektu	Projekt w fazie koncepcyjnej. W chwili obecnej brak naborów w ramach RPO, działania tego typu winny znaleźć się w RPO WKP na kolejną perspektywę finansową
Harmonogram realizacji przedsięwzięcia	Przygotowanie projektu, wybór projektu (III kw 2023) Rekrutacja (IV kw 2023) Realizacja wsparcia (I.2024-IV.2024) Ewaluacja, rozliczenie (I.2025)
Przewidywany termin rozpoczęcia realizacji projektu	IV kw 2023
Przewidywany termin zakończenia realizacji projektu	I kw. 2025

Fiszka projektowa do LPRG [nr 7]

Tytuł / Nazwa projektu	Wzrost ożywienia społeczno - gospodarczego Kruszwicy poprzez rozbudowę infrastruktury żeglarskiej na jeziorze Gopło
Podmiot inicjujący / realizujący projekt	Gmina Kruszwica
Partnerzy z opisem ich ról / zadań (w przypadku projektu planowanego do realizacji w partnerstwie)	Nie dotyczy
Priorytet sektorowy LPRG, w który wpisuje się zgłaszany projekt (jeżeli zgłaszany projekt wpisuje się w kilka priorytetów sektorowych bardzo proszę o ich zaznaczenie wraz z przyporządkowaniem budżetu projektu do każdego z PS)	• PS 1 • PS 3 • PS 6
Cele projektu i ich powiązanie z celami LPRG	Celem projektu jest rozwój branży turystycznej i gospodarczej na terenie gminy Kruszwica. Projekt jest powiązany z celami LPRG, ponieważ w ramach projektu zaplanowano działania inwestycyjne, które przyczynią się do rozwoju i poprawy konkurencyjności gminy Kruszwica, a także MŚP i Instytucji Otoczenia Biznesu. Inwestycja bowiem prowadzić będzie do zrównoważonego rozwoju Kruszwicy, gdyż oprócz korzyści ekonomicznych (wydłużenie sezonu turystycznego, ożywienie gospodarcze, wzrost dochodów lokalnych podmiotów z branży turystycznej, doinwestowanie istniejącej infrastruktury) i społecznych (zaspokojenie potrzeb użytkowników infrastruktury turystyki wodnej, w tym poprawa ich bezpieczeństwa i jakości obsługi na przystani, aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym) będzie wpływać na zachowanie i ochronę środowiska naturalnego (dostosowanie nowego obiektu i użytkowanych instalacji technicznych do norm i wymogów ochrony środowiska).
Koszt całkowity projektu w zł (w rozbiciu na kwotę netto i VAT)	5 000 000,00 zł
Projekt przewidziany do realizacji w ramach RPO	Tak /Nie

Źródła finansowania projektu (w %)	• Środki Regionalnego Programu Operacyjnego - 85% • Środki rządowe • Środki województwa • Środki powiatu • Środki gminy – 15% • Środki prywatne • Inne (jakie ...)
Występowanie pomocy publicznej w projekcie	Nie
Zwięzły opis projektu (około 1 strony A4)	Szansą dla ożywienia społeczno – gospodarczego Kruszwicy jest potencjał naturalny jeziora Gopło . Podjęte działania w postaci budowy infrastruktury żeglarskiej przyczynią się do przeciwdziałania zagrożeniu utraty dotychczasowych funkcji społeczno-gospodarczych obszarów miejskich i wiejskich, odbudowywania zdolności wzrostu gospodarczego oraz zatrudnienia w gminie. W pierwszym etapie inwestycja ta polegać będzie na rozbudowie istniejącej na jeziorze Gopło infrastruktury wodnej o przystań żeglarską (w tym: pomosty cumownicze i umożliwienie slipowania łodzi żaglowych, rozbudowa i przebudowa budynków gospodarczych służących do przechowywania sprzętu, obsługi użytkowników przystani oraz organizacji zajęć dydaktyczno-sprawnościowych). Uzasadnienie: Projektowana budowa przyczyni się do wzrostu potencjału rozwojowego miasta, dając tym samym podstawy stabilizacji rozwoju, wzrostu atrakcyjności i konkurencyjności oraz spójności społecznej i przestrzennej. Pojawi się również dodatkowy impuls rozwojowy wskutek pojawienia się wspólnych priorytetów rozwojowych obejmujących rozwój turystyki dla miast powiatu inowrocławskiego. W wyniku realizacji inwestycji powstanie w pełni użytkowy, nowoczesny i ważny dla użytkowników element turystyki wodnej. W efekcie wdrożenia projektu (wraz z innymi działaniami komplementarnymi) przewidywane jest podniesienie atrakcyjności turystycznej Kruszwicy w sektorze bezpośredniej i pośredniej obsługi ruchu turystycznego. Dzięki realizacji inwestycji Kruszwica stanie się bardziej dostępna i przyjazna również dla turystów podróżujących drogą wodną. Stworzenie ogólnodostępnej przystani żeglarskiej umożliwi turystom dobiecie do brzegów jeziora, skorzystanie z usług turystyczno – rekreacyjnych miasta, co pozytywnie wpłynie na ożywienie społeczno – gospodarcze. Rozbudowa infrastruktury wodnej w ważnych punktach cumowniczych na terenie gminy

	Kruszwica przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności tego obszaru pod względem turystycznym i biznesowym. Zakłada się również, że realizacja inwestycji przyczyni się do wygenerowanie nowych miejsc pracy (dla osób zajmujących się nową infrastrukturą, osoby odpowiedzialne za prowadzenie zajęć, a także miejsca pracy generowane przez przedsiębiorstwa w wyniku wzmożonego ruchu turystycznego). Inwestycja w infrastrukturę przyczyni się do rozwoju przedsiębiorczości oraz podniesie atrakcyjność inwestycyjną tych obszarów. Zmiana funkcji struktury obszarów zdegradowanych przyczyni się do poprawy zagospodarowania przestrzennego i jednocześnie będzie wspomagać rozwój społeczno – gospodarczy. Projekt jest zgodny z problemami zdiagnozowanymi w LPRG w zakresie rozwoju turystyki. Powiązania z innymi projektami: Projekt ten jest powiązany z inwestycjami realizowanymi we wcześniejszych latach w ramach projektów RPO WK-P, tj. Goplańskie dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze Kruszwicy bazą dla turystyki, rekreacji, edukacji i sportu, z wyniku którego wybudowano 3 pomosty rekreacyjne na terenie gminy Kruszwica (w Kruszwicy, Popowie i Złotowie) oraz projektem pn. „Rewitalizacja starej części miasta w Kruszwicy”, realizowanym dwuetapowo. W wyniku realizacji I etapu tego zadania wykonano: – ścieżkę rowerową wraz z zagospodarowaniem mostu od ul. Ziemowita do ul. Kolegiackiej, – utworzono trasę turystyczną „Spacer po starej części miasta” w postaci 11 murowanych tablic, – zamontowano łącznie 8 kamer wizyjnych, – rozdzielenie sieci kanalizacji ogólnospławnej na sanitarną i deszczową w ul. Rybackiej, Podgórnej i Rynek, – nową nawierzchnię na ul. Rybackiej i Podgórnej. W ramach II etapu z kolei wykonano przebudowę Starego Rynku, płyty Rynku, ul. Rynek oraz placu przed kościołem p.w. Św. Teresy. Projekt jest również powiązany z projektami realizowanymi w ramach PROW, tj. „Zabezpieczenie lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i przyrodniczego poprzez rozbudowę stacji wodnej, znajdującej się nad Jeziorem Gopło w Kruszwicy”.
--	---

	Wskaźniki produktu: 1/ liczba obiektów nowej infrastruktury wodnej - szt. 10 2/ otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich: 1600 m² Wskaźnik rezultatu: 1/ Wskaźnik żywienia społeczno – gospodarczego na obszarach miejskich: 1%
Stan przygotowań do realizacji projektu	Etap I: planistyczny
Harmonogram realizacji przedsięwzięcia	1. Uzyskanie decyzji środowiskowej 2. Opracowanie dokumentacji projektowej wraz z uzgodnieniami i pozwoleniem na budowę. 3. Uzyskanie dofinansowania na realizację prac 4. Wyłonienie wykonawców (m.in. robót budowlanych, inspektora nadzoru). 5. Wykonanie robót budowlanych. 6. Rozliczenie zadania.
Przewidywany termin rozpoczęcia realizacji projektu	II kwartał 2022
Przewidywany termin zakończenia realizacji projektu	IV kwartał 2025

Fiszka projektowa do LPRG nr 8

Tytuł / Nazwa projektu	Przebudowa targowiska „Mój Rynek” w Kruszwicy
Podmiot inicjujący / realizujący projekt	Gmina Kruszwica
Partnerzy z opisem ich ról / zadań (w przypadku projektu planowanego do realizacji w partnerstwie)	Nie dotyczy
Priorytet sektorowy LPRG, w który wpisuje się zgłaszany projekt (jeżeli zgłaszany projekt wpisuje się w kilka priorytetów sektorowych bardzo proszę o ich zaznaczenie wraz z przyporządkowaniem budżetu projektu do każdego z PS)	PS 1, PS 3, PS 5, PS 7
Cele projektu i ich powiązanie z celami LPRG	Celem projektu jest rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz promocji produktów rolno-spożywczych poprzez przebudowę targowiska “Mój Rynek” w Kruszwicy. Projekt jest powiązany z celami LPRG, ponieważ w ramach projektu zaplanowano działania inwestycyjne, które przyczynią się do rozwoju i poprawy konkurencyjności gminy Kruszwica, a także MŚP i Instytucji Otoczenia Biznesu. Wykonane targowisko gminne przyczyni się do powstania nowoczesnych miejsc do handlu. Utwardzenie terenu i sanitariaty, poprawią komfort korzystania z targowiska.
Koszt całkowity projektu w zł (w rozbiciu na kwotę netto i VAT)	1 000 000,00 zł
Projekt przewidziany do realizacji w ramach RPO	Tak / Nie
Źródła finansowania projektu (w %)	• Środki Regionalnego Programu Operacyjnego – 85% • Środki rządowe • Środki województwa • Środki powiatu • Środki gminy – 15% • Środki prywatne • Inne (jakie ...) :

Występowanie pomocy publicznej w projekcie	Nie
Zwięzły opis projektu (około 1 strony A4)	W ramach operacji zostanie wybudowane targowisko gminne, które będzie utwardzone, oświetlone, przyłączone do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i elektroenergetycznej, wyposażone w odpływy wody deszczowej, częściowo zadaszone na powierzchni handlowej targowiska, posiadać będzie miejsca parkingowe oraz urządzenia sanitarno - higieniczne. Uzasadnienie: Projekt jest zgodny z problemami zdiagnozowanymi w LPRG w zakresie rozwoju infrastruktury służącej przedsiębiorcom na terenie gminy Kruszwica. Budowa sanitariatów wpłynie na poprawę standardów technicznych i sanitarnohigienicznych. Budowa zadaszania umożliwi handel przy niesprzyjających warunkach atmosferycznych. Zwiększenie liczby stoisk oraz zapewnienie ponad połowy zadaszonej części powierzchni handlowej targowiska dla rolników ma na celu zachęcenie ich do sprzedaży własnych produktów rolnych. Wpłynie to na poprawę konkurencyjności oraz promocję lokalnych produktów rolnych. Wykonanie oświetlenia ułatwi handel i zwiększy bezpieczeństwo. Utwardzenie terenu znacznie poprawi warunki użytkowe i estetykę obiektu. Dzięki wykonanej infrastrukturze obiekt będzie działał całorocznie. POWIĄZANIE Z INNYMI PROJEKTAMI: Inwestycja jest powiązana w projektami: - Przebudowa drogi dojazdowej wraz z miejscami parkingowymi i placami na Osiedlu Zagople w Kruszwicy realizowanym w 2017r. - Budowa targowiska gminnego w Kruszwicy-etap I, w ramach której w 2014r. wykonano utwardzenie terenu i uporządkowanie placu parkingowego zlokalizowanego przed placem targowym. EFEKTY REALIZACJI Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury – 1 szt.
Stan przygotowań do realizacji projektu	Etap I: planistyczny
Harmonogram realizacji przedsięwzięcia	7. Uzyskanie decyzji środowiskowej 8. Opracowanie dokumentacji projektowej wraz z

	uzgodnieniami i pozwoleniem na budowę. 9. Uzyskanie dofinansowania na realizację prac 10. Wyłonienie wykonawców (m.in. robót budowlanych, inspektora nadzoru). 11. Wykonanie robót budowlanych. 12. Rozliczenie zadania.
Przewidywany termin rozpoczęcia realizacji projektu	II kwartał 2022
Przewidywany termin zakończenia realizacji projektu	IV kwartał 2025

Załącznik 2. Oferta organizacji wspomagających sektor MSP

W Polsce działa wiele instytucji i organizacji oferujących przedsiębiorcom, zwłaszcza tym rozpoczynającym działalność, informacje i dofinansowanie.

1. Polski Fundusz Rozwoju

Polski Fundusz Rozwoju to grupa instytucji finansowych i doradczych dla przedsiębiorców, samorządów i osób prywatnych inwestująca w zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy kraju.

Priorytetami PFR są: inwestycje infrastrukturalne, innowacje, rozwój przedsiębiorczości, eksport i ekspansja zagraniczna polskich przedsiębiorstw, wsparcie samorządów, realizacja programu Pracowniczych Planów Kapitałowych oraz obsługa inwestycji zagranicznych.

PFR zapewnia skuteczną koordynację programów rozwojowych na bazie jednolitej strategii i zintegrowanych kanałów kontaktu z przedsiębiorcami, samorządami i klientami indywidualnymi.

	A Inwestycje	B Bankowość	C Rozwój przemysłu
Instytucja rozwoju	 Polski Fundusz Rozwoju	 Bank Gospodarstwa Krajowego	 arp Agencja Rozwoju Przemysłu
Obszary działalności	- Aktywa niepubliczne - Aktywa publiczne - Formuła Funduszu Funduszy - Inwestycje mieszkaniowe	- Finansowanie rozwoju przedsiębiorstw i JST - Gwarancje i poręczenia - Finanse publiczne / Przepływ środków europejskich - Finansowanie infrastruktury transportowej	- Specjalne Strefy Ekonomiczne - Polska Strefa Inwestycji - Finansowanie dłużne i kapitałowe - Restrukturyzacja rozwojowa i nadzór korporacyjny - Innowacje
Potencjał	 24 mld zł kapitału na inwestycje	 69 mld zł potencjału produktów bankowych	 15 mld zł kapitału na rozwój przemysłu
Działalność zlecona	80 mld zł Fundusz Rezerwy Demograficznej	121 mld zł działalność zlecona	
Działania na rzecz zmniejszania skutków gospodarczych globalnej pandemii ⁽¹⁾	100 mld zł Tarcza Finansowa PFR dla Firm	240,6 mld zł dodatkowe finansowanie generowane w gospodarce poprzez działania realizowane przez BGK	1,7 mld zł Tarcza Antykryzysowa
	D Ubezpieczenia eksportowe	E Eksport, Inwestycje, Promocja	F Rozwój przedsiębiorczości
Instytucja rozwoju	 Grupa PFR	 Grupa PFR	 Grupa PFR
Obszary działalności	- Ubezpieczenie należności - Ubezpieczenie inwestycji - Gwarancje kontraktowe - Zabezpieczenie kredytu bankowego	- Eksport - Inwestycje - Promocja - Partnerstwo - Polska Strefa Inwestycji	- Innowacje - Startupy - Internacjonalizacja - Rozwój kompetencji - Infrastruktura
Potencjał	 15 mld zł potencjału gwarancji i ubezpieczeń eksportowych	 8 mld zł obsługiwanych projektów inwestycyjnych	 13,8 mld zł potencjału środków na projekty rozwojowe
Działalność zlecona			
Działania na rzecz zmniejszania skutków gospodarczych globalnej pandemii ⁽¹⁾	160 mld zł ubezpieczenie obrotu w eksporcie	dedykowany program dla wzmocnienia pozycji polskich firm w łańcuchach dostaw po kryzysie	2,5 mld zł dotacje na kapitał obrotowy

Więcej informacji na stronie: <https://pfr.pl/>

2. Bank Gospodarstwa Krajowego

Bank Gospodarstwa Krajowego realizuje program Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie. Studenci, absolwenci i bezrobotni w całej Polsce mogą otrzymać kilkadziesiąt tysięcy niskooprocentowanej pożyczki na założenie własnego biznesu.

Bank Gospodarstwa Krajowego podpisał umowy z instytucjami pożyczkowymi, które zajmują się obsługą wniosków i doradztwem.

Aby otrzymać pożyczkę, trzeba będzie skontaktować się z pośrednikiem finansowym obsługującym program w danym województwie - ich lista znajduje się na stronie <http://wsparciestarcie.bgk.pl/>. Wybrani w przetargu partnerzy finansowi BGK zajmują się doradztwem, oceną wniosków, udzielaniem pożyczek i monitorowaniem spłat. Bank Gospodarstwa Krajowego, jako organizator programu, zapewnia sprawne działanie systemu, nadzór i raportowanie oraz promocję programu.

Więcej informacji znajduje się na stronach Banku Gospodarstwa Krajowego.

3. Polska Agencja Inwestycji i Handlu

Polska Agencja Inwestycji i Handlu swoją ofertę kieruje do osób, które zamierzają założyć własną firmę po powrocie do Polski oraz chcą przy tym skorzystać z międzynarodowego doświadczenia i zaplanować jej ekspansję zagraniczną. Wspiera osoby, które chciałyby zrealizować nad Wisłą projekty inwestycyjne (BIZ). Oferuje pomoc warszawskich konsultantów i ekspertów Zagranicznych Biur Handlowych (ZBH) oraz udział w grantowym programie Polskie Mosty Technologiczne. Daje możliwość przedstawienia swojej oferty na międzynarodowych targach za sprawą Branżowych Programów Promocji.

Więcej informacji na stronie: <https://www.paih.gov.pl/pl>.

4. Fundusze poręczeń kredytowych

Fundusze poręczeń kredytowych są instytucjami o charakterze non profit. Świadczą pomoc finansową w formie poręczeń dla małych rozwojowych firm nieposiadających wystarczającej historii kredytowej lub wymaganych przez bank zabezpieczeń. Poręczeniem mogą być objęte kredyty, pożyczki przeznaczone m.in. na rozpoczęcie czy rozszerzenie działalności.

Więcej informacji znajdziesz na stronie : <https://ksfp.org.pl/>

5. Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości – doradztwo

Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości to inicjatywa zmierzająca do rozwoju przedsiębiorczości wśród młodych Polaków. To również największa w Europie sieć akademickich inkubatorów przedsiębiorczości świadczących usługi proinnowacyjne. Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości realizują projekty społeczne i biznesowe na skalę ogólnopolską i regionalną, gromadzą

najwybitniejszych ekspertów młodej przedsiębiorczości oraz rozwijają Innowacyjną Gospodarkę w Polsce, aby zaszczyć młodym Polakom przedsiębiorczość.

6. Dotacje z funduszy strukturalnych

Szczegółowe informacje na temat programów operacyjnych, funduszy strukturalnych są umieszczone na stronie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, w portalu funduszy europejskich, a przede wszystkim na stronach właściwych urzędów marszałkowskich, w przypadku gminy Kruszwica jest to Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko - Pomorskiego.

Aktualne informacje i oferty znajdują się na stronie internetowej: <https://mojregion.eu/>.

7. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Instytucją, która prowadzi w Polsce działania ukierunkowane na wsparcie przedsiębiorczości, jest Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (www.parp.gov.pl). W celu jak najlepszego dotarcia do osób lub podmiotów gospodarczych zainteresowanych otrzymaniem wsparcia we wszystkich województwach zostały powołane do życia Punkty Konsultacyjne. Ich adresy można znaleźć na stronie PARP w zakładce Punkty Konsultacyjne. W punktach tych można uzyskać informacje m.in. o funduszach unijnych skierowanych do przedsiębiorców oraz otrzymać kompleksową pomoc w wypełnieniu dokumentów niezbędnych do skorzystania z nich. Punkty informują o wspieraniu rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, eksportu, rozwoju regionalnego, wykorzystania nowych technik i technologii czy też tworzenia nowych miejsc pracy.

Więcej informacji i adresy punktów konsultacyjnych znajdziesz na stronie internetowej [PARP](http://www.parp.gov.pl).

8. Regionalne instytucje pomocowe dla małych i średnich przedsiębiorstw

Na poziomie regionalnym działa wiele instytucji, których celem jest podejmowanie różnorodnych inicjatyw służących rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw. Można je zaliczyć do elementów otoczenia bliższego najmniejszych podmiotów gospodarczych, wpływających bezpośrednio na ich funkcjonowanie i rozwój.

Wybrane instytucje wspierające małe i średnie przedsiębiorstwa, działające na terenie województwa kujawsko - pomorskiego

L.p.	Nazwa	Strona internetowa	Oferowane instrumenty pomocowe
1.	Izba Przemysłowo Handlowa w Toruniu 	https://www.iph.torun.pl/	✓ pozyskanie finansowania dla firm (pożyczki, fundusze UE itp.) ✓ ekspansja na rynki zagraniczne - fundusz

			eksportowy ✓ szkolenia dla firm ✓ marketing ✓ organizacja wydarzeń i spotkań networkingowych ✓ przepisy prawno-podatkowe ✓ zakładanie działalności gospodarczej
2.	Centrum Wsparcia Biznesu w Toruniu 	https://www.torun.direct/	✓ promocja gospodarcza miasta ✓ aktywne poszukiwane inwestorów ✓ obsługa i wsparcie przedsiębiorców ✓ promocja terenów inwestycyjnych ✓ wsparcie merytoryczne przy zakładaniu firmy ✓ projekty edukacyjne ✓ popularyzacja szkolnictwa branżowego ✓ konferencje, szkolenia, warsztaty ✓ analizy, badania gospodarcze ✓ współpraca z Instytucjami Otoczenia Biznesu
3.	Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o. o. 	https://www.strefa.gda.pl/	✓ zwolnienia z podatku dochodowego dla przedsiębiorców planujących nowe inwestycje
4.	Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego 	https://barr.pl/	✓ obsługa inwestora ✓ baza terenów inwestycyjnych ✓ fundusze na rozwój firmy ✓ szkoła biznesu ✓ wsparcie dla start-upów ✓ doradztwo
5.	Pracodawcy Pomorza i Kujaw 	https://www.pracodawcy.info.pl/	✓ Dostęp do innowacji ✓ Doradztwo ✓ Szkolenia ✓ Dialog społeczny ✓ Mediacje i negocjacje ✓ Kontakty biznesowe ✓ Platforma współpracy ✓ Grupy zakupowe ✓ Partnerstwo
6.	Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w 	https://pte.bydgoszcz.pl/	✓ szkolenia ✓ usługi eksperckie,

	Bydgoszcz Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Bydgoszczy		✓ usługi doradcze ✓ analizy ✓ projekty UE
7.	Polska Fundacja Przedsiębiorczości POLSKA FUNDACJA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	https://www.pfp.com.pl/	✓ Pożyczki ✓ Dotacje i doradztwo ✓ Platforma Szkoleniowa
8.	Włocławskie Centrum Biznesu Włocławskie Centrum Biznesu Inkubator Przedsiębiorczości	https://inkubator.wloclawek.pl/	✓ wsparcie dla przedsiębiorców inkubowanych w formie najmu pomieszczeń wspierając tym nowo powstałe firmy i ułatwiając im start w ✓ prowadzeniu nowej działalności ✓ szkolenia w zakresie przedsiębiorczości, ✓ doradztwo biznesowe, ✓ pomoc w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania na ✓ utworzenie oraz rozwój działalności gospodarczej, ✓ pomoc w pozyskaniu wsparcia dla przedsiębiorców w zakresie tarcz ✓ antykryzysowych, ✓ inkubacje nowo powstałych firm
9.	Grudziądzki Park Przemysłowy GRUDZIĄDZKI PARK PRZEMYSŁOWY	https://gpp.grudziadz.pl/	✓ Pomieszczenia biurowe ✓ Hale magazynowo-produkcyjne ✓ Działki inwestycyjne ✓ Wirtualne biuro ✓ Oferta dla usług i rzemiosła ✓ Grupa zakupowa
10.	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	https://www.tarr.org.pl/	✓ Tereny inwestycyjne ✓ Dofinansowanie ze środków UE ✓ Wsparcie eksportu i internacjonalizacji ✓ Hub Innowacji Cyfrowych ✓ Doradztwo i szkolenia
11.	Lokalna Grupa Działania Czarnoziem na Soli w Kruszwicy	http://czarnoziemnasoli.pl/	✓ Realizacja inicjatyw aktywizujących lokalne społeczności ✓ Wsparcie grantowe na

			rozwój przedsiębiorczości społecznej
12.	Kujawsko Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie 	https://www.kpodr.pl/	✓ doradztwo indywidualne i grupowe, ✓ opracowywanie biznesplanów przedsięwzięć inwestycyjnych ✓ oraz wniosków o dopłaty z programów UE, ✓ uczestnictwo w projektach ✓ organizowanie wystaw, pokazów i konkursów, ✓ prowadzenie działalności informacyjnej, ✓ prowadzenie działalności wydawniczej.
13.	Związek Pracodawców Dzierżawców i Właścicieli Rolnych ZPDWR	https://pracodawcyrolni.pl/	✓ porady, pomoc w formułowaniu wniosków, opinii, stanowisk; ✓ doradztwo i informacje branżowe dla ✓ przedsiębiorców z sektora rolno spożywczego; ✓ bezpłatne konferencje, kongresy, seminaria, śniadania biznesowe oraz szkolenia;